

ר' עמרם בלויא

ר' יצחק בלויא

ר' חיים וולף רוזנהפט

ר' אלעזר מרדכי קעניג בע"ח
"רוקח מרדכי"
וסבתא אסתר
פרומט בצעירותה

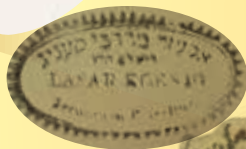
ר' שמואל יעקב ווינברג זצ"ל

ר' יוסף הלל קעניג זצ"ל

ר' הרש"ל בלויא

זיגען גאר ביר מלחה

ברכת תודות וס"ד

לאחותינו היקרה ר. גולדברג שתחי' על כל הארגון והמסירות
לאחינו הרב יצחק שליט"א על שליחת התמונות
להרב אלימלך מינצברג שליט"א על הגהת הגליון
להרב אלעזר מרדכי שליט"א על חיפוש בגנוזך ועזרתו הרבה
להרב עקיבא צבי שליט"א על הגהת הגליון
ועצותיו המחכימות וללא הפסק

ואחרון חביב הלא הוא אחינו הרב שמעון ד. ליפא שליט"א
על התמסרותו הרבה להוצאת גליון זה
ולכל אחינו ואחיותנו ולאחיינים היקרים
ששלחו חומר רב לגליון זה "כה לחי"

תודות להר"ר גדליה בורשטיין שיחי' ולמערכת "וזכרם לא ימוש
מזרעם" על המצאת התמונות וגנוזך
להר"ר משה מתיתיהו קניג שליט"א - צפת על העזרה הרבה בכל
להר"ר אברהם דב קניג על התמונות
להרבנית דבורה אשת ר' נתן צבי על התמונות
להרב קאפל בלוי שליט"א על גנוזך בלויא
לתודות הגב' פייגי ורחל על התמונות.

להערות ותגובות ותמונות נוספות נשמח לקבל בכתובת:
y0527605484@gmail.com

שבת קדש פרשת וישלח משפחת קעניג - תשפ"ה

דבר המערכת

/ י. בן מלך /

צאי לך בעקבי הצאן

שרשרת...

חוליה ועוד חוליה...

דור לדור

כן! משפחת קעניג התאספו יחד

וישלח תשפ"ה

שבת של גיבוש,

שבת התרממות,

שבת התאחדות,

שבת של השראה וצבירת כח

בהסתכלות על העבר

מבט אל העתיד

ללמוד מהנטיעות שנטעו בגבעת שאול

מהזרעים שזרעו בחיפה

מההווי של רחוב רבי עקיבא 158

מההאווירה של רמת אלחנן

לנשום את האויר המתוק של חידר קרלין

להיזכר בשנים של בית מלכה ואוהלי שמעון

ב"ה כעת כשכל ציפור מצאה בית

ומגדלים את דור העתיד

יש שכבר משמשים אבוקת אור לדור הבא

יש לנו עבר

יש לנו עתיד

התפקיד שלנו לתווך ולגשר בין העבר לעתיד

לבנות לזרוע ולטעת את הדור הבא

על פי ציוני הדרך

ולפי היסודות שאנחנו גדלנו עליהם

טועה אדם בדרך, מחפש את דרכו

לא יודע לאן לפנות, ימינה או שמאלה

האם מתרחק הוא או מתקרב למחוז חפצו

והנה שם לב שעל הקרקע יש המוני פסיעות

הבין האדם בדעתו שעדר של כבשים עבר במקום

זה

עדר זה מובל על ידי רועה

וזוהי הדרך הנכונה

אם תדעי לך ... צאי בעקבי הצאן

קעניג - בני מלכים

/ מאמר הר"ר יוסף ה. אייזן שליט"א /

פשוט קצר וקולע

כששמעתי את השם פשוט נשאבתי

אחורה

כשהסבירו לי בילדותי איך אנחנו

חשובים

כי אנחנו בני מלכים

כי 'קעניג' איז א'מלך

וכשהתבוננתי בזה ראיתי שזה לא רק

באמירה אלא כדרך חיים

חיים אחרים ומרוממים

ונסביר

היה היה מלך גדול

ששלט בכמה מדינות באירופה לפני

כ-158 שנים

למלך היה בן יחיד ואהוב

נסיד בכל המובנים

שקיבל את הכל וחי בתפנוקים

שונאי המלך ידעו את הסוד

וכשרצו להתנקם במלך - החליטו

לתפוס את בנו לאחר מעקב של כמה

חדשים הם מצאו את השעה

ויום אחד פשוט תפסו את בן המלך

ושבו אותו לבור חשוך ועלוב

וכך, מאיגרא רמא לבירא עמיקתא

חי על לחם צר ומים לחץ בתוך בור

עלוב חי לו בן המלך ומתגעגע לאביו

ובארמון יושב לו המלך

כעוס וכאוב, אפוף במחשבות

ומנסה לטוות במחשבותיו את הדרך

להציל את בנו יחידו

כי את כל אשר לו ייתן בעד בנו...

כרוזים יצאו מאת המלך באותה העת

המוצא או המביא מידע על מקום

המצאו של בן המלך

יתוגמל בשכר של 15000 זהובים

במדינה זו חי יהודי חכם

שהלך והתחקה אחר עקבות השודדים

וגילה את מקום המצאו של בן המלך

למלך מיד הודיע ובו בעת מיד נשלחה

פלוגת חיילים להוציא את הבן מיד

שונאיו

היהודי לא הסתפק בזה אלא מיד דאג

שהאכיל ולהלביש את בן המלך

לרחצו ולספרו שיחזור לו מעט

החינניות שנעלמה

בהגיעם לארמון כיבד המלך את

היהודי כבוד רב הודה לו על כל

פרט פרט מההצלה כך גם על האוכל

והשתייה הלבוש והדאגה וכמובן נתן

לו את מתנתו

לפני הפרדם אומר היהודי למלך כצופן

סוד תגיד לי את האמת!!! אבל רק

את האמת!!!! האם הוא הבן שלך או

שהוא מאומץ???

המלך נאחז בהלם!!!

מה???

מאיפה אתה יודע???

לא אנשי החצר לא המשרתים ולא

אף אחד אחר יודע

מאיפה את היודע???

אמר לו היהודי משפט אחד

אחרי כל ההצלה ואחרי כל הדאגה

הוא לא אמר אפילו פעם אחת את

המילה

תודה

זה לא בן מלך זה בן אכרים

אבל אנחנו בני מלכים

אצלינו במשפחה

חיים מתוך הודאה להקב"ה על כל

צעד ושעל

חיים עם אמונה ובטחון

ומודים אנחנו לך על כל מקרה ומקרה

תודה טאטע!!! א דאנק!!!!

ועד הכשרות

שע"י בד"צ העדה החרדית בעיה"ק ירושלים

רח' שטראוס 26 ירושלים, טל. 02-6700200

בס"ד

יום ה' לסדר וישלח יעקב מלאכים

למשפחת "קעניג" המעטירה והחשובה

באנו בזה בקצירת האומר בדברים מועטים לרגל
התאספות המשפחה לחזק ולבסס בדקי הבית.

כי מראש צורים הראנו, יסודותיה העמוקים של אבות
המשפחה בירושלים קרתא דשופריא, אשר נמנו על
חברי עדתינו, וזכור אזכרנו את אחי הסבא ז"ל הר"ר
אברהם ז"ל, שהיה מראשוני המפקחים בהשגחתינו
ואשר ניהל את מערכת השמיטה הראשונה בגאון ובעוז.

יה"ר שיהא אסיפה חשובה לחיזוק על שמירת וטהרת
המאכלים ולהמשיך את מסורת המשפחה הכבו'.
רבני וועד הכשרות. המפקחים. המשגיחים.

בהשגחת הבר"ץ
פא"י ירושלים
ועד הכשרות

שרשי משפחת בלויא

ר' עמרם יו"ר נטורי קרתא ואברהם ברוך וזיסל ר' צבי נולד בשנת ה'תרמ"ח בירושלים ונישא לשרה זיסל בת דודתו בת ר' מרדכי ויוכקע הורביץ אסתר ויוכקע היו בנות של ר' ישעיה וצפורה אורנשטיין . צפורה אורנשטיין היא בתו של ר' משה מגיד ריבלין שושלת המשפחה יותר מ-500 שנים המיוחסת עד לבעמח"ס "באר הגולה על השו"ע. משפחת אורנשטיין : ראש המשפחה הוא ר' מרדכי ושרה ואלבערניקי מהעיר סלונים להם נולד בנם ר' משה אבי ר' אורי אורנשטיין ואשתו זיסל בת ר' יצחק מקרלין בעל הקרן אורה ר' משה עלה לארץ בעצת רבותיו ר' משה אמר לבנו ר' אורי מכיוון שאנו הראשונים בארץ-ישראל נקרא מעתה אורינ-שטיין ה"אבן הראשונה" בתחילה כשעלו לארץ התגוררו בעיר צפת, ובצפת היה רעידת אדמה חזקה שפגעה ביהודים ונהרגו רבים היושבים בציון ואף ר' משה אביו של ר' אורי אורנשטיין שנהרג ברעידת האדמה ולאחמ"כ עברו להתגורר בעיה"ק ירושלים ר' אורי נלב"ע בשנת ה'תרל"ט וזיסל רעייתו בשנת תרמ"ו ר' ישעיה בנם נולד בשנת ה'תקצ"ו ונישא לבת ר' משה מגיד ויוכבד ריבלין ר' ישעי' הקים את השכונות החדשות שמחוץ לירושלים העתיקה כשכונת מאה שערים ובתי אורנשטיין הוא יסד יחד עם המהרי"ל דיסקין את ישיבת "אהל משה" והיה למנהלה ר' ישעי' נפ' בשנת ה'תרס"ט ואשתו צפורה בשנת ה'תרע"ז כאמור ר' ישעי' היה אביהם של מרת שיינא אסתר בלויא ויוכקע הורביץ אמא של שרה זיסל אם הסבתא מרת רבקה פרומה ע"ה

משפחת בלויא הירושלמית התפרסמה בעולם בזכות צאציה שתרמו רבות לצביון היהודי בארץ ישראל, משפחת בלויא מקורה בצרפת ליד נהר בלויס=הנהר הכחול ומשם השם המקורי בלויא משם גלו להונגריה שם אבי המשפחה הראשון(הידוע) הוא ר' שמחה בלויא בנו הוא ר' מיכאל ואשתו הינדל לבית פאשקעס והם טמונים בהונגריה בנם ר' יהודה נולד בשנת התקנ"ח ועבר לגור בפרשבורג שם נישא לרבקה בת שרל, ר' יהודה נפטר בכז' אב ה'תרי"ט בפרשבורג . (בתם שרל בקשה לפני עלותם ארצה שיעשו לה תמונה למזכרת ומשם יש את תמונת הסבתא רבקה בלויא) משנת התרכ"ט, הסבתא רבקה אשת ר' יהודה בלויא נפטרה כחודשיים אחרי עלותם ארצה והיא בת 88 ונקברה בהר הזיתים ובנה ר' מיכאל צבי נפטר ג"כ באותה השנה. ר' עמרם בלויא נולד בשנת ה'תקצ"ו בפרשבורג ר' עמרם היה מתלמידי הכתב סופר והיה מרא-דאתרא במספר עיירות בהונגריה. בגיל ארבעים עלה ר' עמרם לארץ יחד עם אשתו מרת עלקא ור' יצחק שלמה היה בן 12.5 בעלותו ארצה ובנם ר' יהודה ברוך היה כבן שנתיים עלקא נפטרה בשנת התרנ"ח וטמונה בהר הזיתים בנם ר' יצחק שלמה בשנת ה'תרמ"ד התחתן עם מרת שיינא אסתר בת ר' ישעיה אורנשטיין היא הייתה כבת שמונה עשרה והוא היה כבן עשרים ותשע בנישואים שיינא אסתר נולדה בכסלו תרכ"ו ונקראת ע"ש הסבתא שיינא אסתר אשת רבי יצחק רבה של העיירה קארלין בעל "הקרן אורה" בניהם ר' משה אורי -יו"ר אגו"י ר' צבי הסבא שלנו אביה של הסבתא רבקה פרומה ע"ה

לא היה נותן לילדיו לצום גם אחרי בר מצווה חוץ מיו"כ ות"ב כי אמר שר' אלימלך מליז'ענסק אמר שאם היה לו כח לבטל את הצומות היה מבטל, ואמר ר' יוסף הלל שאם כך היה בזמן ר' אלימלך ודאי בזמננו אנו. כשהציעו לחמיו ר' צבי בלויא את ר' יוסף הלל הלך לראות אותו בביה"כ ובאותו הזמן ר' יוסף

בנו הסבא ר' יוסף הלל יסד את מוסדות תורה ויראה בעשר אצבעותיו עמל לפתח ולרומם את בית ה' הוא היה אומר על כל מיני דברים שאנשים מקפידים שאין להם סברא שזה במשך הדורות נכנס מהגויים. היה היה איש נטורי קרתא ובסוף ימיו עזב אותם כי ראה שהם שקרנים, הוא היה גבור

חתנים כהנים ואחד לוי והלוי היה הסבא של השל"ה ובחגים שכולם היו ביחד הוא היה נוטל ידים לכולם ואז היה עשרים וחמש כהנים כמנין "כה" תברכו (הסבא ר' יוסף הלל היה מספר תמיד את הסיפור עם 'כה' תברכו)

הם היו מתגוררים בעיירה ליטמארסק העירה ליטמארסק הייתה שייכת למשפחת לוי ואיצ"ה מאיר לוי היה נכד של אח של ר' גרשון. דודנו ר' ישעיה זצ"ל סיפר שהיה בלודז' והסתכל בפנקסי הקהילה ומופיע שיש שטחים שהיו שייכים לר' אפרים פישל שעל חמש מהם מופיע המיקום המדויק והם נמצאים במקומות מרכזיים וערכם נאמד בהון עתק.

ר' אלעזר מרדכי נולד בערך בשנת תרכ"ו-ז, אשתו הראשונה היתה בת דודו של בעל ה"שפת אמת" ר' אלעזר מרדכי היה חסיד קו'ניץ וקרוי ע"ש האדמו"ר השלישי מקו'ניץ ר' אלעזר וכן היה לו בן ירחמיאל משה (אביו של הראש כולל ר' נתן צבי זצ"ל) שגם קרוי ע"ש הקו'ניצר. ר' אלעזר מרדכי עלה לא"י בין תרנ"ה לתרנ"ט ולפני שעלה הלך להיפרד מהשפת אמת ולשאול האם יש לו מצווה לעלות לארץ ישראל אך השפת אמת לא נתן לו רשות ובטח שאין כאן מצווה אך רא"מ אמר שלעלות לא"י הוא לא שואל אפילו את האדמו"ר שלו .

ר'אלעזר מרדכי היה מגדולי המקובלים שבירושלים מסופר עליו שאחד ממקובלי ירושלים אמר לר' יוסף הלל שכל השאלות שהיו לו והלך ושאל את מקובלי ירושלים לא ידעו לענות, אך ר' אלעזר מרדכי ידע לענות בכל דברי הקבלה, הוא היה מכין קמיעות לסגולות ולרפואות. גם אחרי שעלה לא"י היה ממשיך ונוסע הרבה לאדמו"רי בפולין.

לרא"מ הציעו להינשא בתחילה לאחות של הלש"ם אך נפגש עם הלש"ם ומכיון שלא מצא חן בעיניו דבריו וההתבטאויות כנגד החסידים לא הסכים לינשא לה.

אח"כ התחתן עם הסבתא אסתר פרומט ע"ה בת ר' שמואל יעקב וינברג בזיו"ש כשהוא קרוב לגיל חמישים והיא כבת שש עשרה כמופיע רבות בחוברת זו ..

משפ' קניג נקראים בשם קעניג-מלך כי אנחנו צאצאים של "ר' שאול וואהל המלך" ליום א' שהיה בפולין.

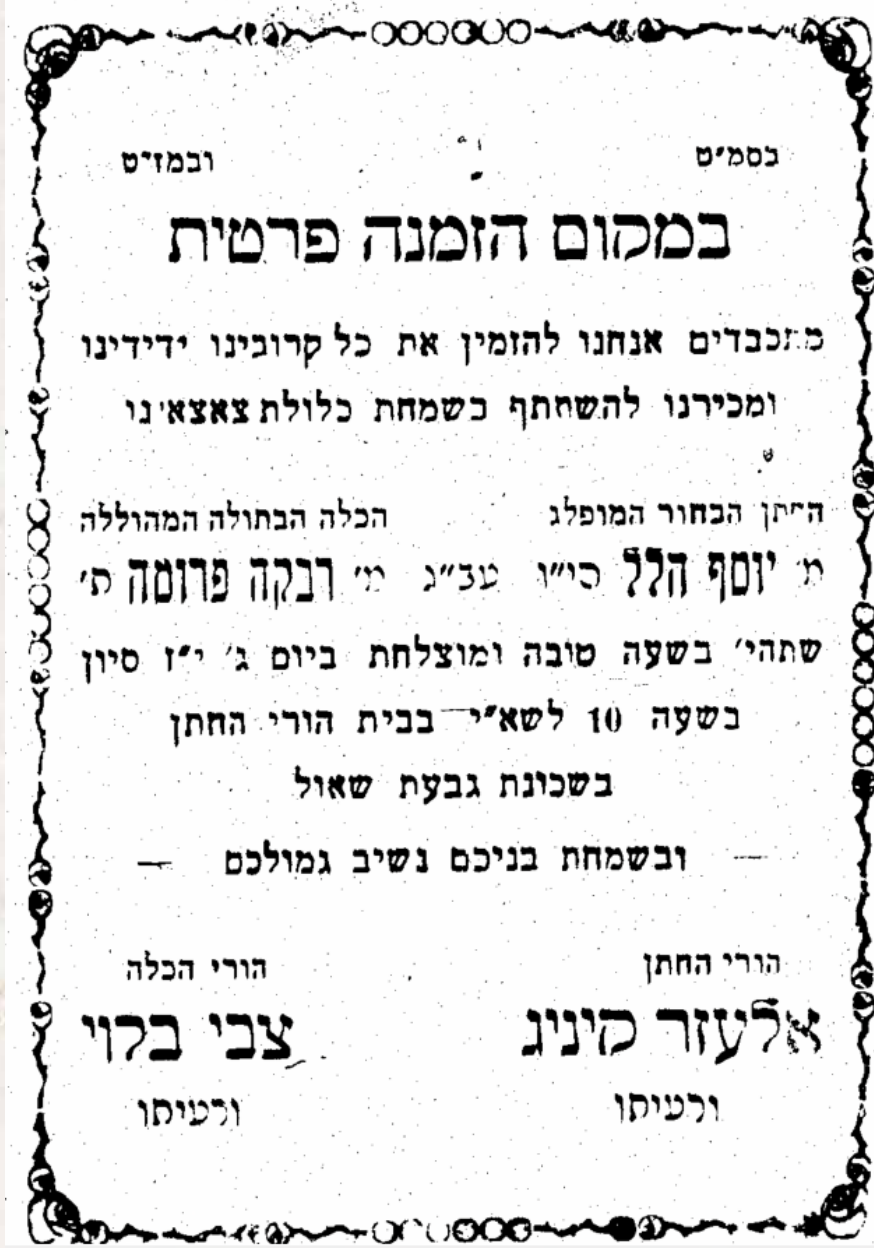
התולדות: אבינו ר' אפרים פישל שליט"א ר' יוסף הלל זצ"ל ר' אלעזר מרדכי זצ"ל < ר' אפרים פישל < ר' גדליה < ר' אהרן זיע"א ר' אהרן היה אבא של ר' גדליה, ר' גדליה נפ' ה' שבט תר"ז, ובנו ר' אפרים פישל היה בחור בפטירתו, ר' אפרים נפ' י' תשרי (יוה"כ) תרמ"ז, היו לו חמש בנים לראשון קראו אלעזר מרדכי שהוא הסבא שלנו השני משה חיים השלישי אייזיק הרביעי.

חנוך העניך החמישי מיכל. ר' אלעזר מרדכי היה הגדול הוא עלה לא"י בשנת תרנ"ח שני בנים נולדו לו בחו"ל א' בלודז' שקראו לו אברהם שמערל, והשני בווארשה אח"כ נולד לו בת בא"י קראו לה שר

היה מעשה עם אביו ר' אפרים פישל ר' אפרים פישל היה בעל צדקה הוא היה יהודי אמיד והתגורר בלודז' יהודי חסידי מחסידי קו'ניץ משפחה עם האדמו"ר מוולברו' (טורנהיים). הוא התפרנס מרשת חנויות בלודז' ומעשה שהיה כך היה האדמו"ר מוולברו' הסתובב עם הגבאי שלו בעיירה לודז' והנה הוא פונה לגבאי ובקשה מוזרה בפיו לך לגנוב לפישל סחורה מהחנות בלי שיבחין, אך לבסוף הבחין ר' פישל שהגבאי גנב מחנותו ומבלי לשלם מהומה והזדעזע מאד אך הנס שקרה בעקבות כך שלאחר מספר ימים היה פוגרום בלודז' ובזזו את כל החנויות אך את שלו לא בזזו.

לאשתו של ר' אפרים פישל קראו רויזע בת ר' גרשון הכהן לוי שהיה רב של ליטמארסק בן אחר בן עד ר' שמואל קוידינובר המהרש"ק בעל ה"ברכת הזבח" וה"תפארת שמואל" על הרא"ש הוא היה נכד של המהר"ל (ר' שמואל היה נשוי לאחות של הש"ך)

הסבא ר' יוסף הלל היה מספר שלר' גרשון בגיל שמונים היה את כל השיניים וראה בלי משקפיים והתברר לנו לאחמ"כ שהוא לא היה אוכל ושותה דבר חם רק צונן. ר' שמואל היה נכדו של השל"ה שהיה כהן והיו לו עשרים וחמש ילדים שנים עשר בנים ושלוש עשרה בנות ולקח שנים עשר

הלל אמר שנים מקרא ור' צבי התלהב מאד מצורת האמירה שלו ואמר שזה מספיק ידוע שר' יוסף הלל היה מחמיר מאוד בעניני בריאות ורפואה.

על השי"ת, היה לומד כל שבת בסעודה אגרת הרמב"ן וכשהיה אומר לכל אדם ובכל עת היה מסביר גם לאשה וגם כשהיא מעצבנת אותך.

תולדות חייו של הסבא קדישא רבי יצחק שלמה בלויא זצ"ל

/ הודפס בספר מלא העומר על הל' חלה נכתב ע"י בנו ר' משה בלויא זצ"ל יו"ר אגודת ישראל בארה"ק /

אבינו ר' אפרים פישל שליט"א > רבי יוסף הלל זצ"ל > חמיו ר' צבי הירש בלויא > ר' יצחק שלמה בלויא זצוק"ל

לארץ-ישראל. אביהם לא היה עוד בחיים. היה עוד אמם הזקנה, בת פ"ז שנים, ואם הבנים התחברה אתם בעלותם, לארץ ישראל.

התכונה שהיתה מסביב לעלייתם. מכל הסביבה באו מכרים ומעריצים לפרשבורג ללוות אותם. {אחותם שנשארה בחו"ל דרשה מהם למזכרת את תמונתם} למחוז חפצם, לארץ הקדושה, עלו בחצי השני של אלול תרכ"ט

לזקננו הרב ר' עמרם זצ"ל נקבע תיכף מקום במזרח בית הכנסת הגדול, בחורבת רבי יהודה החסיד זיע"א, וקבע לו את המקום הזה לתפלתו לכל ימי חייו. גם כאשר עבר אחרי עשרות שנים לגור מחוץ לחומת העיר העתיקה, בשכונת אבן ישראל, לא חדל מלהתפלל בימים הנוראים בחורבת ריה"ח זיע"א.

בחורף תר"ל נפטר האח ר' צבי ז"ל וכחדישים אחרי כן נפטרה הסבתא הזקנה, אם המשפחה. באותה שנה, בר"ח אייר, חלה חגיגת הבר מצוה של אבי מורי, והוא סיפר, שכל גדולי ירושלים, הגאון מקאליש זצ"ל בעל אמרי בינה", והגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל, באו לבר מצוה לשמוע דרשתו, הוא הצטיין בכשרונותיו המצוינים, בהסברה והבנה עמוקה, והגאונים הנ"ל זיע"א לא נמנעו מלפתוח עם הילד במשא ומתן של הלכה.

בימי בחרותו נכנס ללמוד בישיבת עץ חיים, וכאשר עלה לארץ ישראל הגאון ר' אברהם שאג זצ"ל בשנת תרל"ז (אתו עלה הגאון הגרי"ח זוננפלד זיע"א), עבר ללמוד אצלו ולשמוע את שיעוריו, ויחד עם זה המשיך את לימודיו בישיבת עץ חיים, במקום שנמנה בין הבחורים - ואחרי כן בין האברכים מופלגי התורה המצוינים. בשנתו ה"ז (בערך תרל"ג) נכנס לחופה עם יתומת דודו הרב ר' צבי זצ"ל. עם אשתו זו חי כתשע שנים, ובשנים הללו חי חיים של דקדוקי עניות נוראה, חסרה בפועל ממש פרוסת הלחם להילדים הקטנים, והוא וב"ב סבלו רעב נורא. בתקופת התשע שנים ילדה לו אשתו זו ששה ילדים וילדות,

ר' עמרם בלויא בעליתו לארץ ישראל

וחמשת מהם נקטפו בילדותם וגם אשתו נחלתה מרוב צער ודוחק, והיא נפטרה בשנת תרמ"ב, בהשאירה אחריה ילדה קטנה, שנפטרה בימי נעוריה בשנת תרע"ז, במצוקת הרעב של שנות המלחמה העולמית הראשונה.

הוא בא בבירת הנשואין שנית עם אמנו, בת הגאון הנודע רבי ישעיה אורנשטיין זצ"ל. תקופת תשע השנים הללו : תרל"ג-תרמ"ב,

היו לאבי זצ"ל (כפי שנמסר לנו) התקופה הכי קשה בחייו, בעוני ובצער גידול בנים, אבל היא היתה גם התקופה הכי גדולה אצלו בחיים הרוחניים. את הדחיפה לעליה הרוחנית הזאת בתכונות הנפש ובלימוד תורה נתנה לו עלייתו לארץ ישראל של הגאון מהרי"ל דיסקין זיע"א, שהיה נקרא בפי כל: הרב מברסק".

תיכף כאשר רבן של כל בני הגולה הגה"צ מהר"ל דיסקין זיע"א הגיע לירושלים, נתדבקו אליו מופלגי התורה שבירושלים,

ר' יוסף חיים זוננפלד

ביניהם שלושת הגיסים, בנו וחתניו של הרה"ג מוה"ר ישעיה אורנשטיין זצ"ל, הבן הגאון ר' יעקב אורנשטיין זצ"ל, חתניו: אבי מורי זצ"ל והרב הגאון ר' משה פרנקנטל זצ"ל. ביתו של הגאון מברסק נעשה תיכף למרכז לימוד התורה ולמבצר עוז של היהדות החרדית בירושלים. יראת הכבוד מפחד הוד גאונו של הגאון מברסק זיע"א הקיפה את כל הצבור לכל חלקיו, אולם קבוצת מופלגי התורה הקימו כעין חומת אש סביבו וממרכז רוחני זה לתורה, ליראת שמים ולשקידה על תקנות הדת יצאו קוי אור מסתורין על כל ירושלים ועל כל ארץ ישראל.

בחוברות "תורה מציין" פרסם אבי מורי גם את חידושיו על מסכת ביצה, שהוא קבע אז בה שיעור עיון שלו ואימץ אותה לו לפי ספרי המוסר - כמסכת שלו להגות בה תמיד.

בבואו של הגאון מברסק זיע"א לארץ (בשנת תרל"ז) מצא עוד בחיים את הגאון מקאליש זיע"א, בעל המחבר ספר "אמרי בינה", שנחשב אז לרבה של ירושלים, ושליכו סביבו את מופלגי התורה, אולם ירושלים לא זכתה ליהנות משני המאורות הגדולים בבת אחת לזמן מרובה, ובשנת תרל"ח נסתלק הגאון מקאליש זיע"א, ותלמידיו המובהקים, ששימשו את שניהם בזמן קצר זה מצאו את שאהבה נפשם בבית מדרשו של הגאון מברסק זיע"א.

ומכאן מתחילה פרשת גדולת אבי מורי זצ"ל גם ביחס לתורה וגם ביחס לעסקנות צבורית. בימים ההם ותלמידיו הגאון מברסק זיע"א פירסמו בחוברת דברי הלכה מאשר שמעה אונזם מפי הגאון מברסק זיע"א דרך לימודו. החידושים נתפרסמו בעיקר ע"י הרב הגאון ר' מנדל מוינשטר זצ"ל, נאמן בית הגאון מברסק זצ"ל, ע"י הרב הגאון מוה"ר ר' יעקב אורנשטיין זצ"ל, וע"י מורי אבי זצ"ל. בחוברות "תורה מציין" פרסם אבי מורי גם את חידושיו על מסכת ביצה, שהוא קבע אז בה שיעור עיון שלו ואימץ אותה לו לפי ספרי המוסר - כמסכת שלו

ר' עמרם בהפגנות

להגות בה תמיד.

תלמידיו. רצונו היה בשבילם פקודה. תיכף ניגשו תלמידים אחרים לעבודת קדש זו במרץ. בין התלמידים שהתמסרו לכן נמצא אבינו. שמענו מפיו שתיכף שכרו חדרים אחדים ואספו אל תוכם יתומים וילדים עוזבים מבלי הבדל של עדות, והתחילו לדאוג לצרכיהם.

לכתחלה היתה המחשבה לא לדרוש עזרה מחו"ל, כי אם שבני ירושלים יחזיקו את המפעל מתרומותיהם, ואבינו יחד עם עוד אחד מבאי ביתו של הגאון מברסק זיע"א, סבבו על חנויות מוכרי הלחם ולקחו בהקפה את ככרות הלחם. כשהחנונים דרשו כסף הפנו אותם אל הגאון מברסק זיע"א. זוג אחר סבב בעיר לאסוף תרומות כספים, אחרים אספו בגדים ובד וכו', ובאופן כזה לא עברו ימים מעטים עד שהמפעל היה כבר במצב מסודר.

נשים כבודות התנדבו לנהל את המטבח. ואמי ע"ה מספרת, שהיא וחברתה, נערות בנות חמש עשרה כשלוש שנים לפני נשואיה הלכו בכל יום לבית המפעל

באותה התקופה התפתחה תעמולת המיסיון, שהצליחה לצוד ילדי ישראל וביחוד מבין הילדים העוזבים.

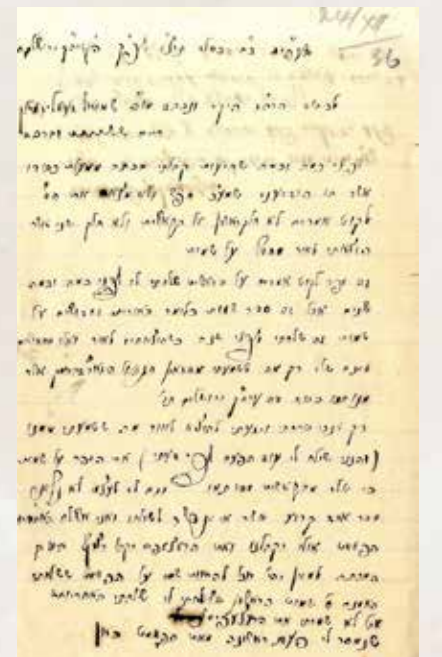
עלה בדעתו של הגאון מברסק זיע"א, לעמוד בפני פרצה זו ולייסד מקלט עבור ילדים יתומים ועוזבים,

בתי אונגריין

במלאות לאביו הרב ר' עמרם זצ"ל ארבעים שנה, בשנת תרכ"ט, החליט לעזוב את משרתו ואת פרנסתו ולעלות לארץ-ישראל. להחלטתו זו לא היה שום גורם במבחר ימי עלומיו, פרנסה לא חסרה לו, וחי שם בכבוד ובמנוחה, וביחס לארץ-ישראל לא היה לו כל סיכוי וכל בטחון לקיומו, ושום מקור לפרנסתו ביתו, והוא אב לקטנים. אבל, ההשתוקקות לחיות בארץ ישראל גברה על כל החששות הגופניים, והחלטתו היתה מוצקה. באותה שעה קיבל עליו אותה ההחלטה גם אחיו הגדול ממנו בשנים הרב ר' צבי בלויא ז"ל, ושניהם נודמנו יחד לפרשבורג לעלות משם בצוותא

לזקננו הרב ר' עמרם זצ"ל נקבע תיכף מקום במזרח בית הכנסת הגדול, בחורבת רבי יהודה החסיד זיע"א, וקבע לו את המקום הזה לתפלתו לכל ימי חייו.

לשטוף את כלי המטבח, לכבס את הלבנים ולנקות את הרצפה, וכל העבודה הזאת נעשתה לשם שמים, בלי שום קבלת פרט. בסוף שנת תרמ"א עמד כבר על מכונו מוסד משוכלל בשם בית יתומים לתורה ולמלאכה".

אין צורך להגיד שבית היתומים הזה הוא בית היתומים הגדול דיסקין", המתנוסס כיום לתפארה בכניסה לירושלים, אבל כדאי לציין שעשרות שנים, וביחוד כל שנות חייו של הגאון מבריסק זיע"א, היה בית היתומים הזה נקרא בשם בית היתומים לתורה ולמלאכה", וכן היתה גם החותמת הרשמית של המוקד.

המלים לתורה ולמלאכה" הוסרו מהחותמת, כאשר המוסד נשתכלל והדברים נעשו למובנים מאליהם, והיה צורך להכניס בהחותמת את שמו של המייסד וכו', ופרסומו של המוסד גרם לכך שכיום מספיק השם בית היתומים הגדול דיסקין" לסמל את כל הברכה הצפונה במוסד זה שידי צדיק כוננו.

כאשר עלתה במחשבה, בתקופת המלחמה העולמית הראשונה, אצל עסקני צבור לייסד בית מלאכה" לנערים חרדים, והיה הדבר ספק אם רצוי לייסד מוסד לנערים מחוץ ללימוד התורה הוכרע הדבר לחיוב ע"י העובדא שהגאון מבריסק זיע"א יסד את בית היתומים ללמד את היתומים תורה ומלאכה.

בשנת תרמ"ג הוציא אבינו זצ"ל לאור את פרי עטו הראשון : חוברת בשם ישבת ציון", המתארת בצורה של חליפת מכתבים עם מכיר בגולה את מצב הישוב היהודי בירושלים דאז. באחד המכתבים הוא מזכיר את יסוד בית היתומים שהוא בעצמו השתתף ביסודו, והוא כותב שם שילדים בעלי כשרון לתורה מתחנכים לתורה, וילדים שלפי כשרונותיהם אין הם מסוגלים ללימוד התורה, נמסרים לבעלי אומנות יראי ד', ללמדם אומנות ומלאכה שיהיו בעלי בתים יראי שמים המתפרנסים מיגיע כפם, בשביל אלה הילדים שנמסרו למלאכה נקבעו שיעורים לתורה בערבים ובימי השבתות. החוברת הזאת נתפרסמה אז, כנראה בכוונה תחלה כנגד מלשיני הישוב החרדי אשר הבאישו בגולה את ריח החרדים בירושלים, בפרסמם שירושלים קיימת רק על תמיכה. בהנ"ל ובפרקים מיוחדים, שאבא זצ"ל מאריך בהם על ענפי הפרנסה השונים שבני ירושלים מתקיימים עליהם, מבטל הוא בדרך אגב את המלשינות

ר' יצחק שלמה בלויא מלמד תשב"ר בבית היתומים

הזאת. אני נמנע מלהעתיק בזה את דבריו בסגנונם מפני שלהלן מתפרסמת במילואה כל החוברת הנ"ל, שיש בה עניין רב בשביל דברי ימי הישוב הישן בירושלים בתקופה ההיא. אבא זצ"ל היה פעיל בבית היתומים דיסקין מיום היסודו, בשנת תרמ"א (י"ז שנים בחיי הגאון מבריסק זיע"א) עד אחרי המלחמה העולמית הראשונה בשנת תרע"ח קרוב לארבעים שנה. עבודתו בבית היתומים היתה מסועפת. הוא היה סופר וכותב מכתבים, שנים רבות למד עם הילדים בעלי המלאכה, והשתתף בכל סעיפי העבודה לטובת המוסד. אולם כלל היה לבאי ביתו של הגאון מבריסק זיע"א, שאפילו לדבר מצוה אין להקדיש יותר מחצי יום. גם פקידי משרדי המוסד, בכל ימי חיי הגאון מבריסק זיע"א, היה להם חצי היום לעבודת הקדש לטובת המוסד

בית היתומים דיסקין

בשנת תרע"ח קרוב לארבעים שנה. עבודתו בבית היתומים היתה מסועפת. הוא היה סופר וכותב מכתבים, שנים רבות למד עם הילדים בעלי המלאכה,

במוחו ואחרי הסתלקותו של הגאון זיע"א השתדל להעלותם על הכתב מתוך זכרונו. הוא הוציא לאור אח"כ את חדות הללו בשני חלקים: לקוטי אמרים" על בראשית (תרפ"ב) ועל שמות (תרצ"ה). בפרסומי לקוטי אמרים" עברה תקופה בין הדפסת ספר בראשית להדפסת ספר שמות, כמו שהיתה תקופה ארוכה בין פרסום חלק א' של מלא העומר" ובין חלק ב' של מלא העומר". סיבת ההפסקות הארוכות הוא דוחק הפרנסה וחוסר הוצאות הדפוס, הוא טרח יגע ועמל בהדפסת החלק הראשון ואת עודף התמורה שקבל ממנויים, בהדרגה, חסך לצורך הדפסת החלק השני. הוא חשב תמיד על הדפסת "לקוטי אמרים" גם על ספרי ויקרא במדבר דברים, ולא עלתה בידו. בין ספריו נמצאות רשימות אחדות מסודרות, אבל טרם נתברר אם יש ברשימות הללו בכדי הוצאה לאור של חלק נוסף. יהיה צורך לחשוב עוד באיזה אופן להציל את הפנינים המפוזרים הללו שיראו אור עולם, לתועלת ולרצון כל מוקירי זכר הגאון זיע"א.

ר' צבי בלויא

בין הדו"ת של הגאון מבריסק זיע"א על התורה נמצאים גם דברי פלפול ועיון, ואחדים מהם כבר באו לדפוק ע"י אבינו זצ"ל ב"תורה מציון" וכדומה.

כאמור, שימש אבינו את הגאון זיע"א מיום עלותו לארה"ק ועד הסתלקותו בער"ח שבט

ר' עמרם בבהפגנות

תרנ"ח. אבינו זצ"ל הצטמצם בעסקנותו הצבורית בעבודתו המסורה בבית היתומים דיסקין, ביסוד ישיבת אהל משה", בשנת תרנ"ד, טיפלו מורי זקני הרה"ג וכו' מוה"ר ישעי' אורנשטיין זצ"ל אולם בכל השנים

ר' עמרם בדרכו למעצר

הקונסול האמריקאי את הגאון מבריסק בענין זה, ובפרסומו על תוצאות בקורו היתה סתירה למה שפרסם הגאון הרש"ס זצ"ל. אצל בעלי ההכרה לא נתערערה כמובן עדותו של הגאון הרש"ס זצ"ל, אבל אצל ההמונים נוצרה אנדרלמוסיה. כתוצאה מתהלכות ההפגנה הנ"ל, שנסייתה בזה שחמומי מת מבין המפגינים התפרצו למשרד ישיבת "אהל משה" שנמצא באותו החצר ושפכו חמתם על רהיטי המשרד, קיבל הקונסול האמריקאי את הגאון מבריסק זיע"א כנתין כבוד של ממשלת ארצות הברית, ופקיד מזוין קאואט" של הקונסוליה שמר בקביעות במשך חודש ימים על יד ביתו של הגאון מבריסק זיע"א, עד שהרוחות שככו בהחלט.

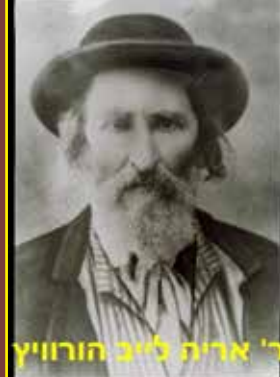
ר' צבי בלויא

שמתוך התמרמרות יפגעו ח"ו בכבודו של הגאון זיע"א. בין אלה שנמצאו אז על יד ביתו של הגאון נמצא גם אבי מורי ז"ל, והוא לא מש מתוך אהלו במשך כמה שבועות, עד אשר נחה המתינות ולא היה עוד כל חשש של הפגנות נוספות וכדומה.

לצורך מי שיבוא פעם לכתוב זכרונות ירושלים של התקופה ההיא, כדאי להזכיר שהסכסוך של הפרדת כולל אמריקא גרם לביקורו של הגאון הרש"ס זיע"א בבית הגאון מבריסק זיע"א (הביקור היחידי בכל השנים שנמצאו יחד בירושלים,

ר' משה בלויא עם הרב רוזנהיים בהתכנסות הגדולה תרפ"ג

ר' אריה לייב הורוויץ

רבקה בלויא

יצחק שלמה
חשמה-עליקא
ברוך יחזקאל

למד עם בחורי חמד מצויינים, אבל הוא גם למד עם תינוקות של בית רבן, הוא לא נמנע אפילו מלהיות ממלא מקום של מלמד דרדקים בת"ת בתי אונגרין - ובלבד שיוכל להרביץ תורה ! באותו תית הוא השקיע הרבה מרץ, הוא בחן את התלמידים, השתעשע אתם בתורה,

את רבן של ישראל אי אפשר שלא ילמוד ממעשיו. ואמנם למד אבינו זצ"ל הרבה ממעשיו, הוא למד ממנו אין לדבר שיחת חולין ולמד ממנו לא לדבר את אשר אין צורך לדבר, מימינו לא שמענו מפיו הלצה בלתי מנומסת, הוא שמר את פיו, והיה רגיל לומר בשם רבו: עס אין קיין זאך ניט

אבינו זצ"ל שימש את הגאון מבריסק זיע"א גם כמלווה לכל מקומות שנסע, לחברון, או לטיול, או לצורך בריאות הגוף, וכדומה. הוא סיפר שבחברון כיהן אז ברבנות הגאון ר' שמעון מנשה זצ"ל, והוא כבן תשעים וסגי נהור. וכאשר שמע שהגאון מבריסק זיע"א בא לחברון להשתטח על קברי אבות, ביקש שיוליכו אותו לצד הרחוב שהגאון צריך לעבור בו, וכאשר הגידו לו שהגאון מבריסק מתקרב, ברח בקול רם בשם ומלכות ברכת שחלק מחכמתו ליראיו". בימי מחלתו לא זו אבי מורי זצ"ל ממטתו ובימיו האחרונים כאשר חלה את חליו אשר לא קם ממנו, לן אבינו זצ"ל בביתו, ולא סר לביתו גם בלילות וגם לא ביום השבת האחרון, אשר בצאת השבת היתה עלית הנשמה של הגאון זיע"א למרומים.

שרה דיסל בלויא מלמדת תפירה בבית היתומים

אבל גם למד אתם, באופן קבוע ובאופן ארעי, למד עם הכתה הגבוהה ולמר עם הכתה הקטנה, בשבילו זה היה הכל אחד. ללמד את ילדי ישראל תורה. היתה לו חיבה יתירה ללמד נערים דרשות לבר-מצוה, והוא בלי כל הגזמת מאות דרשות כאלה ולסבלנותו בהסברה לתלמידים כמעט שלא היה גבול. אמא ע"ה סיפרה, שפעם למד עם יתום אחד בעל כשרונות חלשים מאד, ואחרי שחזר אתו על לימודו פעמים רבות, נתברר שהתלמיד לא שם לבו אל כל מה שאמר, ולא שמע את דבריו. במקום להתרגז, דיבר אליו רכות, ושאל אותו אם הוא רוצה להתחיל מחדש. התלמיד הסכים ואחרי חזרה של פעמים אחדות נוספות תפס הנער את הענין. כשאמא שאלה אותו: עד כאן! סיפר לה את העובדא של ר' פרידה הנזכרת בגמרא. באופן מיוחד קירב את הרחוקים והראה פנים לכל מי שפנה לעצה. הוא דיבר על לבבם לאהבה, לאהבן ולקרבתם תחת כנפי השכינה.

כאשר החלה העליה מאונגרין, בשנים הראשונות שאחרי המלחמה העולמית הראשונה, התמסר אל העולים בחיבה ובהתמסרות יוצאת מן הכלל. גם את אלה שלא היו חדורים בהכרה של יהדות נאמנה קירב ועודד אותם והורה להם דרכי החיים

אזוי קיוס ווי אַ גלייז ווארט", זכורני שבנערותי התבטאתי בנוכחותו בלשון לא נקיה, והוא נתן בי עיניו בהבעה של רוגז ותמהון: מה? ליצנות? מבטו והערותו נשארו חקוקים בלבבי עד היום הזה. והוא גם לא דיבר. לא שמענו אותו אף פעם יושב ומשיח דברים בטלים, ואם פגש מכיר או תלמיד בשוק לא זו מדבר עמו, עד אשר הגיד לו דבר תורה, או ממה ששמע מפי הגאון מבריסק זיע"א או משל גדול אחר או משל עצמו. ועל הכל חיבתו לתורה ! מיום עמדו על דעתו הרביץ תורה. כאשר הזכרנו כבר הרביץ תורה בנערותו לפני כששים וחמש שנה, כארבעים שנות עבודתו בבית היתומים היו כעין הפסקה בפעולתו זו באופן קבוע. רק את מחצית היום השניה השאיר לעצמו, לצרכו, לצורך לימוד, אבל תשוקתו העזה להרבצת תורה חזרה ויצאה לפועל למעשה רק אחרי גמר המלחמה העולמית הראשונה. בהגיעו לששים לוקנה" הפסיק את עבודתו היתומים ומאז חזר להרבצת תורה

משל ההוא. ציידא, אשכח רברבי שקיל ואשכח זוטרי שקילי. כן לא בחר הרבה בהזדמנויות של הרבצת תורה, הוא השמייע שיעורים לפני מבוגרים, שיעורים בהלכה, שיעורי אגדה במדרש, בשו"ע או"ח, הוא

ר' צבי בלויא

הלך לבית הכנסת, בשעה עשר חזר הביתה, לפנות ערב הלך להתפלל תפלות הערב. הוא זכה לקול ערב ובערך ששים שנה עבר לפני התיבה בימים הנוראים, בתפילות המוספין בעיר העתיקה על יד הכניסה להר הבית, בביהמ"ע בבתי מחסה בבית הכנסת וכולל אורן בעיר העתיקה, בביתו של הרב דיסקין זצ"ל כל ימי חי

ספרו של ר' יצחק שלמה

הוא סבל ממחלה זו כשלוש שנים, ובלי רופאים ורפואות (הוא סרב בהחלט בימי מחלתו להזדקק לרופאים), כי אם בחמלת ד' עליו, נתרפא לגמרי. אולם המחלה הקשה השפיעה מאד על בריאות גופו והוא נשאר חלש מאד בגופו. ושוב תופעה נפשית למעלה מדרך הטבע: חולשת גופו גרמה לו שהיה זקוק לטעום דבר מה כמעט בכל שעה, וכשאיחר לפעמים היה מרגיש תיכף את החולשה. ואילו כשעלה באשמורת הבקר לבית הכנסת ונשאר שמה עד שעה עשר לפנה"צ לא הרגיש כל חולשה ולא ראה שום צורך לטעום דבר מה, ולא עוד, אלא שמאז נתרפא ממחלתו זה חמש שנים בערך, הפסיק בערב יוהכ"פ ומלבד שעות אחדות של הלילה, נמצא בבית הכנסת, כל יום הכפורים, עסוק בתפלה ובלמוד בלי הפסק, והפסיק את הצום רק אחרי יציאה מבית הכנסת, קידוש לבנה וכו', מבלי שהיתה ניכרת עליו ליאות או חולשה כלשהי. בחמש שנותיו האחרונות לא עזב כמעט את הבית, אף לא להשתתף בשמחה אצל אחד הצאצאים, או נסיעה אל הבנק לשם קבלת כספים עבור ישיבת "אהל משה", שהיה בה ראש הגבאים עד יומו האחרון. סדר יומו היה קבוע בהחלט. באשמורת

ועזר להם בחינוך בניהם. באופן כזה הציל עשרות משפחות ליהדות החרדית. צורת ההתקרבות משכה את לבם והם מצאו בו אב ומורה דרך, וע"י האימון הרב שרחשו לו גילו לו את כל לבבם. הוא טיפל בשידוכים ובבנין חיי המשפחה שלהם, והוא בעצמו סידר להם קדושין. בעונה קצרה של חמש שנים סידר קדושין לארבעים זוגות (בערך) מעולי אונגרין, וכולם נחשבו לו כבני-בית, וכולם נשארו קשורים אליו בלב ונפש עד יומו האחרון. אחד העולים בא בגפו ולא היו לו כלי בית, אבא זצ"ל דיבר על לבו והשאל לו כלי בית משלו, כדי שיהיה אפשר לו לסדר לעצמו בית דירה, עד שהוא נסתדר והשיב לו בתודה את כלי הבית אחד אחד. בקירוב רחוקים הפליג לכת, והוא הצליח במקרים רבים להחזיר לשמירת התורה והמצוה אנשים שעלו מן הגולה ולא היתה להם כל ידיעות. במקרים כאלה למד הוא בעצמו אתם שו"ע או"ח, והרגיל אותם בקיום המצוות גם כאלה אשר היו קרובים לדת ונתרחקו ע"י חברים רעים החזיר למוטב. אזכיר בזה מקרה אחד מרבים. אחד הרופאים היהודים החפשים בירושלים, קיבל עליו את דת האיסלם והדבר היה חילול השם. אבינו זצ"ל לא זו מלהשפיע עליו עד שעזב את האיסלם ושב לעם ישראלגם אחרי כן לא היה שומר מצוה, אבל ע"י המשכת ההשפעה היה זהיר לאלחלל את השבת וכו'.

לפני כשמונה שנים חלה במחלה רצינית מאד, היא גרמה לו לשלילת המנוחה, הלילות עברו ללא מנוחה, ולא עברו עליו כמעט חמשה רגעים בלי זעזוע, אך בעצם ימי כובד המחלה היתה זו תופעה נפשית פלאית, ששעות התפלה עברו עליו בשקט גמור, ובימי החגים ובימים הנוראים היה יכול להישאר שעות שלמות בלי הפרעה כל שהיא, ולא הרגיש כל כאב ולא הביע שום אותה וכדומה. חזקה עליו ההתשה העילאית של שעת התפלה ושל חובת התפלה, עד ששכת כל יסורי גופו ונפשו.

שולשת יוחסין משפחת בלויא

ניתן לראות יחוס עד יעקב אבינו

אנו מיוחסים כאן אף לר' שאול וואהל שהיה מלך פולין ליום אחד

ולכך אנו נקראים קעניג= מלך

יעקב אבינו יהודה פרץ > חצרון הוא יפונה > רם אחי כלב בן יפונה > עמינדב > נחשון (שקפץ ראשון לים) אחי אלישבע אשת אהרן הכהן > שלמה / שלמון > בועז בעלה של רות המואביה > עובד > ישי אבי דוד > דוד המלך - שלמה המלך > רחבעם > יהושפט > אחזיהו > יואש > אמציהו אחי אמוץ אבי ישעיהו הנביא > המלך עזריה - יותם > אחז > חזקיהו המלך > מנשה המלך > אמון > יאשיהו > יהויקים > שאלתיאל > פדיה > זרובבל

משולם < חנניה < ברכיה < חסדיה <

ישעיה > עובדיה > שכניה > שמעיה > עדיהו אבי הלל הזקן > הלל הזקן נשיא >

רבי שמעון נשיא > רבן גמליאל הזקן נשיא > לא ידוע

לא ידוע > לא ידוע > רבי יוחנן הסנדלר תנא > יהושע > יוחנן >

יוחנן < נחמן < רבי יוסי "לולאות השיר" < רבי ינאי < רבי

מניומי גאון > רבי יוסי מקונסטנטנא > רבי אברהם > רבי אהרן הרופא רופא גדול >

רבי אליקום < רבי יצחק [צרפתי] אבי רש"י < רבי שלמה [יצחקי] רש"י < חתנו רבי יהודה הריב"ן

רבי יו"ט מפלייזע **> רבי יהודה מפר"ז - מבעלי התוספות > רבי**

יצחק < (רבי יוסף) רבי אברהם < רבי יוחנן אשכנזי טריוויש < רבי יוסף טריוויש

אב"ד מרסיליא [או מארסיניא] < רבי מתתיהו טריוויש אב"ד פריז <

חתנו רבי שמואל שפירא > ר' שלמה שפירא לונדון > חתנו רבי יחיאל > רבי שמשון לוריא

אב"ד ערפורט [או: ערינפורט] [מוורמייזאי] < רבי יחיאל לוריא אב"ד ערפורט [או:

ערינפורט] < רבי נתנאל לוריא רב באנטיכי [באנטיכא] < רבי אהרן לוריא אב"ד

היילברון < רבי יחיאל לוריא < רבי אברהם לוריא אב"ד בריסק < רבי יחיאל לוריא אב"ד בריסק

[סלוצק]

כח חתנו רבי שמואל יצחק קצינלבוויגן רבי מאיר קצינלבוויגן המהר"ם פאדווה > רבי שמואל יהודה

קצינלבוֹיגן [פאדווה] אב"ד וונציה <

רבי שאול וואהל מלך פולין ליום אחד > חתנו ר' נפתלי הירש סופר

[פאסי] סופר ומנהיג מקראקא > ר' מאיר אבד"ק בריסק [אשתו הינדא בת ר' פנחס

הורוויץ גיס הרמ"א] < ר' משה רבקה'ש מחבר באר הגולה על שו"ע ועוד < ר'

פתחיה רבקה'ש פרנס בוילנא. תלמיד הסמ"ע < חתן ר' אליהו חסיד הרב הגדול

קדוש וטהור' > ר' צבי הירש מוילנא > ר' שלמה זלמן ריבלין נשיא הועד הראשי

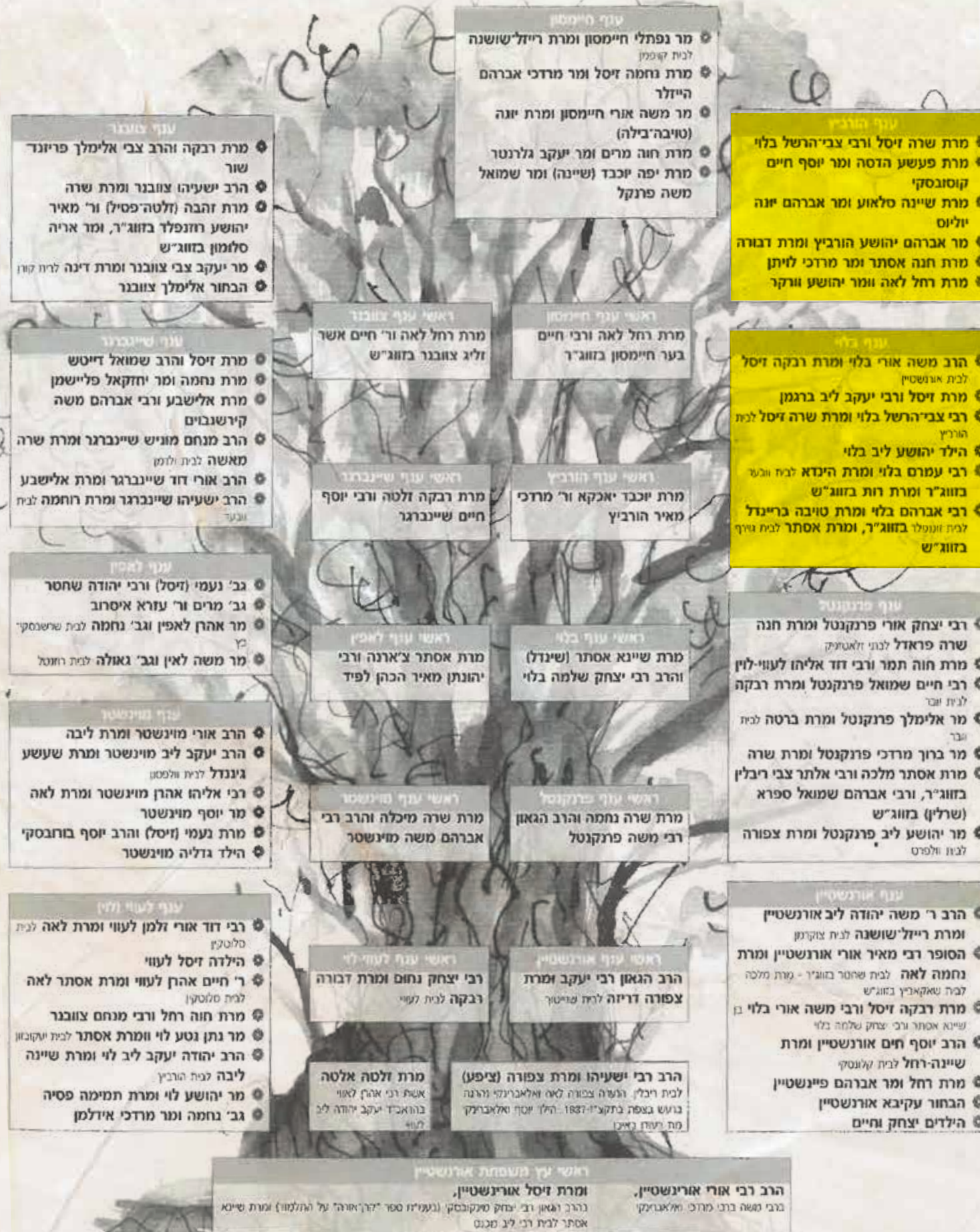
של "ארבע ארצות" בשקלוב > ר' בנימין ריבלין תלמיד הגאון מוילנא, מחבר ספר

גביעי גביע הכסף" > ר' הלל ריבלין מח"ס "קול התור" על פי הגאון מוילנא > ר'

משה מגיד ריבלין המגיד משקלוב > חתנו ר' ישעיה אורנשטיין מתלמידי מהרי"ל

דיסקין. נכד הקרן אורה > חתנו ר' יצחק שלמה בלוי מתלמידי מהרי"ל דיסקין.

מח"ס מלא העומר > ר' צבי הירש בלוי > חתנו זקיננו ר' יוסף הלל קעניג > מו"ר אבינו ר' אפריים פישל שיחי'

נקודת מבט על הבית הגדול של משפחת קעניג...

/ מאת יוסל'ה גולדברג /

לומר לחלקם שהיו כבר או שיבואו בשבוע הבא, אמרה לי אמי שתחי' "אותי חינוכו בבית שאף פעם לא אומרים לילדים לא לבוא, הבית תמיד פתוח בשבילם!" רואים אנו עד כמה היה זה ערך אצל זקנינו היקרים. ובנוסף לכל זה, עשו חסד לא רק עם ילדיהם, אלא היה זה בית של ג' עמודי העולם, תורה ועבודה וגמילות חסדים. ואם כבר מדברים בחסד, נמשיך בחסד, עם ההורים שלהם עצמם, זיידא היה כמובן באופן קבוע אצלם והם היו אצלו בשביל הכל. אני זוכר שבתור ילד

ואחרי מנחה יושב ולומד חברותא ליקוטי מוהר"ן עם ר' שולם גנץ שליט"א, ושיעור במוצ"ש אצל הספרדים,

היינו הולכים הרבה אחרי החיידר לזיידע וסבתא, שהזמינה טנדר גדול בימים של גשם חזק בחוץ ורוח סערה "נו, מי רוצה לנסוע לבקר את זיידא בתל השומר" איזו שמחה היתה זו בשבילו כשהיינו מגיעים, וזה קרה הרבה! כמובן שהם היו גם אחראים על איסוף הכסף ומצרכים ליד אליעזר, ואם איני טועה גם לעזר מציון. וכשהדוד אלי רזנהפס ז"ל נפטר, היה מובן שנועה תגור אצל קעניג, זו לא שאלה! גם לפעמים כשהיו הילדים עייפים מדי במוצ"ש, בלי לשאול הרבה היתה סבתא מיד מזמינה טנדר, ואם אין אז שתי מוניות קטנות... פעם אכלנו אצלם ארוחת צהריים והיינו צריכים לחזור לחיידר, היה גשם חזק בחוץ, וסבתא אמרה 'תדרו למטה,

בחתונת ר' שמעון גולדברג הי"ד נראה עוד ר' רבי אברהם ישעיהו גולדברג זצ"ל

יש מונית, בשביל שתגיעו לחיידר ברוגע ותוכלו ללמוד טוב!" ומעמוד החסד, לעמוד התורה שהיה שם בבית כ"כ משמעותי. אני זוכר איך זיידע היה יושב וכותב בחדר שינה, אני בתור ילד הייתי יושב ליד זיידע על המיטה, והיה

בלי לקום מהמקום ובלי לזוז, ואחרי מנחה יושב ולומד חברותא ליקוטי מוהר"ן עם ר' שולם גנץ שליט"א, ושיעור במוצ"ש אצל הספרדים, ובמוצ"ש קיץ בכולל ברסלב אצל הר' שיין, ובשבתות חורף בצהריים... הלואי על כולנו! ואיך שנוסע כל יום

מירושלים, איזה אהבת תורה, איזו מסירות נפש לתורה!! והעמוד השלישי שהיה שם בבית, התפילה, ודאי שכל מה שיש פה היום לא היה בלי התפילות החמות של זיידע וסבתא על צאצאיהם. ובכלל, קעניג בברסלב הם החזנים הגדולים וממציאי הרבה מהנוסחאות של ברסלב אפי' שאנחנו לא ברסלבר'ס... ואני רוצה לסיים במה שכתוב בפרשה "קטונתי מכל החסדים ומכל האמת", מסביר התפארת ציון שאחת הבקשות של יעקב אבינו מהקב"ה היו שגם כל החסדים שהבטחת לי והאמת שכבר קיימת, לא היה זה מחמת מעשי הטובים, אלא רק מחסדך הגדול. ואחרי שעשית עימי חסד עד כעת צריך אתה לעשות עימי חסד גם הלאה כפי הדין המתחיל במצוה אומרים לו גמור, ובפרט שאין דרכו של מלך לשנות מהנהגת חסדו, כדפירש הגר"א שאנו אומרים בשבת "עד הנה עזרונו רחמיך ולא עזבונו חסדיך ואל תטשינו לנצח" לכאור' הרי אסור לבקש בקשות בשבת, אלא מסביר הגאון שזו לא בקשה אלא שאחרי שעד הנה עזרונו רחמיך אז בטוחים אנו ש"אל תטשינו לנצח" הקב"ה יעזור ויתקיים גם בנו ואמן. יישר כח וגוט שאבעס.

עם אמי שתחי' לקנות את הווסט ואח"כ להחליף את החלוק אצל גולניסקי, ומשם לבית של זיידע וסבתא ושם כמובן קיבלו אותנו בשמחה ובכיף כאילו אין עשרות מוזמנים אצלם למחרת בליל הסדר. וכן אותו הדבר במוצאי יו"ט פסח היתה חגיגה עם כמה וכמה עוגות של פסח... כך בכל הזמנים, ממש מסירות נפש בשביל הילדים בכל המצבים!

לאחרונה שמעתי שיחה מהמחנך הר' משה בלוי שליט"א ודיבר שם איך להעביר לילדים ערכים, ערך שעובר לילדים סימן שהוא ערך גדול אצל ההורים. לא מזמן היתה שבת שהיה בה עומס גדול אצל אמי מורתי תליט"א ואני שאלתי אותה למה היא צריכה לקבל את כולם, 'את יכולה

אני בתור ילד הייתי יושב ליד זיידע על המיטה, והיה אומר לי "אולי נלמד יחד" הייתי מביא גמרא וזיידע מקשיב לי,

בפר' וישלח פרק ל"ג פס' ג' כתיב "והוא עבר לפניו" ובמדרש רבה פרשה ע"ח י"א "הדא הוא דכתיב כרחם אב על בנים, תני ר' חייא כרחמן שבאבות ואי זה הוא רחמן שבאבות ר' יהודה וכו' ר' לוי אמר יעקב, והוא עבר לפניו אמר טב דיגע בי ולא בהון". מסביר התפארת ציון מה היה שם המסירות נפש הגדולה שעל זה נקרא יעקב רחמן שבאבות, לכאורה לעבור זה אחד שרוצה לעבור מקום והרי יעקב אבינו ע"ה לא רצה לעבור מקום אלא רק רצה ללכת לפניו, אלא שכל ההליכה לפניו היתה מעבר מפניהם שרצה לעבור ממקומם בשביל שאם עשיו הרשע יגזור עליו כליה, שלא יהרוג את כולם אלא רק אותו, כי אין סיבה להורגם אם הם לא אתו כיון שבניו של יעקב לא יתקוממו עליו להורגו, וזה כוונת המדרש רבה יעקב רחמן שבאבות ועליו נא' כרחם אב על בנים. רואים אנו כאן בפרשה את מסירות הנפש של יעקב אבינו בשביל בניו, ומידה זו של לתת את הכל בשביל הילדים ראינו אצל הורינו וזקנינו היקרים שפשוט מסרו את נפשם למעננו ילדיהם, הרי היה זה בית שאף פעם לא היה שם כסף, מי שזוכר את המגירות בחדר הראשון והשני שהיו מקרטונים שלקחו מחנות הירקות "פרי וירק יפה" וסבתא ע"ה היתה עוטפת עם טפט שיראה יפה... ומי זוכר את העקרונות הרבים בכל הדברים שנוגעים אליהם כמו לא ללכת לבית החלמה וכד', וכל זה למה- כי כל מה שהיה בשבילם חסכו וקימצו בשביל לתת לילדיהם. כמו שהקפידו ולא היה שייך אחרת, כל תחילת זמן בחיידר ובישיבה, או בביה"ס ובסמינר שתהיה חולצה חדשה או מכנסיים חדשים כדי שיהיה נעים להתחיל את הזמן עם געשמאק. ומי יכול לשכוח את הארוחות המושקעות שהיתה סבתא מכינה לצהריים ואיך היתה אורות משלוחים לבנים לחיידר עם כל החום והלב, ואת משלוחי הפיצוחים כל ער"ש לשיבות. אני זוכר

הנותן תשואה

למלכים

ראיון מרתק [👑] השרשים בבית הסבא קדישא ר' שמואל יעקב וינברג זצ"ל [👑] הניסים הגלויים של הסבתא "אסתר המלכה" מנהלת לשכת ניצב העליון הבריטי [👑] שרשי משפחת קעניג [👑] דרך החינוך הטהור במוסדות תורה ויראה [👑] השטייעגן האדיר וניצול הזמן בישיבת מיר קבלת היסודות ממרנן ראשי הישיבה מרן ר' חיים שמואלביץ זצוק"ל ור' נחום פרצוביץ זצוק"ל אהתקרבות למוהר"ן זיע"א ועד לימנו אנו הזכויות בגלגולי החובות מרתק וסוחף [👑] למען הנחיל את בניו אחריו

/ נערך ע"י יעקב י. מלכה /

ילדי תורה ויראה

טלפונית לאותם שנים מתוקות ימי נעוריו.

פתחנו, השאלה הראשונה המתבקשת היא: אנו יודעים שמשפחת קעניג המעטירה התגוררה בשכונת גבעת שאול בירושלים לכאורה באותם ימים הימים, היו ימי קושי עוני ומחסור ומדוע בחרו לגור דווקא בגב"ש ולא בשכונת בית ישראל או מאה שערים ואפי' בשטטלעך כבתי וורשא/אונגריין/בתי נייטין?

באמת בתחילה אבי מורי רבי יוסף הלל זצ"ל היה גר בשכונת בית ישראל ברח' הרב זוננפלד שם נולדו כולנו כל אחי הרבנים ר' חיים, אחותי זיסל ע"ה ר' מרדכי ר' יודל ר' שעיה ז"ל ואבלחט"א גם אני, סבא שלנו ה"ה רבי שמואל יעקב וינברג זצ"ל היה מתגורר בשכונת גב"ש הוא בנה את גב"ש את הבית שלו את הביהכנ"ס את המקווה טהרה ובחר דווקא במקום הזה כי בהגיעו לירושלים חלה בדלקת ריאות חריפה הוא נטה למות וכשהגיע לים-אמרו לו בגב"ש יש אוויר טוב, אוויר צח המגיע מהים דרך מוצא {הכל פתוח עד הים}. שינקה לך את הריאות ובאמת מיד כשהגיע הבריא.

מה היה מקום לידתו של הסבא ר' שמואל יעקב זצ"ל?

שעיה ואבא בילדותם

עומדים אנו בערש"ק פר' וישלח שבת התאחדות משפחת קעניג המעטירה. אין דבר יותר מתאים לקראת שבת זו מלהעלות זכרונות מבית אבא זכרונות שורשיים, לדעת את כור מחצבתנו פנינו למו"ר אבינו רוענו שיחי' לאיו"ט בטוב ובנעימים, אבא שאלפנו דעה ובינה במשך עשרות שנים המתאר לנו במקצת את גאוות היחידה "משפחת קעניג" שזכתה משפחתנו במידה אחת של חסד מידת ה"ענווה" ועל זו גאוותנו..

ניגשנו למלאכה ופנינו לאבא עם מס' שאלות (אמר הכותב בד"כ כל ראיון בבטאון מסוים ע"פ רוב המראיין מגיע להצטלם בבית המרואין ועושה מס' תמונות ומדבר עם בני הבית והחצר של.. ועורך את הכתבה כרצונו ורצון קולמוסו)

אנו מפני קוצר הזמן פנינו למלאכה אני יושב בספת בתי ברח' נתיבות שלום במודיעין עילית ואבא שיחי' כדרכו בקודש חוזר מלימודו הקבוע זה למעלה מיובל שנים בכולל בברסלב שבב"ב השיעור הקבוע של הגאון רבי יחזקאל שיין שליט"א אבא נוסע באוטובוס וכך צללנו יחדיו בפגישה

שעיה, אבא, דוד ומנשה בר"ג

איך קרה הנס הזה שהוא השתחרר כ"כ בקלות, בד"כ היו משתחררים רק לאחר עשרים וחמש שנות שירות, מה קרה ?

כדי להשתחרר מהצבא היה צריך לעבור משפט צבאי להישפט אצל שופט צבאי, סבא הלך ונשפט ובבית המשפט ראהו אחד מהשופטים הגויים האיק משתרך לו לאיטו ושאלו לפשר מעשיו ואמר לו שיש לו זיהום רציני ברגל ולכן נסחב, השופט הגוי שהיה באולם בית המשפט חיקה את מעשיו ועשה צחוק גדול מהעניין אך מה שקרה בפועל שסבא השתחרר .

וכך היה שיומיים לפני הפדיון חזר לביתו כשחזר שאל סבא את הצדיק מנין ידע והבטיח שיחזור, האם יש לך רוח הקודש? ואמר לו שכתוב בפסוק "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" מכיוון שאני אינני מחלל את פי לא בדברי בטלה, ולא ברכילות ולשה"ר הקב"ה מקיים את ברכותי. ככל היוצא מפיו-הקב"ה-יעשה.

ילדי תורה ויראה בחי"ד

היה נס גדול הסיפור מובא בספר של הרב נשרי... (אח של הגיס של סלבוטיצקי השווער של ר' עקיבא שיחי') עם אשתו סבתא גיטל ע"ה לסבתא נולד הבן הבכור וביום הברית כל הקהילה הגיע לשמחת הברית והיה בברית אדמו"ר צדיק אמיתי שהרגיש שלאם התינוק חסר לה בשמחה, אולי היא בדיכאון .

ושאל אותה מה קרה והיא ענתה שאולי יש שמחה, אך שמחתה אינה שלמה כי בעלה בצבא הרוסי, ומיד ברכה ואמר לה בברית הוא לא היה אבל בשמחת פדיון הבן הוא יהיה,

האם כך היה ששחררו אותו מהצבא?

מה היו תלאותיו בעלייתו לארץ ישראל?

האמת שהדרך מרוסיה לא"י הייתה דרך אנגליה הם שהו מספר שנים אינני יודע

כפי שאמרנו לפני כשהיה בת"א חלה בדלקת ריאות חריפה וחשש לחייו וכשהגיע לירושלים המליצו לו כמה מידידיו שילך לגב"ש שם יש אוויר צח מהים ובאמת במקום שגר היה שני הרים ואנו היינו גרים בעמק עם אוויר צח וצלול במאד, מה שהיה

נקרה בפי הירושלמים "עמק המלכים" ע"ש קעניג חתנו, המלך שהתגורר שם.

מה ידוע לנו על חתנו הסבא ר' אלעזר מרדכי זצ"ל?

ר' אלעזר מרדכי נולד בעיר לודז, אשתו הראשונה היתה בת דודה של השפת אמת, הוא היה חסיד קו'ניץ וקרוי ע"ש האדמו"ר השני מקו'ניץ וכן היה לו בן ירחמיאל משה שגם קרוי ע"ש אחד מאדמו"רי קו'ניץ,

הוא עלה לארץ ישראל ולפני שעלה הלך להיפרד מהשפת אמת אך השפת אמת לא נתן לו רשות, והוא אמר שלעלות לארץ ישראל הוא לא שואל אפילו את הרעבע שלו.

מתי התחתן עם הסבתא מרת אסתר פרומט ע"ה?

היכן הם התגוררו לאחר נישואיהם?

הסבא רבי אלעזר מרדכי זצ"ל היה גר גם בגב"ש. בתחילה רבי אלעזר מרדכי היה גר בבתי וורשא שם היה לפוילישער'ס {שעלו מפולין} את הזכות לגור בבתי וורשא, וכשהיה את המחלו' בין מרא דארעא דישראל הגה"צ רבי יוסף חיים זונגפלד ומרן הרא"ה קוק זצוק"ל חשש מלהיגרר

בחתונת ר' מרדכי קניג זצ"ל

סביב המחלו' והעדיף להתגורר יחד עם חמיו ר' שמואל יעקב זצ"ל ובלא מחלו',

מה הסיפורים שידוע לנו מהסבתא ע"ה?

על הסבתא הצדקת מרת אסתר פרומט ע"ה מספר מעשי ניסים היא עבדה בשלטון הבריטי בזמן המנדט, הרבה ניסים יש, אחד הסיפורים שהתפרסמו עליה, שהתפקיד שלה בשלטון היה מזכירת הניצב העליון הבריטי היא ידעה אנגלית טוב מהזמן שהיו גרים באנגליה היו הרבה מכתבים שהיו ממעונים לניצב, מהשלטון הבריטי שבבריטניה והיה כתוב בהם כנגד היהודים כגו' שיאסרו עליהם את השבת והייתה לוקחת את המכתבים לביתה בגב"ש ושורפת את המכתבים הללו. ומצילה בכך את יושבי ירושלים.

ישנו את הסיפור המפורסם עם השרשרת- שהניצב הגיע לתת לכל הפקידות אות והוקרה על פעילותן הוא נתן לכל הפקידות שרשרת מזהב עם צלב קרס כאות הוקרה, אך היא אמרה לו יהודיה אני, ואנני נוגעת בצלב קרס, והנה הפלא ופלא המפקד

אבא בלימוד במרפסת

האדמו"ר'ים והצדיקים היו מגיעים להתארח אצלנו בזכות המקווה שסבא בנה, בו טבלו מרנן האדמו"רים מבעלזא ומביאלא ור' יואליש מסאטמר זצוק"ל כמו"כ אצל סבא ר' אלעזר מרדכי זצ"ל באופן קבוע בכל תקופת הקיץ היה מתארח בביתו בעל הכף החיים הם היו לומדים יחדיו את כל הפרד"ס הם היו מכינים קמיעות לסגולה ולרפואה.

מה היו עושים בלילות שב"ק הארוכים במשך הלילה?

האמת שהיו הולכים לישון מוקדם מאד, בערך בשעה שש היינו ישנים, לא היה מוסג כמו היום שבתי המדרש מלאים בלומדים בלילות שבת-קודש כיום "אכשר דרא" ויש סדרים גדולים וכיבוד ללומדים, אך אז לא היה תאורה מסודרת והיינו הולכים כמו כולם לישון מוקדם אבא ז"ל היה מקפיד שלמחרת בביהכנ"ס קעניגסשול התפללו רק בזמן ק"ש הראשון ולא בשני.

ר' נחום פרצוביץ

את הקעניגסשול' בשכונה הוא בנה את הבית הכנסת הגדול של גב"ש שם היו מתפללים הפרושים ה"ה רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל וכל משפחת קופשיץ המעטירה יחד עם כל נקיי הדעת שבירושלים ושם היה כולל שסבא דאג להביא, ומעשה שהיה כך היה: סבא הלך סמוך לביתו שבגב"ש ולפתע הוא שומע צעקות ממורד ההר לכוון מוצא סבא שהיה גיבור גדול לא חשש כלל, והנה הוא יורד,

ורואה יהודי רכוב על חמור ואחד מהשכנים הערבים שהיו גר בסמיכות התנפל עליו ובא לשדוד ממנו את כספו סבא הפליא בו מכות נמרצות עד שהערבי ברח כל עוד נפשו בו ובקש סבא מהיהודי שהיה ראש כולל שיעתיק את הכולל לשכונה ונעתר לבקשה זו והעביר לביהכנ"ס של הפרושים. עוד אני נזכר שבתקופה האחרונה שיפצו

שעיה ואבא

את ביהכנ"ס הפרושים כדי להוריד את כל הקירות העבים הדרך שהיו בונים פעם בשיטה הזו. וראו שהבנין עומד בלי יסודות כלל ורק על איזה קורה אדירה שרק סבא יכול היה להרימה..

היו מגיעים להתארח בגב"ש בשבתות או בקיץ?

גב"ש הייתה כמין עיירת נופש שכל

כל ההתנהלות באותה תקופה ובפרט בבניה הייתה שונה ולדוגמא קרה והיה פיצוץ בצנרת של הביוב ולא היה מנוף להרים את הצינור והיו צריכים 40-50 איש יחד ואחד היה צועק איי הופ איי הופ והיו דוחפים והצינור היה נכנס לתעלה.

אבא עם ר' חיים שמואלביץ

וכשהגעתם לגב"ש ר' שמואל יעקב זצ"ל עדיין היה חי?

כן, אני הכרתי אותו הוא נפטר בשנת תשי"ז בגיל שמונים ושבע (87) כשהייתי בן שבע אני זוכר באותה השנה היה חורף קשה היה שלג חזק לא ידעתי כשהוא נפטר לא ספרו לנו, ביום מן הימים שאלתי את אבא היכן זיידע' הוא היה האלטער זיידע שלי ואבא אמר לי שהוא עלה לגן-עדן אני לא הייתי בהלוויה שלו הוא נפטר בשב"ק הוא היה צדיק וירא ה' אמיתי כפשוטו,

האם יש איזה סיפור או מעשה טוב לספר עליו?

ר' שמואל יעקב בתחילה לפני שהוא בנה

שעיה, יודל ואבא

בביה"ח שערי-צדק) אך אחי ר' יודל זצ"ל נולד במלחמת תש"ח בשב"ק הוא נולד בבית, אמא לא הלכה לביה"ח בלידה שלו ולאחר שנולד כל השכנות אמרו לה שתלך לביה"ח אך אבא ואמא שאלו את המיילדת האם יש סכנה? והמיילדת אמרה שאין כאן סכנה ואין צורך, ובמהלך כל החיים אבא היה אומר לנו יודל' לא רצה לחלל שבת, הוא לא רצה לחלל שבת יודל שומר שבת.

ואיך היה ההתאקלמות בשכונה החדשה לאחר שעברתם לגב"ש?

עברנו כשהייתי בגיל 4-5 בערך היינו גרים הרבה שנים בבית ישראל אח"כ תקופה קצרה בשכונת מאה שערים ואבא חיכה כל הזמן שיתנו לנו אישור לגור בבתי-וורשא זכות הנתונה ליוצאי פולין היה לנו זכות כזו. אך לא נתנו משפחה אחרת קיבלה את מקום המגורים..

את הבית בנינו בצורה מאד פרימיטיבית בתחילה הגענו והיה סלע גדול והיו צריכים לפוצץ את ההר עם פטיש ואיזמל אולי היה גרזן גדול היו עושים חור עמוק באדמה

ר' נחום בהכתרתו לראש הישיבה

והיו עושים באוד/ברוד שזה פיצוץ גדול של חומר-נפץ שהיה מפוצץ את ההר זה היה מסוכן מאד, ולפני שהיו עושים את זה כולנו היינו מסתובבים בהר וצועקים באוד באוד, זהירות, והיו מכניסים כך את החוט הצהוב {מסתבר שכך היום מפוצצים את מנהרות החמאס שבעזה} וכך היו מורידים חצי מההר.

אך אבא שלי לא חשש רק אמר בקול גדול "אין עוד מלבדו" וזרק ובעט את כל הנעליים והכישופים, אולי היא רצתה עוד כסף לא ידוע מה קרה הייתה קלאפטע',

הם היו מקפידים על מצוות שבת במסירות אמיתית ואספר סיפור קטנטן כפי שצינתי שם ברח' זונגפלד כולנו נולדנו, (אני נולדתי

בחתונת ר' מרדכי זצ"ל

ומה הסיבה שעזבתם את שכונת בית ישראל להתגורר בגב"ש?

אבא זצ"ל היה עני מרוד בתחילה היה גר בשכונת בית ישראל ובעלת הבית במקום שהתגורר הייתה עושה כישופים וצרות צרורות ולדוג' הייתה לוקחת כדורי נפטלין {רעל} ועוטפת בעטיפה של סוכריה ושולחת לנו הילדים קחו מתנה טובה. והיה מקרה נוסף שהניחה בכל רצפת החצר נעליים על כל הרחבה והייתה אומרת שזה כישוף גדול שיהיה לאבא ולכל משפחתו,

התאמץ לאחמ"כ להביא לה שרשרת אחרת עם מגן דוד, ומיד כל חברותיה היהודיות בקשו ממנו ג"כ מגן דוד, אך הוא אמר להם היא לא לקחה גם כשידעה בהפסדה, אותה אני מעריך, אך אתכן חבל שלקחתן ישנו נס נוסף שהתפרסם על הבולים שהלכה לקנות בול בזמן שלוחמי האצ"ל פיצצו את הבנין של מלון קינג דייויד מקום המפקדה, היה להם כסף רב מהמשכורת שקבלה מהבריטים ובזכות כך סבא ר' אלעזר מרדכי זצ"ל קנה שטח ליד ר' שמואל יעקב.

ומתי עברתם להתגורר ליד רבי אלעזר מרדכי זצ"ל?

אבא שלי ר' יוסף הלל קבל מאביו ר' אלעזר מרדכי זצ"ל שטח של חמש מאות אמה בערך 250 מטר גם למוישה (אבא שלי ר' נתן צבי ראש הכולל) הוא נתן שלש מאות אמה ולכל הילדים נתן, לאבא שלי היה עוד שטח נפרד יותר מכל הירושה כשכולם קבלו.

הבית בגבעת שאול

בחתונת הדוד ר' מרדכי

**האם היה בחיידר מבצעים לדרבון
הילדים או שצורת הענישה הייתה כמו
בסיפורים?**

באמת בכל הכתות לרבע' היה מקל ארוך ומפחיד שקבלנו מהמקל את החינוך כדרך ה"טהורה" והמסורה, אך בכתה ט' היה לנו מחנך אמיתי ה"ה הגה"צ רבי לוי רבינוביץ זצוק"ל בעל מחבר ספר מעדני-השולחן על יו"ד אביו של הגה"צ ר' גמליאל רבינוביץ שליט"א הוא ידע לחנך הוא היה אומן אמיתי לחינוך, הוא עשה לנו מבצעים לכל ילד היה מבצע מיוחד בשבילו מבצע ללימוד התורה"ק ושתיקה (תענ"ד) היה אומר כל הזמן "מאכילים אותו גחלי רתמים" הוא היה עומד בביהמ"ד מאחור וכולם היו לומדים במרץ,

לי באופן אישי הוא עשה מבצע על בין אדם לחבירו הייתי ג'ינג'י עליו ושובב, הילדים היו צועקים לי ג'ינג'י אוקס אתן לך בוקס, גינג'י קלאבסה, ועוד קריאות של גנאי והייתי מגיע עינים הרבה לתגרה והמבצע היה שאתגבר ולא אתן להם מכות, ולכל ילד היה פנקס אישי ופעם בחצי שנה היו מקבלים פרסים 0.40-0.35 גרוש הכי הרבה שזה שוו"ע להיום, ב0.05 היו יכולים לקנות מנת פלאפל שזה סכום יפה באמת לאותו תקופה.

**ובלימוד התורה"ק מה היה עושה
ר' לוי זצ"ל?**

אני נזכר באותה תקופה למדנו מס' קידושין המס' היחידה שאני זוכר באיזה דף נמצא כל משנה, זה במסכת קידושין והכל נזקף לזכותו של ר' לוי זצ"ל היינו נבחנים כעשרה דפים יחדיו במסכת, והוא היה רושם בפנקס וכך הצלחנו ללמוד, הוא היה מחנך אמיתי ירא"ש שבא להעמיד דור של יראים ושלמים.

בשעות הערב מה הייתם עושים?

היה חברה' כמין מתמידים ללא תשלום מההורים, את החברה ניהל ר' משה הירש ז"ל איש הנטורי קרתא והיינו לומדים כל ערב בחברה' והתגמול היה, שהיו מקבלים כל חצי שנה כרך אחד של משנה ברורה.

לאחר גיל הבר-מצווה זכיתם לעלות

התבשיל" שזהו ראשי תיבות י-ה-ו-ה כאן דואגים לילדי הצאן גם לאוכל וגם ללימוד התורה"ק.

**מה בער לו כ"כ הבית התבשיל
דבר שלא היה מצוי כ"כ באותם ימים?**

לצערנו לפני 80 שנה אחד מבני המשפחה הלך ללמוד בישיבה שבפתח תקווה שם דאגו בעיקר ללימוד התורה"ק אך לא דאגו כלל לבני הישיבה לאוכל ולכל העניינים שמסביב ובעקבות כך גם הבחורים היו יוצאים להתפרנס והיו עובדים אצל הפרדסנים בפתח תקווה והיו חוזרים דלים וריקים ביידישקייט ה", אבא שראה זאת עלה בליבו המחשבה להקים מוסדות לתורה ויראה ולבית התבשיל שבני הישיבה ילמדו ולא יהיה להם כלל דאגה למזון ומחיה.

**מה היה רמת האוכל שהייתם
מקבלים בחיידר?**

כל יום בבוקר היינו יוצאים עם סנדביץ' של שלוש פרוסות לחם ובתוכו מעט מרגרינה (ואנו) היינו סועדים את האוכל בבוקר ולקראת אחה"צ היינו מקבלים במצב טוב 3 כדורי פלאפל.

**ואיך הייתם הולכים לישיבה"ק בתורה
ויראה?**

היה קו 11 אלפבוס' היום השתנו מספרי האוטובוסים היינו נוסעים בבוקר וחוזרים בשעות הערב.

בסעודת שב"ק בבוקר)?

המנהג היה לומר בכל ליל שב"ק את אגרת הרמב"ן בתקופה בה למדנו בישיבה, היינו חוזרים כל שבת ושבת לבית, ואבא זצ"ל בכל סעודה היה מדבר על ענייני פרה"ש ובטחון בהי"ת ומחדיר בנו את ענייני האמונה והבטחון וזה חדר לנו והחדיר לנו עד היום בזכות כך לחיות באמונה.

**מניין היה מקור המנהג המסורתי
שכל פארי משפחת קעניג שסועדים
יחדיו את סעודת המלווה מלכה?**

האמת שאת מנהג זה יסד אבא זצ"ל לאחר שאביו סבא ר' אלעזר מרדכי זצ"ל נפטר לבית עולמו והשאיר שני בנים יתומים צעירים (ר' זושא ור' גרשון) ואבא חשש מאד שהילדים הקטנים הללו ירדו מן הדרך היו כמה קרובי משפחה שירדו מהדרך, הם היו אומרים עוד מעט ימות הזקן והם היו כמונו, אבא כבן הבכור במשפחה החליט שצריך לעשות מעשה שיהיו מחוברים לשורשים וכך הנהיג שכל המשפחה המורחבת יסעדו יחדיו את סעודת מלווה-מלכה מנהג זה המשיך למעלה מ-40 שנים גם לאחר פטירתו ואפי' כשהיינו גרים בב"ב יחד עם כל בני הדודים.

**לאחר שעברתם להתגורר בשכונת גב"ש
היכן למדתם?**

המשכנו ללמוד במוסדות "תורה ויראה" בחיידר שאבא הקים, הוא ייסד את החיידר וקרה לו מוסדות "ישיבת הבחורים-ובית

אבא עם ר' נחום

**מה הכוונה שאבא הקפיד מאד שלא
יתפללו בקעניג'שול בזמן ק"ש השני?**

בזמנו היה מתגורר בסמיכות אלינו יהודי גביר גדול שאמר שמוכן לממן את כל הוצאות ביהכנ"ס העיקר שיתפלל בזמן ק"ש השני אך אבא זצ"ל עמד על כך ולא הסכים, ואמר "כל הון שבעולם לא פוטר אותנו מזמן ק"ש הראשון" לא היה שעונים והיו קמים מוקדם ומתפללים לא היה אז בכלל שעון קיץ רק שעון חורף וכך התפללנו מוקדם והשתרש בנו זמן ק"ש הראשון.

האם היה חשמל באותה תקופה?

אני זוכר שבזמן מלחמת סיני בשנת תשט"ז-תשי"ז התקינו את החשמל בשכונה, בתחילה התקינו אצל דודי ר' גרשון(אבא של לוזר מר. אלחנן) ואח"כ אצל מוישה (אבא של ר' נתן צבי ראש הכולל) ואנו היינו אחרונים, אך בשב"ק לא היה חשמל היה לוקסים ופרימוס מנורת נפט.

מפני שאבי זצ"ל לא רצה להנות מחשמל של חילול-שבת כחזו"א ובמשך כל השבוע היה כמעט כל יום הפסקות חשמל החשמל היה מגיע על עמודי חשמל, חוטי החשמל נתלו על עמודים חלשים וכל משב רוח ואפי' רוח חלשה הייתה מנתקת את החשמל, גם בביהכנ"ס לא היה חשמל אלא היו משתמשים עם מנורת נפט גדולה שהייתה במרכז ביהכנ"ס.

היה לכם מנהג קבוע בסעודות שב"ק?

(לדוגמא אבא שליט"א נוהג לומר 2 הלכות

**בישיבת מיר הייתם יוצאים להפגנות
או פעילות של קנאות ונטורי קרתא
כתורה ויראה?**

חס-וחלילה אבא לא היה מסכים בשום אופן שנלך להפגנות גם כשלמדנו בתורה ויראה, לא הסכים הוא סבר שזה ביטול תורה וצריך לגדול בתורה ונאר תורה, לא הלכנו לשבטי ישראל להפגנות על ניתוחי מתים ולא בכיכר-השבת אבא היה קנאי אבל קנאי שהחדיר בנו אהבת תורה.

**באיזו שנה זכית להסתופף בממלכת
התורה-ישיבת מיר?**

בשנת תשכ"ד כשהייתי נער כבן ארבע עשר שנים, אבא שלח אותנו לישיבה כדי שנצמח לעובדי ה' לנצל את רבותינו מצוקי ארץ ה"ה מרנן רבי אליעזר יהודה פינקל ורבי חיים שמואלביץ זצוק"ל הגדלות של אבא באותה התקופה שהיינו בישיבה ובכל חודש היינו הולכים להיבחן אצל מרן רבי אביגדור נבנצל שליט"א רבה של העיר העתיקה בירושלים היינו נבחנים בכל חודש 30 דף גמרא הצלחנו לעמוד במשימה זו למשך תקופה ארוכה (רבי אביגדור שליט"א היה בוחן אותנו), היינו תקופת מה חברותא בסדר-שני, אני אבלחט"א ור' יודל ור' ישעי' זצ"ל ויחדיו למדנו, ולאחמ"כ היינו נבחנים פעם בחודש אצל ר' אביגדור בהצלחה והצלחנו לעמוד בה, כי המבחנים שלו היו קלים הוא ידע לעשות בחינה שידע שאנו

נצליח, {{אבא שליט"א}} יודע טוב את הנלמד ולכך הרגיש שהמבחנים קלים {{ הוא היה גר ברחביה אבא שלו היה ציוני מבקר-המדונה אך הוא הלך ללמוד בפוניבז' כמדומני.

מאיפה הקשר שהיה לאבא עם ר' אביגדור שיח'?

למעשה אבא זצ"ל לא הכיר את ר' אביגדור באופן אישי, אלא אבא שהיה איש חינוך וידע לחנך. היה מגיע לשיבה לבקרנו ולראות את עלייתנו בתורה. הוא היה תמיד מדבר עם הרבנים בשיבה, אפי' עם ר' אריה פינקל זצ"ל ואבלחט"א ר' יצחק אזרחי שליט"א שהיו צעירים מאד ולהתעניין ולתהות בקנקנו ושאל אותם בדרך עליתנו בתורא"ש והתעניין האם יש מבחנים בשיבה ואמרו לו שבד"כ אין אך שייך לדאג לו לאברך מופלג בתורא"ש שיבחן אותנו וכך עשה.

האם הייתם מקבלים תמורה על המבחנים הללו שנבחנתם בע"פ בעמל כה רב?

אבא לא נותן לנו, אבא היה "חכם יהודי" חכמה אמיתית הוא היה מעביר לר' אריה(פינקל) שיתן לנו עשר גרוש, ומניין ידעתם שזה מאבא ולא מר' אריה זצ"ל? כך הרגשנו כי רק אנחנו הקעניגים קבלנו מר' אריה כסף.

מה היה רמת הקשר שלכם עם מרנן ראשי הישיבה רבי חיים ורבי נחום זצ"ל?

למעשה עם ר' חיים לא היה כ"כ קשר הייתי נכנס יומיום לשיעורים שלו ולוועדים שלו אני הלכתי לדבר איתו בלימוד אחרי השיעור אולי מספר פעמים, אך לא היה לי הרבה קשר איתו, ר' חיים היה עילוי אמיתי ממש גאון הוא היה נכנס בבוקר להתפלל תפילת שחרית וכשהיה מגיע לביהמ"ד

אבא בסנדקאות

להתפלל, היה מחזיק כמה מסכתות בש"ס ותוך כדי פסוקי דזמרה היה לומד ממסכת למסכת מאחת לשניה ובק"ש היה קורא בכוונה גדולה שכל הביהמ"ד שמע והתעורר, ובתפילת שמו"ע היה מתפלל והיה מניח כל השמו"ע את שתי ידיו על פניו מרוב שקיעות בתפילה.

האם יש לך משהו מיוחד לספר לנו על מרנן רבי חיים או ר' נחום זצ"ל?

רבי חיים היה בחתונה שלי הוא היה המסדר קידושין, הוא נשא דרשה בחתונה, כך היה נהוג ואמר שהחתן זכה שהיה נכנס לכל השיעורים והוועדים שלי, ואפי' שלא היה לי למעשה קשר אישי עימו ידע שהקפדתי ע"כ מאד.

כל אנשי הצוות בשיבה היו גרים בבנין הסמוך לשיבה ראש הישיבה הגאון ר' אליעזר יודל וחתנו הרא"י ר' חיים וחתנו ר' נחום שאני זוכר שר' אליעזר יהודה התעקש להכתירו כראש ישיבה אני זוכר זאת כמו היום, גם ר' אליהו ברוך שהיה המזכיר בשיבה אביו של ר' חיים זאב פינקל המכונה חז"פ אביו של ר' אריה.

מה היה הקשר שלך עם רבי נחום פרצוביץ צוק"ל?

למעשה עם ר' נחום היה יותר קשר אך לא היה לנו הרבה קשר ר' נחום היה אדם חולני הוא סבל מניוון שרירים הייתי נהנה להיכנס לשיעורים שלו ולהנות מההברקות שלו, את החידודים היינפלט את הגישמאק {סלוגן} הוא היה אומר "זורח וצומח פה משהו חדש" עוד קנייטש עוד ה-ברקהלע עוד חידוש, היה לו גישמאק מיוחד טעם בלימוד אמיתי, ר' נחום היה חתן של ר' חיים אמרו בשיבה שר' אליעזר יודא שם עליו עין עוד בשיבה בשנחאי שר' חיים יקח אותו לחתן הוא היה חולה הרבה שנים ונפטר בגיל צעיר,

ר' נחום זצ"ל גם נשא דרשה בחתונה שלי הוא כמובן פרגן ושיבח אותי, אך העיקר מה שאמר שזוכר את אבא זצ"ל שהיה מגיע הרבה לשיבה ואמר שלא היה לו את הבחינת מסירות נפש לתורה אלא ממש מסר את נפשו לתורה באהבתו את התורה תמיד,

נפליג ונרחיב בסוגיא נוספת: יש דבר מעניין שתמיד רצינו לדעת האיך משפחת קעניג המורחבת התקרבה

למוהר"ן מברסלב זיע"א הרי כולם למדו בשיבת מיר?

דודי רבי גדליה זצ"ל היה הולך לר' אברהם שטרנהארץ זצ"ל בשליחותו של אבי שהיה שולח לו כסף וכך כל פעם קרב אותו עוד ועוד לברסלב, עד שנעשה משפיע והצליח להשפיע על כל המשפחה המורחבת, אפי' רבי נתן צבי כשהיה בחור היה גבאי של האדמו"ר מביאלא והצליח להשפיע עליו לרבינו זיע"א.

בישיבה במיר היינו באותו תקופה קרוב למנין מבני המשפחה הבנים של ר' משה, גרשון ואבא שלי בסוף כולנו זכינו והתקרבו לרבינו זיע"א, לוזר הבן של גרשון למד בישיבת ברסלב בב"ב ישיבה שייסד ר' נתן צבי זצ"ל ושמו שר' זושא ור' גדליה התקרבו לברסלב ולא חלילה לאצ"ל.

נצלול לעומק יותר לאחר שנות דור אותנו הילדים מעניין האיך בתקופת השמחות, זמן שמחת נישואי הילדים כשרבצו עול הזכויות קרי החובות של נישואי הילדים וכלכלת הבית האיך שייך להצליח לשמור על אוריה כ"כ שלוה ובכזו שמחה גדולה??

אבא צוחק, מחייך, (מירושלים עד לק"ס שמעו את הצחוק), התחזקנו מאד מאד באמונה ובטחון, כשהייתי בחור לאחר שעזב אבי זצ"ל את מוסדות "תורה ויראה" הוא הדפיס הרבה ספרים וחידושים, הוא הדפיס את הספר "סיפורים נפלאים" בו מסופר על פורים סרגוסא ועוד סיפורים

עוד ספר הנקרא ספר-יוחסין שזה כל ההיסטוריה של התנאים והאמוראים, ספר נוסף דרך חסידים מתלמידי הבעש"ט האדמו"ר מטערנוביל ועוד אדמו"רים שהיו באותה תקופה האדמו"ר מקולומייא, זה היה ספר דרך חסידים, הדפיס עוד ספר מהרב מטשיבין "ארצות השלום" וכך בכל סעודה באותה התקופה היו מדברים ענייני הבטחון, וכמו שכבר הזכרתי קודם כל שבת ושבת היינו חוזרים לבית היינו אוכלים בבית, הוא לא היה מסכים שנשאר בשיבה כדי שנהיה עמו יחדיו בגב"ש בסעודות. כמו"כ היה בישיבה במיר ספר חובת הלבבות בידיש את זה למדנו כל הזמן זה היה מרגיע את הנפש ממש כמו כדור הרגעה. מרפא אמיתי וכך הצלחנו לשמר על מרגוע.

האם היה איזשהו פנצ'ר בגלגל של גלגול החובות קרי הזכויות של נישואי הילדים?

נכד בחלקה עם ר' אריה

ב"ה תמיד השתדלתי להחזיר יום או יומיים קודם יש מימרא נפלאה מבעל ה"פלא-יועץ" שכל מי שמחזיר בזמן הוא נהיה הבעה"ב של הכסף של חבירו ולכשיבוא לחברו לבקש, תמיד יתן לו בלב חפץ ובלא שיש לו האיך וסיבה להתחמק, אולי פעם אחת בקשתי מבעל גמ"ח שידחה

את התשלום ויארך לי את הזמן, כמובן, שאת זה צריך לבקש כמה ימים לפנ"כ ולא אח"כ, לפני, זה טוב אחרי הזמן, הרושם נשרף וא"א לבקש שוב. היו גמח"ים שהיו נותנים לי סכומים אדירים בלי ערבים או כל דבר, זכיתי ממש לאמונם.

השיחה נאמרה תוך כדי נסיעה באוטובוס וכאן אבא ירד מהאוטובוס ואמר שכאן זה המקום שצריך להודות לה' על הנס הגדול שקרה לו במוצש"ק זכור בערב יום הפורים תשפ"ד שהאוטובוס העיף אותו וב"ה יצא ללא פגע וביקש שנזכיר לו לומר שוב "נשמת ומזמור-לתודה" בשבת ההתאחדות.

לאחר שיחה כה ארוכה ומלבבת לדעת האיך צמחנו וגדלנו יכלה הדף והם לא יכלו הנסים והנפלאות שהיו לאבא בכל משא החיים.

ה' משאלות ליבו לטובה אכי"ר

בתא רבקה בנערותה

השושנה (רוז) בבית המלך - משפחת רוזנהפט

האמת שכדי לדעת ולגבור אחר כל ההיסטוריה של משפחת רוזנהפט היקרה קשה מאד לדעת מי הם ומה היה יחסם אך ניסינו לברר קצת התקשרנו לדודה הגב' ק. זיידנפלד והמליצה לנו מאד שנתקשר לאחותה הגב' ש. צור וכך עשינו: שאלנו אותה לדעת על המשפחה המורחבת משפחת רוזנהפט שיחי' ואמרה לנו שהרבה היא לא יודעת מה שהיא כן יודעת תספר לנו תוך כדי שיחה.

מתי עלתה משפחת רוזנהפט לארץ?

הוריי עלו לארץ בשנת תש"ו הם הגיעו באגניית המעפילים "פלמ"ח". בהגיעם לארץ נתפסו על ידי הבריטים ששלטו אז בארץ וגורשו לקפריסין. בקפריסין נולדתי. כשנולדתי, הייתי פגית וכדי לשמור על חום גופי עטפו אותי בצמר גפן.

מי הייתה משפחת של אבא ר' חיים ז"ל וסבתא צילה ע"ה?

ההורים שלו לאבא שלו קראו ר' אלי הירש ולאמו שרה מרים שגם אני קרויה על שמה לאבא, היו כמה אחים ננא נייתי (ננת) ננא יוסף וטנטא איטא אחותם. לאבא היה אח נוסף שלוימלה כך קראו לו שהוא נפטר ברומניה הוא קפא למוות עוד לפני שעלו לארץ, כל האחים עלו לבסוף לארץ אבא התייתם בגיל צעיר מאד, בערך 5-6 כשהיה ילד קטן, אחותו איטא גדלה אותו בביתו, ובאותו הזמן השלטונות ברומניה הגיעו לחפש אותו שיבא לבית יתומים או למנזר,

והוא הבין את חומרת העניין וכשדפקו בדלת לשאלו היכן חיים? אמר שהולך לקרוא לו, וברח ולא חזר עד איזה חודש. אמא נולדה למשפחת פסקל לסבא קראו ר' יצחק ז"ל שאחיק איציק קרוי ע"ש ולסבתא קראו פאני שאמא שלך קרויה ע"ש לסבתא קראו יפה פאני אבל כולם כינו אותה פאני לא הכרנו אותם בכלל.

מתי הם התחתנו?

כמדומני בשנת תש"ד בבוקרסט ברומניה והמסדר קידושין שלהם היה האדמו"ר מבוהוש

ומתי החזירו אתכם לארץ ישראל מקפריסין?

מס' שנים אח"כ החזירו אותי ואת הוריי לארץ ישראל, למחנה המעצר בעתלית. וכאשר שחררו אותנו עברנו לגור בצריף במעברה באזור בני ברק פרדס רוזנבלום זה נקרא, בשמחת תורה תש"י אמא שלך נולדה שם מה שהיום גבעת שמואל, אח"כ עברו להתגורר בבית נבאלה שהיה כפר ערבי בשפלה זה היה באזור רמלה. ובמלחמת תש"ח. כבשו את הכפר ועל שטחיו הוקמו המושבים בית נחמיה וכפר טרומן.

מה הנס שקרה לכם כשהייתם גרים בבית נבאללה?

נס גלוי ממש יום או יומיים לאחר שעזבנו את הבית, בבית-נבאללה כל הבית עלה באש כל הבית עף מעוצמת הפיצוץ שהעריבים הטמינו לנו מתחת לבית הם לא רצו שנגור שם ובאמת יומיים קודם עזבנו, אני לא רוצה לחשב מה היה קורה

במידה והיו מצליחים, אמנם זה היה מרכז הארץ, אבל הרגישו שזה לא מקום לגור ועברו להתגורר במושבה ירוחם ולאחמ"כ עברו לצפון לחיפה.

ההורים היו ניצולי שואה נכון? האם הם סיפרו על השואה?

לא כ"כ סיפרו הדבר היחיד שאני יודעת שאת הכסף שאימי סבתא צילה ע"ה קבלה מהגרמנים ימ"ש בקשה מסבא שיסע לרומניה כדי לעשות להם קברים ומצבות, הוא ביקש מהאחים שלו עזרה אבל זה לא עניין אותם יותר מדאי אז הוא טס לבד ועשה מצבות.

מה היה מקורות המחיה והפרנסה באותם הימים?

אמא הייתה עקרת בית ואבי עבד בתחילה בסלילת כבישים בסולל בונה את הארץ.

ולמה עזבו את ירוחם?

בירוחם לא היו רופאים ובכל פעם שהוריי נזקקו לרופא, הם נאלצו להתרוצץ למרחקים, לכן הם החליטו לעבור לגור בחיפה.

בתחילה גרו בצריף ואחר כך הצליחו לרכוש בית אבן מרכוש נטוש, שהיה שייך לערבים שברחו במלחמת

השחרור זה היה ברח' הירמוך בשכונת בית חליסה אני זוכרת שכשהם עברו לגור בב"ב רצו לתת לי את הדירה הזו במידה והייתי לוקחת אולי הייתי עשירה כי היום על הבית הזה יש מחלף גדול צמוד למפרץ אתה יודע הם עברו לב"ב כי אמא שלך גרה שם זה כמו שהיום בתי יוספה סחבה

אותי לביתר ואמא שלך גרה שם אתה יודע למה? נו כי באור-החיים ששם למדה, הבטיחו לה שהיא תהיה מורה.

מה זכור לך מאותם הימים?

בבית הזה שגרנו בירמוך הייתה חצר מרכזית לכל השכנים ופעם בשבוע היו מתכנסות כל השכנות ליום כביסה. הן היו מוציאות פרימוס, מחממות מים ומרתיחות את הסדינים, את הכביסה הצבעונית ובסוף את הכביסה הכהה. השכנות הכניסו את הכבסים לאותו דוד עם מים וסבון בתורנות, וכל שכנה הייתה מכבסת את שלה ושוטפת בגיגית עם מים נקיים. חבלים נמתחו מקצה החצר לקצהו השני ועליו התנפפו הסדינים והבגדים.

מה היה מקור הפרנסה כשהיו גרים בחיפה?

אבי עבד בנמל חיפה. מפעם לפעם הוא הביא לנו אגס או תפוח אדום גדול ועסיסי, שחילקנו בין כל בני המשפחה ואפילו תפוז יפו. הפתעות נוספות הביא לנו אבא מהנמל, היו אלה ניירות משי עדינים ששימשו לעטיפת הפירות, אנחנו השתמשנו בהם למפיות.

הייתם יורדים לנמל לשייט או סתם ליום סיור?

לפעמים היו מגיעות לנמל אניות מפוארות ואנחנו, ילדי העובדים, הוזמנו לבקר על סיפון האנייה. לעיתים קיבלנו עטים מחו"ל, שהיה חרוט עליהם הסמל של האנייה. כשאבא הגיע לעבוד בנמל חשבו בתחילה שהוא בן-מיעוטים לא האמינו לו שהוא עולה רומני אבל נתנו לו פס, פס זה אישור עבודה לא כולם יכלו להסתובב בנמל רק מי שיש לו אישור.

והיכן למדתם בבית יעקב?

למעשה: כשאמא הגיעה לרשום אותנו לבית יעקב לא היה לנו כסף, והמנהל אמר לה שאם לא משלמת לא רושמים אותה והאדמו"ר מחליסה שהיה החיפה אמר לה שתאמר למנהל בבית יעקב שהיא

הוא סבל אבל לא היה עצוב הוא היה עושה מהעניין צחוק.

הולכת למסיון, אז הם נבהלו העיקר שלא יהיו במסיון, ומיד רשמו, גם ללא ששלמנו על הלימודים היום אני לא יודעת אם זה היה מזוי למשהו שנלך למסיון.

כשעליתי לכיתה א' לא ידעתי לדבר עברית בכלל, למדנו בבית ספר "בית יעקב-שערי תורה". בית הספר פעל בשלוש משמרות. בבוקר למדו בו הכיתות הנמוכות, בצהריים כיתות ד'-ח' ובערב תלמידות התיכון. למדנו מקצועות קודש, חומש וביאורי תפילה, לשון, "ילדותנו" וחשבון.

"מאן מלכי רבנן"

/ הר"ר חיים פסרמן שיחי' /

כולנו יודעים שהסתכלות על הבית הגדול מתעורר החשק לקחת גם משהו.

מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי זה קורה כשרואים את אהבה והחיבה כשזיידע שליט"א רוכש לכל אחד ואחד בין בהתעניינות היום, בעצה ותושיה ובין שמזמינים אותו לקידוש בק"ס ונענה בחיוב על אף שעשה זאת שבע לפני-כן ויעשה זאת בשבוע הבא.

בכל קידוש ובכל שלום-זכר שמח כאילו זה השמחה הראשונה של הנכד הראשון במשפחה.

זכורני עוד בסבתא אמה של מלכות על אותה הדרך כשבאתי לעזור שנה אחת בערב פסח בעודי עלם-חמודות סיפרה לכל בטלפון "חיים בא לעזור לנו בא לסדר ולצחצח לפסח"

זכורנו עוד כחודשיים לפני פטירתה בעודי בין שמים לארץ בין ישיב"ק לעליה לישב"ג כשראשי הישיבות גאוני הדור שליט"א הערימו קשיים בקבלתי לשיבה על אף שהייתי ה-מתמיד והמצוין בישיבה כך לפי דבריה, ובכל אופן הערימו קשיים והגעתי לבית-סבתא בברכפלד, וספרתי לה כל זאת ע"מ להרגיע את מצפוני ולהשיח בדאגתי ויענקי היה שם ושמע זאת

וסבתא ע"ה אמרה ללכת למקפא שבחדר להביא לכל הנוכחים ארטיקים של ה"ביוקר" זיידע, סבתא, יענקי וחיים היא ספרה לי שעל אף שכל בניה היו המוצלחים שבעולם הישיבות הערימו ג"כ קשיים בקבלתם עוד הוסיפה ואמרה שאין נפק"מ המקום בו לומדים העיקר שההתמדה תהיה וכך אתה תצליח סבתא ע"ה ידעה תמיד להסתכל על כל הטוב בכל אחד ואחד ולא חלילה בחסרום נתפלל שנלך בדרכה ונגדל לתפארת

יהי הדברים לזכרה

זה היינו צריכות לכבוש שטחים.

.....

אבא היה "בעל יסורים גדול" מה בדיוק קרה לו ?

.....

ה"י שלושים שנה לפני פטירתו לערך גילו אצלו את המחלה הנוראה בגרון במיתרי הקול והטיסו אותו לחו"ל שיעבור ניתוח והקרנות באותה התקופה הרפואה לא הייתה מודרנית כמו היום והאופציה לרפואתו הייתה להוציא לו את מיתרי הקול הוא היה אומר תמיד שיש לו זכות גדולה שאינו מדבר לשה"ר

.....

ומדוע כרתו לו את רגליו ?

.....

ה"י מלבד זאת היה לו את המוות השקט שזה מחלת הסוכר פעם הרבה הופעם קצת ולא טיפלו בו מספיק כמו שצריך אז היה לו נמק והורידו לו את הרגל הראשונה וכמה חודשים לפני שנפטר היה לו נמק ברגל השניה והורידו לו גם את הרגל הזו

הוא סבל אבל לא היה עצוב

הוא היה עושה מהעניין צחוק. אלו היו הימים

זיידע עם מרן הראי"ם שך זצוק"ל

מי שהייתה עימי יחדיו בכתה הייתה אחותי ק. זיידנפלד תחי' וכשאני הייתי צריכה לעלות לכתה א' היא נשארה בגן, ואמרתי לאמא למה היא נשארת בגן גם אני רוצה אז השאירו אותי וכך כל ימי ביה"ס למדנו יחדיו.

.....

אלו עוד זכרונות היה בביה"ס ?

.....

בביה"ס בכל כתה היה תמונה של שרה שנירר ע"ה גדלנו עליה היא הייתה חלק מהחיים שלנו כמו"כ היה לנו שיעור מלאכה

לצד.

בשיעור טבע היינו יוצאות לסוירים באזור כדי ללמוד על הצמחייה והחי שפגשנו בדרך. היינו גם הולכות עם המורה לטבע לגן החיות שהיה במרחק הליכה של שעה. לפעמים היינו מגיעות עם כסף וכך יכולנו לחזור הביתה ברכבת התחתית.

בבית הספר היה לנו חדר אוכל בו הגישו לנו מרק ובעיקר פתיתים ואורז.

בהפסקות ובשעות הפנאי שיחקנו במשחקים שלא היו צריכים לקנות אותם. חמש אבנים שיחקנו מאבנים חלקות שמצאנו בחצר, סרגנו על מסמרים ארוכים, שיחקנו קלאס היינו מסמנים מעגל על החול וחוצים לשניים בעזרת מקל, במשחק

בו למדנו לרקום מפיות והיינו מכינות יצירות מחומרים נפסדים, מאריות של גבינות ועד קליפות ביצים. בבית הספר היה פרויקט ספרים בו קיבלנו את הספרים ללא תשלום ובסוף השנה החזרנו אותם

.....

והיה טיולים בביה"ס ?

.....

אני לא זוכרת מסתמא שהטיולים לא היו גדולים, דבר אחד אני זוכרת האוטובוסים של אז זה היה משאיות כמו של משאיות הובלה, שבאמצע היו ספסלים לא כסאות וכשהיה סיבוב כולנו היינו מתהפכות מצד

נוסטלגיה גבעת שאול

נערך והועמד מחדש מספר סיפורים ירושלמים

זכרונות מלפני שמונים שנה ויותר, סיפורים עתיקים מימיו הראשונים של "עמק המלכים", הוא המורד התלול במערכה של גבעת שאול, קסום הנוף, הנוטה אל "כביש הרומאים" הישן והמפותל של מוצא. "מלכים"

על שום ראשי אבות משפחת קניג וקניגסברג

"מלכים" על שום ראשי אבות משפחת קניג וקניגסברג הירושלמיות (קניג - מלך), שהתמקמו ב"עמק"

הירושלמיות (קניג - מלך), שהתמקמו ב"עמק". שם בפאתי השכונה. בנה במו ידיו הסב ר' שמואל יעקב וינברג, בית אחר בית, עבור בני משפחתו המתרחבת והולכת, מקוה טהרה ובית כנסת. שלט קטן, ניתן לראות עד היום, בדרך אל הר המנוחות, על אחד הבתים האחרונים של גבעת שאול, על קיר הבית בו התגורר ר' שמואל יעקב: "בית כנסת אוהל יעקב" - "קניג'ס שול" - בפי אנשי השכונה. השכונה נחשבה רבות בשנים כחצי כפר. תושביה התפרנסו מרפתות של פרות, אכסניות לנופשים ומעונות לחולי נפש,

ר' שמואל יעקב הגיע הנה, בתחילת שנות התר"ע, כאשר היו כאן אך עשרים בתים, מרוחקים זה מזה, ורבים מן התושבים תימנים. קנה שטח בקצה השכונה, סמוך לכפר הערבי "דיר-יאסין", שם בנה לך בית. לא אחת התנכלו לו הערבים. פעם באישון לילה, ביקשו פורעים ערבים לפרוץ את הדלת. עלה על גג ביתו וקרא קריאות

הצלה, באו שמות של יהודים תימנים שמוסר לנו הנכד ר' גרשון יחיא, חמרי קניג - לעזרתו, וגירשו את הערבים במקלות. ר' גרשון, נכדו של ר' שמואל יעקב, שעד לא מכבר התגורר עדיין בעמק המלכים, מתרפק על העבר הרחוק:

"פעם צפה הסבא ר' שמואל יעקב, מחלוננו, לעבר המורד, ראה יהודי חשוב, רכוב על חמור, הנאבק עם ערבים המבקשים לגזול את חמורו. ירד עם מוט ברזל, הכה בערבים ורדפם עד חרמה. "שאל סבא את האיש: מי אתה ואנה תלך?". התברר כי הוא הינו ר' הערשל סלאבאדקער המקיים כולל בפרבר הירושלמי מוצא, לאברכים השוהים שם כל ימות השבוע, הרחק מן הבית. תמה ר' שמואל יעקב על כי נזקק להרחיק עם הכולל עד מוצא, והציע לו על אתר, כי יבנה למטרה זאת בית כנסת בגבעת שאול, הוא בית כנסת 'פרושים' עד היום הזה. ר' שמואל יעקב וינברג, איש שכולו אמונה, היה גבאי בית הכנסת "פרושים", במשך ארבעים שנה. בפינה המזרחית צפונית של בית הכנסת (כיום רחוב רבי עמרם גאון), בדיוק מעל אבן הפינה אותה ירה בעצמו, היו משתפכות תפילותיו, כבן המתחטא לפני אביו. יום-יום, עם נץ החמה סיפר ר' שמואל אהרן יודלביץ היה עומד ר' שמואל יעקב ומתפלל "שמונה-עשרה"

כי אין לך היום אדם בעולם, המתפלל תפילת שמונה-עשרה נקיה, מבלי מחשבת חוץ. ענה ואמר איש חשוב אחד: לדעתי ישנו אדם כזה ר' שמואל יעקב וינברג; חושבני שאין הוא מהרהר שום הרהור זר באמצע התפילה.

במשך שלושת רבעי שעה, בדביקות ובתום. אך פשוט היה מאד בעיני עצמו, אומר הרבה תהלים, אותם ידע בעל פה;

שנים רבות היה לו שיעור משניות עם רב השכונה, רבי פינחס ליכטנשטיין.

"פעם" - מספר לנו בן המשפחה, ר' מנחם קניגסברג - "שוחח רב השכונה עם עוד יהודים חשובים, על אודות מחשבות זרות בתפילה. נפל דבר ביניהם, כי אין לך היום אדם בעולם, המתפלל תפילת שמונה-עשרה נקיה, מבלי מחשבת חוץ. ענה ואמר איש חשוב אחד: לדעתי ישנו אדם כזה ר' שמואל יעקב וינברג; חושבני שאין הוא מהרהר שום הרהור זר באמצע התפילה. הינהו רבי פינחס ליכטנשטיין ואמר: 'כן, על ר' שמואל יעקב ניתן להאמין זאת."

"אכן, זוכר אני בעצמי" - מספר הנין, ר' ישראל מאיר קניג "כאשר דיברנו עם סבא בנושא המחשבות הזרות שבתפילה, תמה הסבא תימהונו גדול: כשעומדים לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא - איך אפשר להרהיב עוז ולחשוב מחשבה זרה?! "אסתר קניג, בתו החכמה של ר' שמואל יעקב, גרמה קידוש שם שמים, בעת היותה מזכירת הנציב העליון. עוד חזון למועד, לספר על מפעליה של "אסתר המלכה" למען אחיה בני ישראל, אצל "אחשוורוש" הבריטי - במסגרת של סיפורים על בעלה ר' אלעזר מרדכי קניג, החסיד, הלמדן והמקובל. הומצא לדינו כתב ידה של מרת אסתר, בה היא מוסרת פרטים חשובים על תולדות אביה ר' שמואל יעקב: הוא נולד בעיר וישקוב. אביו היה מלמד, ממנו התייתם בגיל 8. התחתן בעיר אחרת, שם גוייס לצבא ונלקח ליעד בלתי ידוע. במשך חדשים לא נודע לאשתו הכורעת ללדת, היכן הוא. בינתיים ילדה האשה את הבן הבכור, וכיבדה בסנדקאות את רב העיר (רבי יוסף לוינשטיין מסרוצק - לדברי ר' גרשון), תוך שבעלה, אבי הבן, נעדר מן הברית.

כותבת מרת אסתר: "רב העיר, שאיש קדוש היה, ראה את עצבונה של אמא, והבטיח לה כי ב'פדיון הבן' כבר יהיה בעלה כאן... "קרה ואבא הובא לבית משפט צבאי על עבירה משמעתית כביכול. הוא פחד מאד; אחד השופטים היה בן משפחתו של הצאר ניקולאי, קולו היה בקול אריה, והוא כמעט לא יכל לפתוח את פיו ולטעון את טענותיו.

התפלל לה' שיעזרהו. צץ רעיון במוחו, לעשות עצמו כצולע..." מוסיף הנין, ר' ישראל מאיר קניג: "כשהחל

אסתר פורומט קניג- תמונת מחזור אצל הנציב הבריטי

סבא לפסוע בצליעה לעבר דוכן השופטים, ירד אחריו גם השופט, קרובו של ניקולאי וחיקה את צלילתו המעושה... באולם פרץ צחוק והוא נשלח מעל פני השופטים בבזיון, אך עם תעודת שחרור מהצבא. "בשמחה חזר הביתה, לאשתו, לתינוק הרך" - כותבת הבת - "ואכן התקיימו דברי הרב אבא היה בפדיון הבן. ר' שמואל יעקב נדהם לשמוע מפי אשתו כי הרב חזה את בואו לפדיון הבן, עוד בעת הברית. ניגש אל הרב ושאלו: האמנם יש למר רוח הקודש? השיב הרב: לא רוח הקודש, אלא שומר אני את פי מכל דיבור בלתי הגון, ולפיכך, מן השמים מכבדים כל הבטחה היוצאת מפי "לא יחל דברו" מפרש הרבי מאפטא - אם אין אדם מחלל דיבורו, אזי: ככל היצא מפיו יעשה", מתקיימים כל דבריו..

כאשר היו לו כבר שלושה ילדים ולא היתה

היכל בית כנסת פרושים

פרנסתו מצויה ברוסיה, הגר לאנגליה, בה הועסק על ידי בעלי בית חרושת לעשיית חורים לכפתורים. הבעלים היו יהודים

שאם למות, כדאי שיהיה זה בארץ ישראל. קם ולקח את אשתו, שני בניו וחמש בנותיו, ונדד דרך פריז ומרסיי, לארץ ישראל. "היה זה בשנת תרס"ט, כאשר הגענו לפורט סעיד, ומשם החלפנו ספינה והפלגנו ליפו" - מספרת הבת.

באותה עת נבנתה תל-אביב. השיאוהו לחכור בה נחלה, בזיל הזול. נכנס למשרד המכירות ושילם מיקדמה. אחר ביקש לראות את תכנית המיתאר של העיר, אמרו לו לסור למשרד לאחר ימים מספר. בא והתבונן בתבנית, ראה שירותוט של בית גדול מימדים. שאל, מה זה? ענו לו כי זה הסמינר על שם הרצל... והיכן בית הכנסת? שאל באירוניה. השיבו לו אבות העיר העברית הראשונה: אנו אין לנו צורך בבית כנסת מיד ביקש את כספו בחזרה. לא במהרה החזירו לו; רק לאחר מאמץ רב הושב לו הכסף, ותיכף שם פעמיו ירושלימה.

לקראת ראש השנה תר"ע ע"א, בערך, כבר היה כאן בירושלים יהודי בעל קומה

על בית הכנסת המשפחתית

מספר לנו ר' גרשון: "זוכרני, בסמוך לבית הכנסת התקיים בית חרושת למסמרים, אותו ניהל אדם חילוני. פעם, בחול המועד של סוכות, התפללנו שחרית, רעש מכונת היצור החריש אזניים; עמדנו לקרוא הלל, והמכונה הולמת, מבלי שנוכל לשמוע את החזן. נכנס סבא אל האיש וביקש שיפסיק את פעולת המכונה לחצי שעה, עד שנסיים. הלה סרב, וסבא חזר על עקבותיו בפחי נפש. לא יצאו דקות מעטות, ופיצוץ עז נשמע: מכונת המסמרים פקעה

תמירה הוא ר' שמואל יעקב, רחב גרם, זקנו אדמדם, פניו מפיקות שלוה; מתון מתון הוא ומיושב בדעתו, תכופות מדבר הוא באמונה תמה, כמו ראה את מנהיג הבירה לנגד עיניו אומר לנו איש המשפחה "עם אמונתו המוחשית" יראה נסי נסים בחייו, ולכשהיית יושב עמו, לעת זקנתו, ושומע את תולדות חייו, היו

להמלט לאלכסנדריה של מצרים, שם נקלט במחנה פליטים, ואילו מעל ראשיהם של ר' שמואל יעקב וחתנו השני, ר' אלעזר מרדכי קניג, שנותרו בירושלים, התהפכה חרב הגיוס יום-יום.

"פעם, בעת מלחמת תורכיה אנגליה" - מספרים לנו ר' גרשון ואחינו ר' ישראל מאיר קניג - "יצא הסבא ר' שמואל יעקב,

ילד גבעת שאול ר' שמואל יעקב בפינה הימנית למעלה

הסיפורים מרתקים עד מאד". צאצאיו מספרים לנו, כיצד ניצל, באורח פלא, מן הגיוס לצבא התורכי, גיוס שהיה כרוך במוות בטוח; יהודים נחטפו ברחובות ירושלים, רבים מהם נשלחו לבאר-שבע, וממנה - לתעלת סואץ מקום בו נהרגו כולם בחזית המלחמה. אחרים נלקחו ל"נבלס" (שכם) אך גם שם נכונה להם עבודה קשה מאד, והם שבקו חיים, מחוסר תנאים אנושיים. שום מידע לא הגיע אודותם, ורבות מנשותיהם נותרו עגונות. "מאושרות" היו אלה המשפחות שנודע להן על מות יקיריהן. חתנו הראשון של ר' שמואל יעקב, ר' יצחק אשבל, הצליח ר' שמואל יעקב וינברג

ר' שמואל יעקב וינברג עם תינוק קט... הוא רוצה לחזור לשכונה, אך לפתע קופצים עליו אנשי צבא תורכיים, מסובבים ידיו לאחוריו וגוררים אותו בכח אל המקום בו ממוקמת כיום משטרת מחנה יהודה. הוא מוכנס לאולם מלא מאנשי ירושלים - אומללים, עולמם חשך עליהם באחת כולם ממתנים בדאגה לביקורת שתגיע ותקבע מי ומי הולכים לכאן או

לשם. ר' שמואל יעקב אינו חושב הרבה, מתחיל לומר תהלים בכוונה, ומתפלל בכל כחו שינצל מציפורנם של התורכים. והנה כנסס קצין תורכי ומתחיל בביקורת פתאום, ללא כל סיבה מתקבלת על הדעת, ניגש הקצין לר' שמואל יעקב, הבריא והחזק, ואגב בעיטה הגונה ברגליו, הוא זועק לעברו: "אימשי מן הון (מילולית: 'עוף מפה!)"

לאחר גיל שמונים, כוחותיו כבר אינם עמו, שוב אינו יכול לרוץ הלוך ושוב במעלה ההר המוביל מביתו לבית הכנסת "פרושים" יציר כפיו. הוא חושב על בניית בית כנסת קטן, ליד הבית, ב"עמק המלכים". לא היו לו האמצעים הדרושים לקנות חמרים; מאבנים, מבוץ מפחים ומקרשים, בנה, בידי הזקנות, את בית הכנסת הקטן קניג" אומר לנו איש שיחנו. עוד שנים רבות לפני כן, חצב בחצרו מקוה, ששימש במשך שלושים וחמש שנים כמקוה טהרה יחיד בשכונה, שם טבלו גדולים וצדיקים, כמו הרבי מבעלו, הרבי מסאטמר, הרבי מביאלא ועוד, שבאו הנה בימות הקיץ לשאוף אויר צח.

אולי עוד הספיק לטבול שם גם ה"כף החיים", רבי יעקב סופר, שהיה בא בימות הקיץ לביתו של ר' אלעזר מרדכי, חתנו

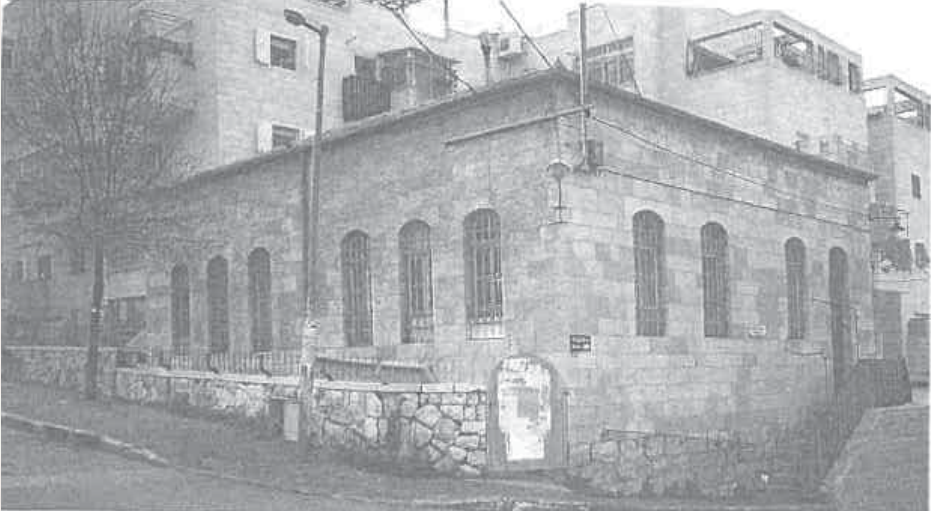
של ר' שמואל יעקב, בעל בתו מרת אסתר. שהיה מביא את ה"כף החיים" מבית ישראל לגבעת שאול - אומר לנו, ר' גרשון קניג כי אותו צדיק שהה אז בבית אביו ר' אלעזר מרדכי שלשה ימים, וכי הם ישבו ולמדו יחד, מדי יום, מהבוקר עד הערב. ר' אלעזר מרדכי קניג היה תלמיד חכם מופלג, מעיר לודז', חסיד קוז'ניץ נלהב ותלמיד מובהק לרבי מפוריסוב. בירושלים למד קבלה אצל רבי חיים שאול דוויק, יחד עם ה"כף החיים" ועוד חכמים בנגלה ובנסתר.

"בערב פסח ת"ש הלכתי עמו לכותל המערבי" מספר לנו בנו ר' גרשון קניג "בדרכנו, במדרגות היורדות בסמוך לחומה, ישבו עניים רבים, מהם מקובלים

וצדיקים. נשקו כל ה'חכמים' את ידו. על בית הכנסת המשפחתי מספר לנו ר' גרשון: "זוכרני, בסמוך לבית הכנסת התקיים בית חרושת למסמרים, אותו ניהל אדם חילוני. פעם, בחול המועד של סוכות, התפללנו שחרית, רעש מכונת היצור החריש אזניים; עמדנו לקרוא הלל, והמכונה הולמת, מבלי שנוכל

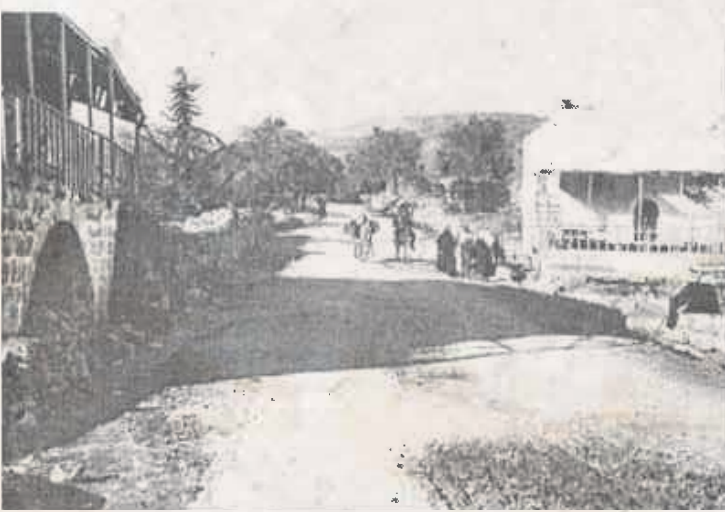
לשמוע את החזן. נכנס סבא אל האיש וביקש שיפסיק את פעולת המכונה לחצי

עם אחי ליד בית החרושת לתנורים פרידמן, שומעים אנו הדי פיצוצים. לא ידענו במה המדובר, אבל עד מהרה התברר כי אלה הן הפגזות מנבי סמואל, הכפר הערבי שעל ראש ההר, מצפון. "כל אנשי השכונה ברחו להחבא במקלט של בית היתומים דיסקין'. היה סיפור יפה עם סבי ר' שמואל יעקב: הוא נותר בחצר מגוריו. כשגברו ההפצצות, רץ אל המרתף של בתו הבכירה, מרת אשבל. בני

בית כנסת פרושים

שעה, עד שנסיים. הלה סרב, וסבא חזר על עקבותיו בפחי נפש. לא יצאו דקות מעטות, ופיצוץ עז נשמע: מכונת

הל'פאח

המסמרים פקעה " "שבועות רבים עמל האיש לתקן את המכונה" אומר ר' גרשון. ומוסיף עליו ר' נפתלי קניגסברג: "לבסוף לא הצליח לתקן את המכונה ומאז סגר את המפעל." תש"ח, נפלו על שכונת גבעת שאול - מספר איש שיחנו: "היה זה יום שיש, כאשר אנשי האצ"ל כבשו את דיר יאסין'. למחרת, בשבת אחר הצהרים, עומד אני

זיסל

אשת הרב ר' אורי אורינשטיין זיסל נולדה בשנת תקס"ז בשרשון אשר ברוסיה הלבנה, לאביה הרב הגאון המפורסם רבי יצחק מינקובסקי, בעל מחבר ספר "קין-אורה" על הש"ס, אב"ד קארלין ולאמה הרבנית שינה אסתר (עטיל).

לאחר נישואיה לרבי אורי אורינשטיין עברו לגור בעיר המחוז סלונים. בשנת תק"צ עלו זיסל, ובעלה, ר' אורי, ושלוש בנותיהם לצפת. לזיסל ואורי נולדו עשרה ילדים. שניים מילדיה הרכים ואביו הזקן של ר' אורי, ר' משה ואלאבריקני, נהרגו ע"י הבוזזים המורדים בשנת תקצ"ד. הידועה בתולדות צפת כ"שנת הבזה", בעת המרד של הערבים באברהים פאשה. בתם הבכורה צפורה לאה נהרגה ברעש האדמה שהחריב את צפת בטבת תקצ"ז. זיסל ובנה הפעוט ישעיה שהיה בעת הרעש כבן חמישה חודשים ניצלו באורח פלא מתחת למפולת אבנים. רק שנים מילדיהם האריכו לחיות - הבן רבי ישעיה והבת אלטה-זלטה.

אחת מהאגדות העוברות במשפחתנו מספרת כי זיסל ישיבה עם בנה ישעיה בבית שכנה בעת רעש האדמה וסרבה לעצת אשה שישבה עמם לברוח לשדה הפתוח בטענה כי מאת ה' אין בורחים. האשה היא שלא שעתה לדברי זיסל החלה לברוח אך בהגיעה לסף הבית קרס עליה והיא נהרגה במקום. זיסל ובנה ניצלו - ויהי הדבר לנס.

לפני מותה בקשה מהקב"ה שצאצאיה לא יהיו עשירים ומתוך כך יוכלו לשמור על מצוות הדת ושאר אחת מנכדותיה ונינותיה לא תלב"ע בשבתה על האבניים. זיסל נפטרה ביום י"ב באדר ב' תרמ"ו. נקברה בהר הזיתים, מצפון לחלקת הנביאים והצדיקים ומצפון מזרח לקבר האחים של חללי העיר העתיקה וביניהם צאצאיה הרב יצחק אביגדור ואשתו מושקה ליבה.

צפורה

אשת הרב ישעיה אורינשטיין בן אורי וזיסל. צפורה (ציפק'ה) נולדה בשקלוב בשנת תקצ"ט לאביה הרב משה (מגיד) ריבלין, מי שהיה מנהיג עדת האשכנזים בירושלים בשנים תר"א - תר"ו ולאמה יוכבד בת מו"ה יצחק שעפטיל ראשקעס משקלוב. היא נקראה על שם סבתה, אם אביה, צפורה, אשת הרב הלל ב"ר בנימין משקלוב.

צפורה גדלה והתחנכה בבית מלא תורה ומעשים טובים. אביה, שהיה מגיד מישרים בעיר שקלוב

שברוסיה, נתבקש על ידי ראשי הישוב הפרושים בירושלים, לבוא ארצה ולקבל עליו עול המנהיגות של אנשי וילנא. רבי משה הגיע לארץ עם חלק מבניו ובנותיו ובתוכם גם ציפק'ה בת השנתיים שכינויה במשפחה בעתיד יהיה "די-אלטה בובא ציפקה" (הסבתא הזקנה ציפקה). להבדילה מכלתה צפורה, אשת בנה, הרב רבי יעקב. בית אביה של הסבתא ציפה היה בית דינמי, ער לבעיות החיים היהודיים התוססים. בהיותם קרוביו ותלמידיו של הגאון מוילנא, השתיכו בני המשפחה לזרם המתנגדים לחסידות. אבי אביה של צפורה,

רבי הלל ריבלין, היה מתלמידי הגר"א שעלו לארץ ישראל בתקס"ט ובא להתיישב בירושלים. משנישאה צפורה לרבי ישעיה, בנו של ר' אורי אורינשטיין שהיה מראשי החסידים בארץ ישראל, היא עברה מהפכה בחייה. אם לפני החתונה הכירה רק את החיים בקרב המתנגדים הרי שבמשפחת בעלה למדה לחיות, להכיר ולהוקיר חיים חסידיים. הפעילות התוססת שהכירה בבית אביה המשיכה ללוותה גם בבית בעלה. כאביה כן בעלה היה מראשי הפעילים בישוב הישן האשכנזי בירושלים, וכשם שאביה יסד וביסס מוסדות חינוך וסעד, כן עסק בעלה ביסוד מוסדות חינוך וסעד ושכונות בירושלים. חייה בבית בעלה, רבי ישעיהו, לא היו חיים קלים. העוני פרש כנפיו על הבית ושלט בכל. אבל החיוך לא מש מהפנים ובנפש צוהלת היו מקבלים את לחם העוני. לעיתים גם לחם לא היה. מספרים עליה שפעם אחת נתעטפה עליה נפשה. היה זה ביום חמישי בלילה. בעלה ישב ולמד גמרא עם גדולי חכמי ירושלים. נכנסה הסבתא ציפקה וקראה לעברו של רבי ישעיה: "אתה יושב כאן ולומד ובבית אין מאומה. אין קמח, אין דגים, אין שמן, אין בשר לשבת, אין פחמים ואני היכן אני באה?" דבריה ניחתו כמהלומה. עיניו של רבי ישעיה זלגו דמעות והוא הרהר בעניותו. פתאום התאושש כארי ואמר: "צריך ללמוד במשנה מרץ", כשהוא סומך על ריבונו של עולם שיעזור לו בבוקר להביא צרכי שבת הביתה.

מבין הילדים שילדה נשאר בן יחיד גאון אדיר בתורה ושש בנות אשר כולן התחתנו עם נכבדי הישוב בירושלים. בחצר אחת גרו ביחד, בנה יחידה ומשפחתו ומשפחות בנותיה ואף פינו בביתה פינה לנכדה, רבי משה בלוי, לאחר חתונתו. בערוב ימיה נתעוורה ציפורה ובנותיה היו לה לעזר רב. סבתא צפורה נפטרה בירושלים ביום ה' בכסלו תרע"ז. מנוחתה כבוד באחוזת הקברות המשפחתית בהר הזיתים.

הרב יצחק שלמה בלוי

בעלה של שינה אסתר בלוי בת רבי ישעיה וצפורה אורינשטיין

יצחק שלמה בלוי נולד בעיירה קטנה הסמוכה לפרשבורג עיר המחוז, בראש

חודש אייר תרי"ז לאביו רבי עמרם ולאמו מרת עלקא. אביו למדו קראו וכתוב, חומש ורש"י. בהיותו בן תשע החל ללמוד בישיבה קטנה בפרשבורג ומשך תקופה ארוכה היה הולך ברגל יום יום אל פרשבורג ובערב שב הביתה. לאחר אותה תקופה נשאר באופן קבוע בישיבה.

במלאת לאביו, ר' עמרם, ארבעים, היה זה בשנת תרכ"ט (החליט לעלות לארץ ישראל, ובמחצית השניה של חודש אלול תרכ"ט, הגיעה המשפחה לירושלים. יצחק שלמה בלוי היה אז בן שנים עשרה וחצי. הוא החל ללמוד בישיבת "עץ חיים" ומאוחר יותר החל לשמוע שיעורים בתלמוד ובפוסקים מפיו הגאון רבי אברהם שאג תוך שהמשיך את לימודיו בישיבה, בה נימנה בין האברכים מופלגי התורה המצויינים ביותר.

בשנתו ה-16, בשנת תרל"ג, נכנס לחופה עם יתומת דודו, רבי צבי. הם חיו כתשע שנים בעוני רב. בתקופה זו ילדה לו אשתו ששה ילדים מהם נותרה בחיים רק ילדה אחת. גם אשתו מתה עליו ממחלה. תקופה זו, השנים תרל"ג - תרמ"ב, היתה לרבי יצחק התקופה הקשה בחייו, עוני וצער גידול בנים, אך זו

היתה גם התקופה הגדולה ביותר אצלו בחיים הרוחניים. באותה תקופה עולה לירושלים הרב הגאון, רבי יהושע יהודה ליב דיסקין, "הרב מבריסק". רבי יצחק שלמה דבק בו והחל לשמוע את תורתו.

לאחר שהתאלמן, נשא רבי יצחק שלמה את העלמה הענוגה שיינא אסתר (שיינדל)

בת הרב רבי ישעיה אורינשטיין. יחד עם היותו מתלמידיו המובהקים של הרב מבריסק, קיבץ אליו קבוצה של תלמידי חכמים צעירים ממנו, והחל ללמד. הוא העמיד תלמידים הרבה. ר' יצחק שלמה פרסם חידושי תורה בירחון "תורה מציון" שערך גיסו הגאון הרב רבי יעקב אורינשטיין. אחר כך הוא מגבש את חידושיו ומוציאם בספר "תורת האוהל". בתרמ"ג הוא מפרסם את הקונטרס החשוב "ישבת ציון", הוא חבור על מצב הישוב היהודי בירושלים; יש בו חומר רב על הישוב בימים ההם. בשנת תרנ"ד מפרסם ר' יצחק שלמה את החלק הראשון של ספרו "מלוא העומר" על הלכות חלה. את החלק השני הוא מפרסם בתרע"ב. כמו כן הוא מוציא לאור, בשנת תרפ"ג, את חידושי תורתו של רבו, הרב מבריסק, בשם "לקוטי אמרים" חלק א' ובשנת תרצ"ה את חלק ב'. ר' יצחק שלמה, יחד עם אחרים, מקימים את "בית היתומים לתורה ומלאכה" על פי בקשתו של הרב מבריסק. קרוב לארבעים שנה היה ר' יצחק שלמה פעיל בחיי בית היתומים, אשר החל להקרא לאחר מותו של הרב מבריסק "בית היתומים הגדול דיסקין". עבודתו היתה מסועפת, הוא היה סופר וכותב המכתבים, לימד את הנערים תורה והשתתף בכל ענפי העבודה לטובת המוסד. ר' יצחק שלמה היה אחד משלוחי הנאמנים המעטים של הרב מבריסק בכל ענין שבקדושה

ובכל ענין שהרב רחש ופעל לחזק התורה והיהדות. לאחר שהפסיק את מלאכת הקודש בבית היתומים "דיסקין", חזר לאהבת נעוריו הרבצת תורה לה התמסר בכל מרצו ומאודו. הוא החל לתת שיעורים למבוגרים בהלכה, באגדה ובמדרשים אף לימד גם תינוקות של בית רבן. על אף זקנתו, מילא מקום של מלמד בת"ת "בתי אונגריין", בכתות גבוהות ונמוכות, ובלבד להרביץ תורה. בנוסף, הכין נערים לקראת "בר מצוה" וכתב עבורם דרשות.

סבלנותו בלימוד והסבר היתה ללא מיצרים. הוא עזר לעולים חדשים שבאו ארצה מהונגריה, קרבם אליו ועודדם בהתערותם בארץ חדשה, טיפל בהם ובבני משפחותיהם, דאג לרווקים שבהם לשידוכים מתאימים ובבני חיי המשפחה. במשך חמש שנים ערך קידושין לארבעים זוגות בערך מעולי הונגריה. כולם נחשבו לו כמקורבים ונשארו קשורים עמו בלב ונפש עד יומו האחרון. ר' יצחק שלמה השתדל להחזיר בתשובה רבים שנתרחקו מן הדת, למדם והרגילים בקיום המצוות. לאחר פטירת חמיו, רבי ישעיה וגיסו, אח אשתו, הרב יעקב אורינשטיין, קבל על עצמו את הגבאות של ישיבת "אהל משה" ושימש בה גבאי ראשי עד יומו האחרון. ר' יצחק שלמה היה מחונן בקול ערב ובמשך קרוב לששים שנה עבר לפני התיבה, כשקהל שומעיו נהנה היה ממתיקות קולו ונעימות תפילתו. לעת זקנתו חלה במחלת שיתוק עצבים ששיתק את מחצית פניו וגרונו, וכבר לא יכול היה להשמיע קולו בתפילה, ועל כך כאב במיוחד. למרות שהשיתוק אחזו בכל גופו, דעתו נשארה צלולה עליו ומתוך מנוחה שלמה יצאה נשמתו בטהרה, בירושלים ביום שלישי, ט"ז אדר שני תש"ג, במעמד ובקריאת שמע של עשרות מצאצאיו.

שינה אסתר בלוי (שיינדל)

בת צפורה ורבי ישעיה אורנשטין בן אורי וזיסל אורינשטיין שיניה אסתר בלוי נולדה בירושלים, בכסלו תרכ"ז לאביה, רבי ישעיה אורינשטיין, ולאמה, צפורה בת רבי משה (מגיד) ריבלין. הדודה שיינדל, כפי שנקראה כל ימי חייה, היתה נערה יפה, פקחית וטובת לב. שמה ניתן לה על שם הסבתא שיינה אסתר, אשת הגאון רבי יצחק אב"ד קארלין, בעל ה"קין אורה",

אביה של זיסל אשת ר' אורי אורינשטיין. מעניין ששיינדל דמתה לסבתא על שמה נקראה, במידותיה הטובות ובכל תכונות נפשה. בהיותה בת חמש עשרה, כשלוש שנים לפני נישואיה, התחילה ללכת יום יום ל"בית היתומים לתורה ולמלאכה" ע"ש דיסקין. עזרה לנקות את כלי המטבח, לכבס את הבגדים ולשטוף את הרצפות וכל זאת בהתנדבות. במלאכת התנדבות זו המשיכה עד נישואיה.

בהיותה בת שמונה עשרה, נישאה לרבי יצחק שלמה בלוי, שהיה מבוגר ממנה באחת עשרה שנה והיה מטופל בבת מאשתו הראשונה. בחוגי המשפחה מספרים, כי בהסכימה להינשא לאדם מבוגר ממנה ומטופל בבת חולנית, ברכה הרב מבריסק, רבי יהושע יהודה לייב דיסקין, שתלד בן שיתפרסם בעולם. כוונתו היתה כנראה לבנה בכורה, רבי משה בלוי.

שיינה אסתר ובעלה חיו יחד כששים שנה ובנו בית מפואר ונאמן לה' ולתורתו. שיינה אסתר התברכה במידות החסד והאהבה והתמסרה לחינוך הבנים והנכדים. ימי חייה היו מלאים וגדושים מעשים טובים. כדי לשחרר את בעלה מעול הפרנסה ומטרדות היום יום, פתחה חנות למוצרי הלבשה בירושלים העתיקה. את מוצרי ההלבשה, אותם מכרה בחנותה, תפרו תופרות שישבו בביתה של שיינה אסתר. יותר משהשאירה כספים לבני ביתה, היתה נותנת הון רב לצדקה. את החלק הארי מהכנסותיה, היתה מפרישה ל"הכנסת כלה".

שיינה אסתר השיאה עשרות יתומים ויתומות, ביניהם יתומים ששהו בביתה. מצווה זו היתה חביבה עליה ביותר. על אף ששיינדל היתה המפרנסת, התייעצה עם בעלה בכל עניין, וגם בהפרישה כסף למעשי חסד, היה הדבר נעשה בידיעתו המלאה. בימי הרעב במלחמת העולם הראשונה, היה ביתה פתוח לרווחה. היתה חוסכת אז לחם מפיה ומפי ילדיה ונותנת לעניים. היא השיגה מצרכי מזון יש מאין וחלקה אותם לרעבים. שיינדל היתה מעודדת אנשים מדוכאים, מנחמת אותם ועוזרת להם בעצה. אופן דיבורה היה רך ומשכנע והיתה מסתייעת בדברי חז"ל כדי לעודד שבורי לב. חינוך הילדים ואחר כך גם הנכדים והננינים היה מסור בידה. היא ידעה לחנך לא רק את הקטנים כי אם גם את הגדולים בדברי הגות, מחשבה ומוסר.

שיינדל שלטה היטב ברגשותיה. כאשר נודע

לה שנפטר בנה הבכור, הרב משה בלוי, באיטליה, היתה שאלתה היחידה אם יובא לקבורה בארץ. כשענו לה בחיוב, לא שאלה עוד. כשארנו הגיע והיא יצאה לקבלו, נגשה אל הארון ובמעמד קהל רב הרימה ידה לשמים ואמרה: "מודה אני לפניך על שבא לקבורה בארץ ישראל, ושבח והודיה לפניך על שנתת לי מתנה טובה בששים שנה. לא בייש אותי לא בחייו ולא במותו יהי שם ה' מבורך". היא לא הזילה דמעה וניחמה את כלתה ואת בני המשפחה, שיש לברך על הרעה כשם שהם מברכים על הטובה ולקבל את הגזירה באהבה. כשנפטר בנה השני, רבי צבי בלוי, לא סיפרו זאת לאמו, אבל היא הרגישה שקרה אסון על פי הבעת פני ילדיה. היא ניחמה אותם ואמרה להם: "אל יהיו פניכם רעות, ה' ינחמכם וישמחכם". נכדה, ר' עמרם, בן בנה רבי משה, סיפר: "הבאתי לסבתי אורח מהגולה, שהיה חבר ב"צעירי אגודת ישראל". לאחר ההכרות, בקש ממנה האורח שתברכהו שיזכה לזיווג הגון. סבתא השיבה לו: "איני חושבת כי ראויה אני לתת ברכות, אך עצה טובה אני יכולה לתת לך. מתוך הניסיון אני יודעת כי הקב"ה אוהב שיקשו ממנו, אני אומרת לו, כפי שאתה רואי לא חסר לי בעולמי מאומה, כל ימי ראיתי אך טוב. זכיתי לדברים הרבה, לשני שולחנות, בעלי היה גדול בתורה, בני וצאצאי כולם אהובים, פרנסה לא חסרה לי כל ימי חיי ואיך זכיתי לכל אלה. נוהגת הנני בכל לילה, טרם עלותי על מטתי, אני נגשת אל המזוזה, שמה ידי עליה ואומרת 'רבונו של עולם, מודה אני לפניך על כל

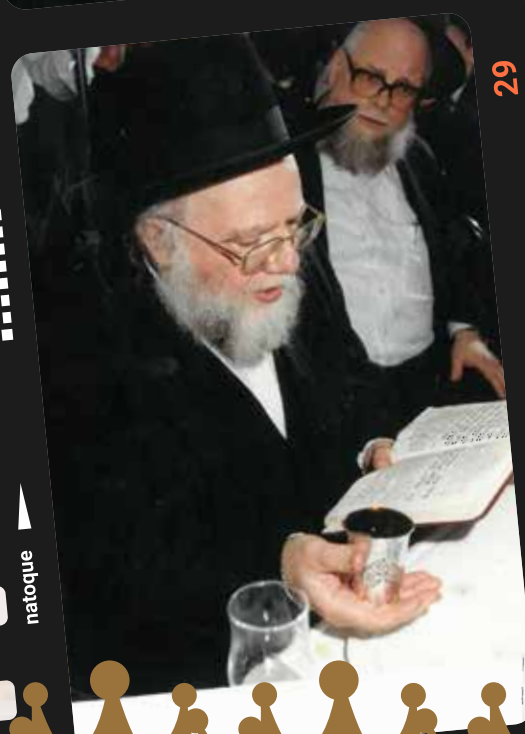
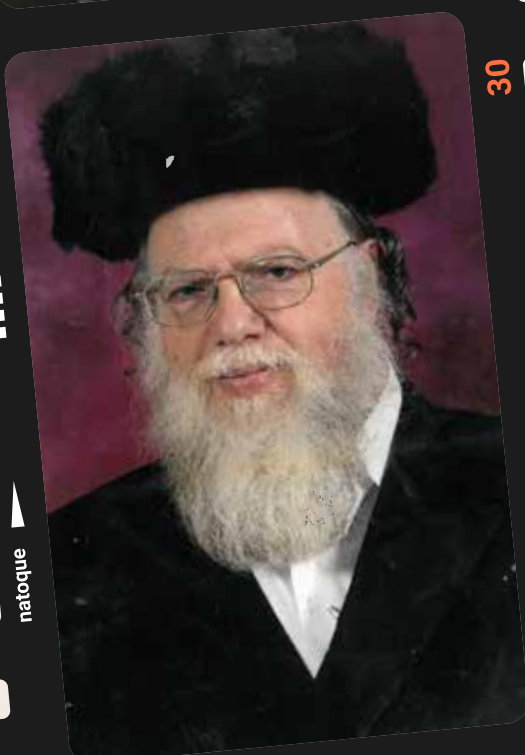
יונקה

הטובה שעשית עמדי היום לא החסרת לי מעולמך כלום. אבקשך אפוא גם למחר כך ומיד נענית. כך אתם בני בוא וגש אל המזוזה ושים ידך עליה ובקש ותענה. הצעיר מילא אחר דבריה וכעבור כמה שבועות באה ידיעה ממנו כי אכן מצא את זיווגו". עד מלאת לה תשעים שנה התפרנסה הדודה שיינדל ממעשי ידיה. היא שלחה ידה בפלך, סרגה כיפות ומכרה את תוצרתה. בשנתה האחרונה איבדה את מאור עיניה וחלתה במחלה שלא איפשרה לה לעבוד. שיינה אסתר (שיינדל) נפטרה בירושלים בחול המועד סוכות, י"ט בתשרי תשי"ח והיא כבת 92 שנה.

יוכבד (יונקה) הורביץ

בת ר' ישעיה וצפורה אורנשטיין ראש ענף הורביץ

יוכבד (יונקה) נולדה בירושלים בשנת תרל"א בת שלישית להוריה רבי ישעיה וצפורה אורינשטיין. היא נקראה על שם סבתה - אם אמה ורעייתו של רבי משה (מגיד) ריבלין. בגיל 17, בתמוז תרמ"ח, נישאה יוכבד לר' מרדכי מאיר, בנם של ר' אריה ליב ואסתר הורביץ. על פי המסופר היא היתה נערה יפה וכלה חנינית. חייה היו מרים וקשים. היא התאלמנה מבעלה בימי מלחמת העולם הראשונה. אשה קשת יום, ענייה מופלגת. לשם פרנסת בני ביתה אפתה לחם ומכרה בשוק ובבתי לקוחות. באחד הימים, בעת שסחבה את שק הלחם, נפגעה ע"י סוס דוהר אשר פגע בגבה והשאירה בעלת מום. על אף עונייה, היו כל הנכדים אוהבים לבוא אליה בשבת ולאכול מתבשילי הסינייה. מרת יוכבד (יונקה) נפטרה בירושלים, ביום ה' אדר תש"ה. מנוחתה כבוד במרומי הר הזיתים. ר' מרדכי מאיר הורביץ בעלה של יוכבד בת ר' ישעיה וצפורה אורינשטיין מרדכי מאיר נולד בירושלים, בשנת תרל"א. להוריו ר' אריה ליב (לומזר) ואסתר (לבית ריבלין) הורביץ. ר' מרדכי מאיר למד בשיבותיה של ירושלים והיה לבן ישיבה. במלחמת העולם הראשונה גויס לצבא התורכי, חלה במגפת הטיפוס שהשתוללה בארץ ונפטר בפתח-תקוה, שם מנוחתו כבוד. בן 45 היה במותו כשהוא משאיר אחריו אלמנה צעירה וילדים קטנים.

במקלט של הישיבה

יצד חשו באותם הימים שמלחמה בפתח?

תקופה ארוכה לפני המלחמה מנהיגי העולם הערבי התחרו ביניהם באיומים נגד יושבי א"י. אחד הצוררים נגדנו, אחמאד שוקיירי ימ"ש (יו"ר אש"ף דאז) ענה לשאלה מה יהיה גורל הישראלים לאחר ניצחון ערבי, בצורה גלויה ביותר: "אלה שישדרו יישארו בפלסטין. אני מעריך שאף אחד מהם לא ישרוד! רחמנא ליצלן, האכזרים הללו כבר היו בטוחים בניצחונם המובטח ובהשמדתנו!"

הם לא רק הסתפקו בדיבורים אלא התעצמו והתחמשו היטב למערכה המכריעה, ומדובר היה בצבאות של תשע מדינות ערביות (בסוף הצטרפה גם העשירית – ירדן...) שביקשו להתאחד ולהילחם יחד נגד העם היושב בציון. המצב החמיר בה' באייר, בצעד מתריס ומתגרה הכניסה מצרים את צבאה לתוך חצי האי סיני, תוך הפרה בוטה של ההסכמים הבין לאומיים להשאירו מפורז. זו היתה קריאה גלויה למלחמה: בוודאי חשתם אימה וחרדה!

לא זכור לי שהיתה אז היסטוריה מיוחדת בירושלים. משום מה, המלחמה נראתה לנו שייכת למחוזות אחרים, כמו סיני בדרום, או היישובים בצפון שהיו מופגזים ללא הרף מרמת הגולן שהיה אז בשליטת סוריה. ככה שלא חששנו במיוחד עד שחצו הטנקים את הגבול הירדני והחלו לטייל בחוצות ירושלים... אצלנו בישיבה חשנו שאנו טרום מלחמה בעיקר בגלל הירדללות הלומדים.

תלמידים חזרו הביתה? ה'חוצניקים', הוריהם עקבו בדאגה אחרי התארגנות צבאות ערב למלחמה והתחלחו לשמוע את איומיהם לזרוק את יהודי א"י לים, וכידוע מרחוק הכל נראה מאיים הרבה יותר... לכן הם האיצו בלדיהם להתרחק ממקום סכנה ולשוב לחוף מבטחים עד עבור זעם. הלחץ עשה את שלו, מיר התרוקנה מלומדיה ה'חוצניקים', מהם נותרו רק אחרים.

הם היו אחוזי ניכר מהלומדים? בהחלט, כיום ב"ה, הישיבה מונה אלפים ורבבות, אך אז זכו לשבת בה כשמונים – מאה בחורים, מתוכם כשלושים היו תושבי חוץ, כך שציאת שליש מהלומדים ניכרה בהחלט בהיכל הישיבה... הספסלים הריקים השאירו רושם עגום למדי. אך כמובן שלא הרפינו מהלימוד, אדרבה, הכפלנו אותו. והרבינו באמירת תהילים לישועת כלל ישראל. היו גם הכנות גשמיות כמובן, אצירת פחי שימורים ומוצרי מזון יבשים על כל מלחמה שלא תבוא, אצל הירושלמים נצרב עמוק בזיכרון זכר המצור והמחסור

{26 מוסף שבת קודש}

הרב י. ק. (המספר) עם השק על הראש

שנים חלפו מאז הרב י.ק. (תלמיד ישיבת מיר דאז), תיעד ביומנו את קורות הימים הסוערים תחת הכותרת 'מלחמת ששת ימים בישיבה'. ממרחק השנים הוא מספר ליתד נאמן על הזכרונות אותם תיעד אז: הפגז במיר, התפילה הראשונה בכותל ובקבר רחל, הבלבול והטשטוש, לקחי התקופה וההודיה לד' על הניסים הגדולים של תושבי ירושלים

ולא רק לנו, בהיעדר מקלט ציבורי, כל תושבי שכונת בית ישראל, זקנים נשים וטף הצטופפו באותו מקום. יצרנו מחיצה מאולתרת, סדינים תלויים על חוטים, וכך היינו כולנו יחד בשלושת ימי האימה.

מהרגע בו החלו הפגזות הירדנים לא פסקו מלירוק עלינו אש וגופרית, ללא הרף הם הפגזו פגזי אש עוצמתיים, כל שריקה של פגז החסירה פעימה מליבי, היכן הוא ינחת? מי חלילה ייפגע ממנו? כאשר הפגז התפוצץ בקול רעם אדיר אזי מעוצמת ההדף צלצלו אוזנינו וחשנו שהקרע רוערת מתחת רגלינו, זה היה פחד פחדים!!!

מה עשיתם באותם ימי אימה?

מה יכולנו לעשות? אחזנו באמונת אבותינו, ב'הקול קול יעקב', התחלנו באמירת תהילים בצעקות ובכוחות נוראיות מקירות ליבנו, את שוועת 'אבינו מלכנו' הנזעקת בניגון של יום כיפור לא אשכח לעד, היא מהדהדת באוזני עד היום! מכל עבר נשמעו בקשות מחילה נרגשות ואף מחלנו מקרב לב לכל אלו שפגעו בנו, עשינו הכל כדי להמתיק את גזר הדין המתוח מעלינו!

האם היו רגעים בהם חששתם מהנורא מכל?

קשה להאמין, אך למרות שריקות הפגזים לא אכדנו את ביטחוננו העז בד', אף שחרב חדה היתה מונחת על צווארנו לא התייאשנו מן הרחמים, לי באופן אישי היה ברור שד' יציל אותנו ואת כל עם ישראל מכל רע!

לאורך כל היום המבעית הזה המשיכו ההפגזות נגדינו תוך שהן מתחזקות ונחלשות לסירוגין. הלילה ירד ואנו עדיין במקלט, החששות היו כבדים ואף אחד לא חשב על שינה... אחר חצות, בערך בשעה שתיים, החלה הפגזה שלא היתה כמוה, פתחנו שוב בועקות תפילה, אמירת תהילים בקולי קולות. בין לבין שמענו טרטורי מטוסים כבדים ונודע לנו שבאותם רגעים ממש נערך קרב עיקש בין הירדנים לחיל האוויר הישראלי.

המאבק על הסף

בכ"ו באייר (5 ליוני למניינם) תשכ"ז פרצה המלחמה, כבר בשעה שמונה ורבע בבוקר שמענו על קרבות עזים המתנהלים במרחבי סיני בין צבאות מצרים לחילות ישראל. אולם בירושלים עדיין לא הופר השקט המתוח, כולנו, כל בני הישיבה, עסקנו במילוי שקים בחול שהובא במיוחד לחצר הישיבה ובהנחתם. ברקע הגיעו כל הזמן ידיעות על הלחימה הקשה הנטושה בחזית הדרומית, אך אצלנו, למרות שהיינו ממש על גבול החזית הירדנית, התנהלה שגרת חירום מתוחה. לא חששנו לצאת החוצה ולהמשיך בביצור חלונות הישיבה והמקלט. בשעות 11:45, העמסתי על כתפי את השק האחרון ועליתי לקומה שלישית, שם הנחתי אותו בחלון האחרון בידיעה שב"ה השלמנו את המשימה וכל החלונות מכוסים בשקי חול. פתאום, אחד החברים (מ.ג.) הציץ מבין השקים בחלון הסמוך וצעק בבעתה: "הנה טנק ירדני!" "ראיתי טנק ירדני!". ביקשתי להביט אף אני במחזה, אך באותו רגע ממש החלה הפגזה עזה על ירושלים. מיותר לציין שמיד פג לי כל החשק להציץ החוצה מהחלון... מיד נסנו על נפשנו לתוך המקלט של הישיבה.

היה לישיבה מקלט?

ייעודו המקורי של המקלט היה חדר אוכל של הישיבה. בגלל שחציו היה בנוי מתחת לפני הקרקע, הוא הוכשר לשמש כמקלט, ביצרו אותו בשקי חול והוא שימש כמקלט לנו

המטוסים הישראליים מפציצים את העמדות הירדניות שבמזרח ירושלים, ידיעה זו העצימה את תפילותינו, כך עברו עלינו שעותיים ארוכות ומתישות מלאות חרדה ותפילה עד אשר נחלשה ההרעשה. בחסדי שמיים.

בהלת שווא

למחרת, ביום השני למלחמה, באחת ההפגזות, מבנה הישיבה ספג פגיעה ישירה של פגז, הבניין כולו רעד, הלכבות כולם רעדו עימו... המקום הפך לחרדת אלוקים. אך חוץ מהפחד הנורא שכבש את ליבנו, בחסדי ד', לא נפגע אף אחד מחוסי המקלט. בכלי התקשורת הודיעו בחדשות: "בניין מיר ספג פגיעה ישירה", גם במהדורת החדשות של השעה הבאה חזרו על ההודעה המבועתת. קשה לתאר גודל הבהלה שתקפה את הורי הבחורים מכל רחבי הארץ... הישיבה הוצפה בטלפונים היסטריים, בבהילות פנו מהישיבה לרשות התקשורת ודרשו מהם בדחיפות להרגיע את ציבור השומעים המבועת ואכן הם מיהרו לעדכן: "לישיבת מיר, לבחורים, ולכל היושבים בה, שלום!". אני נזכר איך בן דודי, שהיה אז חתן, הבריק בתום ההפגזות בדחיפות מברק למשפחת הכלה שהכל בסדר עימו כדי להשיב את רוחם.

ומה היה עם הוריד, איך הם התמודדו עם המצב?

התגוררנו אז בגבעת שאול, המרוחקת (יחסית...) מהגבול, שם המצב היה הרבה פחות מסוכן, לכן גם היה מדובר שאנו נשוב הביתה אם תפרוץ מלחמה, אך ההפגזות הפתיעו אותנו כמו את כל הירושלמים... כך נותרנו שלושה אחים בישיבה. שלושה ימים הורינו

לא שמעו מאיתנו מאומה (באותם ימים לא היה מכשיר טלפון בבתים הירושלמים), נפשם כמעט יצאה מדאגה לשלומנו. הם לא פסקו מלהתפלל עלינו. כאשר התאפשרה היציאה מהמקלטים, שבנו הביתה בזריזות. הראשון שהגיע היה אחי הצעיר, שייע, כשאבי ראה אותו חי בריא ושלם, הוא פרץ בבכי נרגש של הקלה והודיה לד'. ואבי, בדרך הירושלמים, לא היה מהרגשנים שבעם...

ונשוב לאותו יום שני למלחמה, ב"ה החלו להגיע שמועות מעורדרות, שמענו על כיבוש ג'נין לטרון ורמאללה שהיו עד אז קיני מרצחים ופורעים. אך בירושלים עצמה נמשכו הקרבות, עדיין היינו במקלטים, שרויים בסכנת חיים!

הפגז נטמן ואנחנו נמלטנו...

הגיע היום השלישי ללחימה, האזוניים שהתרגלו כבר להרעשה המסיבית התקשו להסתגל לשקט המתוח ששרר בחוץ, בדריכות חיכינו לבאות. בשעה 11 לקראת צהריים קיבלנו הוראה המתירה לנו לצאת מהמקלטים. יצאתי החוצה, מצמצתי עיני מול השמש הקופחת בחוץ ולא האמנתי למראה הפלאים!

לפי מסות הפגזים שניתכו עלינו התכוננתי לראות עיי חרבות אך להפתעתי הרבה, המבנים הירושלמים המוכרים קיבלו את פני כשהם

{28 מוסף שבת קודש}

עומדים על תילם, פה ושם נראו סימני פגיעה על הקירות החיצוניים, אך הבניינים עצמם נותרו שלמים! לא היו פגיעות ישירות של פגזים במבנים? היו והיו, כמו שציינו אף ישיבת 'מיר' נפגעה ישירות מפגז, אך בניסי ניסים, אף בית לא נפל וקבר את יושביו חלילה!

לא היו קורבנות בנפש?

לא ולא! היו ניסים עצומים אז, ממש לא יאומן כי יסופר... מאחורי בתי הונגרין, במקום בו כיום ממוקם מבנה 'בית יעקב הישן', היה אז מגרש ריק.

הלכתי לשם וראיתי מראה מדהים, כל המגרש היה זרוע בפגזים שנתקעו במלוא העוצמה באדמה ושם נטמנו בעור ראש הנפץ שלהם נותר פעיל, מזעזעק לחשוב שכל פגז כזה יכול היה לזרוע הרס נורא, לולי ד' שתקעו באדמה!!! מבלי לדעת את גודל הסכנה, ניסיתי לעקור את אחד הפגזים ממקומו. בחסדי ד' הוא היה כה תקוע עמוק באדמה שלא הצלחתי להגשים את רצוני, וכך ניצלתי. היו אף כאלו שמחוסר ידע על חומרת העניין השתעשעו עם חומר הנפץ מקליעים שהיו פזורים שם. הם 'כתבו' בחומר המסוכן אותיות על הסלעים אחר כך הציתו אותו וכך נצרבו מילים בסלע ועוד פעלולים מסוכנים מעין אלו, שומר פתאים ד', אף אחד לא ניזוק מכך... לעומת זה לדאבון לב, נקטעה רגלו של אחד מתושבי האזור מנפילה על פגז שנותר בקרקע, רח"ל.

עוד באותו יום זכינו לראות במפלת אויבינו, בשרשרת שבויים ירדנים קשורי עיניים המובלת למכלאת השבויים והעיר ירושלים צהלה ושמחה...

ליד שריד בית מקדשנו

בשעה חמש שמעתי כי העיר העתיקה שוחררה והחשוב מכל – הכותל המערבי שוחרר!!!

גלים של חום הציפו אותי. לא האמנתי שהנה, הנה אני אזכה להגיע לכותל, כל כך הרבה שנים נותקנו ממנו עד שבסתר ליבי התייאשתי מלזכות לפקוד אותו!

בבית דיברו רבות על הכותל?

בוודאי, תמיד שררה אצלנו הכמיהה לזכות לפקוד את המקום ממנו לא זזה השכינה. לפני מלחמת תש"ח הורי הרבו להגיע לכותל. אף ברגל האחרון לפני פרוץ מהומות הרמים, בסוכות, הם היו שם. אחי הגדול ממני בלמעלה מתריסר שנים זכר היטב את הכותל, אך אנו, הילדים הצעירים יותר, רק שמענו עליו בערגה, אך בחלומות הוורודים ביותר לא ציפינו שאי פעם נזכה לראותו!

במשך כל אותן 19 שנה, היתה לכם אפשרות לצפות מרחוק על המקום המקודש?

לא נראה לי, הוא היה מוסתר בין הבתים הערבים. מקומות עליונות בבניינים גבוהים יכולנו לראות את כיפת הסלע, ואיכשהו דמיינו לעצמנו שמתחת לאותו מקום טמא ומשוקץ שוכן שריד בית מקדשנו. בילדותינו היינו הולכים עם המלמד לקבר שמואל הנביא,

זה היה המקום הקדוש שנותר לנו באותם ימים לפליטה. ככה גדלתי בירושלים בידיעה שבמרחק הליכה נמצא מחמד עינינו אך אין ביכולתנו לפקוד אותו, והנה בשורה שכוזו!!! ההתרגשות כמובן לא היתה רק נחלת הפרט, אלא כולם יחד נסערו עד למאור. באותו ערב התכנסנו כל בני הישיבה לתוך חדר אוצר הספרים ושם רקדנו בלהט ושרנו בהתרגשות 'מן המיצר' ועוד שירי הודיה לד' שהצילנו מיד מבקשי רעתנו. היו שם קריאות נלהבות של 'לשנה הבאה בירושלים הבנויה' מתי פקדתם את הכותל?

בחג השבועות, אז הכותל נפתח לאזרחים. כל ירושלים נהרה אליו, אנחנו יצאנו בעיצומו של יום החג מגבעת שאול הנמצאת כידוע בקצה העיר, יחד עם אבי, שכבר לא היה צעיר לימים, (כבן 54) למרות החום הלוהט רגלינו ממש נשאו אותנו, ככל שהתקרבנו לעיר העתיקה התרבו ההולכים סביב, כשעה ורבע צעדנו ברציפות, מתעלמים מהעייפות והתשישות. בשערי העיר העתיקה, נכנסנו דרך שער ציון והמשכנו הלאה מעט, והנה אחי שייע החל צועק בקול לא לו: "הנה הכותל!" "הנה הכותל!"

נשאתי עיניים דומעות וראיתי למולי בפעם הראשונה בחיי את הכותל המערבי. בלב הולם התחלתי לרוץ לעברו, כמו ילד הפוגש את אמו לאחר תקופה ארוכה של נתק וכל רצונו רק לטמון את ראשו בחיקה ולבכות... בלהט נשקתי את האבנים הקדושות וליטפתי אותן שוב ושוב. הרגשתי שהן משיבות לי חום ואהבה. התחלתי באמירת תהילים נלהבת שכמוה לא אמרתי אף בימי הפגזות. מקרב לב ביקשתי שסוף סוף יגיע משיח צדקנו ויגאלנו גאולה שלמה. כעבור חצי שעה בערך התארגנה תפילת מנחה של חג. המניין שלנו היה מרגם מייצג מכלל שבטי ישראל, איני זוכר איזה נוסח נבחר לתפילה זו, אך זכורה לי היטב ההתלהבות בה היא נאמרה, תפילת מנחה ראשונה ליד הכותל, מי ישווה ומי ידמה לה?

בקברי אבות

כשבוע לאחר שבועות, ביום ראשון לסדר 'ויבוא עד חברון' (פרשת שלח) יצאנו כל בני הישיבה ביחד עם ראשי הישיבה לפקוד את מערת המכפלה וקבר רחל.

הדרכים לא היו בהזקת סכנה?

ממש לא, אדרבה, באותם הימים התקיים בנו "כי נפל פחד היהודים עליהם" יכולנו לפסוע יחידים לכותל דרך הרובע הערבי

בכל שעות היממה ואף אחד מהמקומיים לא העז להזיק לנו. היה חשש אחר שהאיץ בנו להחיש את נסיעתנו לקברי אבות. החלו אז שיחות בין הצדדים על סיום הלחימה, רווחה הרעה שבמסגרת הפסקת אש וסיום הלחימה ישובו כל השטחים שנכבשו חזרה לידיים ערביות, שכן כל כבישתם היתה בעקבות קרב שנכפה עלינו. ר' נוחעם זצוק"ל טען כך: את הכותל בוודאי ישאירו, אך את קבר רחל ומערת המכפלה, ספק אם ישאירו או יחזירו לידי הערבים, לכן החליטו בישיבה שכדאי למהר לפקוד את המקומות הקדושים הללו, בטרם יהיה מאוחר.

אחד הבחורים שכר אוטובוס מחברת הסעות ערבית ונסענו כל בחורי הישיבה, שכללו אז בערך חמישים – שישים בחורים, (ה'חוצניקים' עדיין לא שבו ארצה) יחד עם רבי חיים זצוק"ל ורבי נוחעם זצוק"ל למקומות הקדושים. תחילה הגענו לקבר רחל, מיד זיהיתי את המקום, הוא היה נראה ממש כמו בתמונות העתיקות המגולפות בלוח עץ זית, מבנה קטן פתוח לכל הרוחות וכיפה עגולה לו, וכמובן עץ זית נטוע לצידו. בקבר הקטן בקושי נוכחו מתפללים. נכנסנו פנימה והתרפקנו על אבן המצבה של 'מאמע רוחל' האהובה. ההתרגשות היתה עצומה, משהו שקשה לתאר, בכונה רבה אמרנו תהילים והתפללנו מקירות ליבנו לביאת משיח. האם באותו ביקור רבי חיים קרא למאמע רוחל? לא לחדול מלבכות על בניה שישוּבו מהגלות?

לא, מקרה זה התרחש בפעם אחרת. רבי חיים היה מרבה לפקוד את קבר רחל. מקבר רחל המשכנו לחברון, עיר האבות, כשהגענו לפתח מערת המכפלה חשתי יראה להיכנס אל הקודש פנימה, אל קברי האבות הקדושים, עד שאזרתי אומץ וברחילי ורחימו ניגשתי לציוני שלושת האבות (מיותר לציין שאז לא היתה שום הגבלה להיכנס לאוהל יצחק לאורך כל ימות השנה...), התחננתי לד' שבזכות אבות ובמיוחד בזכות העקידה יחיש לנו את הגאולה.

בסערת הימים

אחרי המלחמה התקיימה סעודת הודיה בישיבה על נס ההצלה שלנו, רבי חיים זצוק"ל ריבר אז בקול חוצב להבות, אחר שהרגיש את החובה להתחזק באמונה ובביטחון גמור בד' והביא מקורות מחז"ל המרגישים את החובה להודות לד' על הניסים הגלויים שהקיפו אותנו. שהרי ניצלנו ממוות לחיים! כשוך גלי הפערה שבתם לשגרת הלימוד?

האישה החשובה מרת יהודית אדל גוטליב ע"ה

חודש ניסן, אך דברי התעוררות קצרים השמיע הגאון רבי ברוך קליינרמן שליט"א, רב ביהכ"נ המרכזי שכונת חפציבה בית שמש, שדיבר בשבח המנוחה שכל ימיה גמלה חסד עם כל סובביה, נהגה בפשיטות ובצניעות בלא להתבלט כלל וכלל, עורר את הקהל שכל הקבלות שקיבלו לזכותה ימשיכו לעילוי נשמתה.

אח"כ נשא דברי חיזוק אחיה רבי אלעזר מרדכי קעניג שליט"א, ראש כולל במושב תפרח, שדיבר וחזק את הציבור לע"נ בתקשורת כשרה, ועל כך שאצל המנוחה ע"ה מבחוץ הכל היה נראה כשורה אבל מבפנים הכל היה רקוב, ל"ע, וכמה צריך להתחזק.

הקהל הרב ליווה אותה להר המנוחות שם נטמנה. השאירה אחריה את יבלחט"א פֶּעֶלָה, הוריה, הורי בעלה, אחיה ואחיותיה, בתה בת ארבע, ובנה שבע"ה ביום השלושים לפטירה יהיה בן שלוש ויערך לו שמחת החלאקה.

לאחר הקבורה ספד לה אחיה רבי יצחק קעניג שליט"א, מחשובי האברכים במודיעין עילית, שקרא עליה את הפסוק "אודך כי עניתני ותהי לי לישועה", שעל אף העינויים הקשים והמרים שהיו לה לא הורגש בה במאומה.

בימי השבעה הגיעו לנחם את בני המשפחה הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, רבה של רמת אלחנן, שאמר שכהרמ"א נפטר בגיל 33 אמרו חיפשו לומר בשבחו 33 מעלות עד שמצאו את האחרונה שבהם, שבמוצאי פורים בכל שנה היה מסתובב ומעיר את כל השיכורים שנרדמו לתפילת מעריב וקריאת שמע, וכמו כן עליכם לחפש 26 מעלות בשבחה ואפילו מעלה שבעינו קטנה כדי שיהיה לה לזכות.

כן הגיע לנחם הגאון הגדול רבי אריה פינקל שליט"א, ראש ישיבת מיר מודיעין עילית, שבכה בדמעות על כל צרות הכלל, והתפלל שבע"ה יבוא משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

ביום שני הקרוב, י"ב אייר, תיערך עצרת חיזוק והתעוררות לנשים לעילוי נשמתה במתנ"ס ברכפלד - מודיעין עילית. יישאו דברים הגאון רבי אשר דרוק שליט"א, מגיד מישרים, והרבנית ח. גוטסגנדה תחי', ואחת מבנות המשפחה.

קהל רב ובהם רבים מתושבי מודיעין עילית ליווה למנוחות ביום שלישי ער"ח אייר את האשה החשובה מרת יהודית גוטליב ע"ה.

מרת יהודית ע"ה, נולדה בב"ב לפני כ"ו שנים לאביה הרה"ח ר' אפרים פישל קעניג יבלחט"א. כבר בילדותה ניכרו בה מידותיה הנעלות והטובות שהקרינה אור וחסד לכל מכריה וסובביה.

בהגיעה לפרקה נישאה להרה"ח ר' יעקב גוטליב שיבלחט"א, מחשובי אברכי ישיבת זוועל. עד מהרה הפכה לאחת הדמויות הבולטות מנשות החסד בעיר, תמיד הייתה ראשונה לעזרה, עצה ותושייה, הוריה ומכריה מספרים שלעולם לא סירבה לכל מה שנתבקשה. לפני למעלה משנה חלתה במחלה הנוראה ר"ל, וכאן בא לידי ביטוי חלק נכבד של גדלותה וגדלות בעלה שיבלחט"א, כשאישי לא ידע על מחלתה ואף למשפחתה לא סיפרה את מצבה הקשה באמת.

מכריה מספרים שבאחד השבתות כשחזרה לביתה קיבלה מארגון חסד את כל צרכי השבת, וכשהגיע ערש"ק וראתה שאין לה מה להכין עבור שבת קודש ושמעה ששכנתה שילדה צריכה עזרה על אף שחזרה באותם רגעים מבית החולים הלכה וסייעה בכל מה שנדרשה.

בימי הפסח, כשהתה בבית הוריה, אמרה לסובביה מקומי הוא בבית. כשנמצאים בבית חולים נהיים חולים ובבית חוזרים לחיים רגילים. כל ימות הפסח לא הורגש בה במאום על מחלתה על אף הסבל הנורא שסבלה, כדי שלא לצער את הוריה וכל משפחתה.

כשבוע לפני חג הפח לא הצליחה במאום להכניס אוכל לפיה מחמת מחלתה, ואילו בליל הסדר אזרה אומץ וכוח ושתתה את כל ד' כוסות ואכלה את כל כזיתים של מצוות הלילה.

בימים האחרונים הוחמר מצבה למאוד, עת נודע מצבה הקשה נישאו תפלות רבים, ורבים קיבלו ע"ע קבלות לרפואתה, בעצת מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א נערכו סיומי מסכת לרפואתה משום תורה מגנא ומצלא ואף נערך מנין בקבר רחל לרפואתה.

ביום שלישי בבוקר נכנס בנה היחיד לתלמוד תורה דרך הקודש במודיעין עילית, והיא בכוחותיה האחרונים הביעה את שמחתה והתרגשותה על כך, ובתוך מספר דקות משהודיעו לה זאת החזירה את נשמתה ליצורה, מתוך תחושה עילאית של עשיית מצווה, של נשים כמאי זכין.

בהלווייתה שיצאה מירושלים לא נישאו הספדים מחמת

איני זוכר אם ה'חוצניקים' שבו באותו זמן או לקראת תחילת זמן אלול. אך בכל מקרה קשה לומר ששבנו לשגרה, עד תום הזמן נושא השיחה המרכזי בשעת הארוחות בחדר אוכל הישיבתי היה שחזור הניסים והנפלאות שהתרחשו באותם ימים. כך למדנו ביתר שאת ותוך הרגשת מחויבות כפולה של הוריה לד'...

וברחוב החרדי ג"כ שררה תחושה של הוריה לד' ברחוב שרר בלבול וטשטוש תחומים חמור, המעבר החד והמהיר מסכנת טבח על ידי ישמעאלים פראי אדם להצלה ושחרור המקומות הקדושים השליט אופוריה של ממש. יהודים הלכו בירושלים וחוחים כהלומי יין, מסכיבים נשמעו שירי תהילה הסוגדים לעגל 'כוחי ועוצם ידי' והם חדרו פנימה, הסחף היה נוראי עד כדי כך שבעיתונות הכללית חגגו 'נפלו המחיצות בין החילונים לחרדים' עפ"ל.

וכל כך למה?

היתה אז ברחוב הירושלמי תחושה של הכרת הטוב עצומה, למי? במרחק של יובל שנים כולם, כולל אנשי הרהב, יודעים היטב שנס גדול היה כאן. צבאות כה מיומנים ומזוינים התקיפו את ארץ הקודש משלוש חזיתות, בדרך הטבע לא היה סיכוי להינצל מידם בזכות טכסים צבאי או אסטרטגיה מבריקה, רק שומר ישראל שמר שארית ישראל... אך אז העכירות היתה רבה, היא טשטשה את ההבדלים, יהודים חשו חובה בנפשם להודות ולהלל את המערכה הצבאית שכביכול הצילה אותם ממוות ועוד הפכה את המקומות הקדושים לנגישים. התעורר גם גל של משיחיות שהנה, ירושלים התאחזה 'הר הבית בדינו' וזו התחלת הגאולה... גדולי ישראל אכן עמדו בפרץ וסכרו את הפרצות בחומה. אנחנו כבני ישיבה זכינו לשמוע זאת, רבי חיים זצוק"ל חזר והזהיר שאסור לנו למרוד במלכויות. אך קשה לומר שכולם התפכחו משיכרונם ופקחו עיניהם, עד שהגיעה הסטירה הכואבת של מלחמת יום כיפור שהוציאה את האוויר מהבלון הנפוח של 'עוצם ידי'...

"על ניסוך שבכל יום עמנו"

כחודש לאחר המלחמה, נאלצתי לשהות בבית בעקבות מחלת חום כלשהי, כאשר חשתי מעט בטוב, תיעדתי במדויק את כל המאורעות המסעירים והעילתי על הכתב את הגיגי ליבי הרוגש מול סערת הימים. לסיום הרגשתי את המסר שנטלתי עימי מאותם ימי אימה והצלה:

"לסיכום, נראה לי שהעניין מחייב אותנו מאוד, לאחר שהיינו כמה ימים בסכנת נפשות של ממש, שלושה ימים חיינו בנס, וכעת, אחר שניצלנו, אנו ממשיכים את שגרת החיים כאלו לא היה דבר?!

לא ולא, כעת אף אם נחיה בעז"ה עוד שבועים שנה, הרי כל ימינו אנו חיים בניסים, ועל זה אנחנו צריכים להודות לד' יתברך!!!"

מסר נוקב ומטלטל המחייב את כולנו, כל יושבי ארץ הקודש, להודות על נס הצלתנו התמידית מירי מבקשי נפשנו!

{30 מוסף שבת קודש}

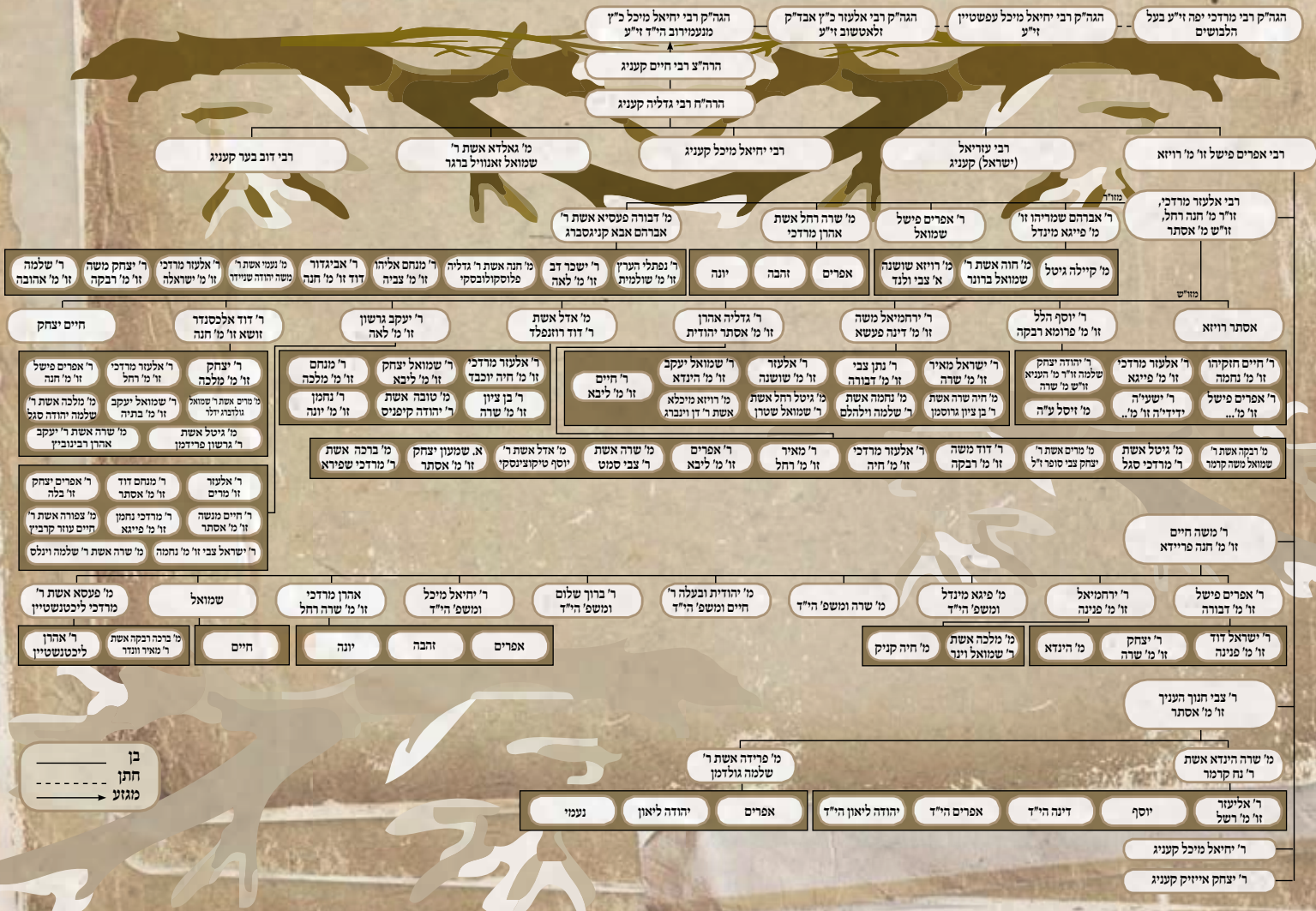

ת. נ. צ. ב. ה.

האדמו"ר מזוועלה
יחד עם בנה דובי שיחי'

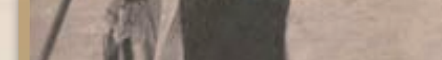
אילן משפחת קעניג

צבי יחזקאל מיכלזון מפלונסק בסנדקאות בברית. רב העיר שהיה איש קדוש הבחין בתוגתה של האשה שבעלה לא נמצא, והבטיח לה: "בפדין הבן בעלך כבר יחזור". ואכן התקיימו דבריו, ורבי שמואל יעקב השת' חרר באופן פלאי חכה לפדות את בנו.

בשנת תרס"ט עלה לארץ הקודש. כאיש עסקים הציעו לו לרכוש נחלה בתל אביב, אך כשנוכח לראות שמנהלי הפריזקט הינם פורקים עול ואין בדעתם להקים שם בית כנסת, עזבם ושם פעמיו ירושלימה. הוא קנה שטח בשכונת גבעת שאול בפאתי ירושלים, ובמזו ידיו בנה בית אחר בית עבור בני משפחתו המתרחבת והולכת, ביניהם לחתנו רבי אלעזר מרדכי, שמצא בגבעת שאול פינה שקטה להתבודד עם קונו. הוא יום את הקמת ביהמ"נ 'פרושים' בשכונה, אותו ייעד לכולל של ה'פרושים', אלו שפרשו מכל הבלי עוה"ז ושוהו בבית המדרש מיום ראשון בשבוע עד יום שישי. בראשות הכולל עמד רבי הירשל לעזיטן זצ"ל, שבמשך הזמן פתח גם ישיבה לבחורים. בבית כנסת זה קבע רבי שמואל יעקב את תפילתו ושימש בו כנגבאי במשך 40 שנה. יום-יום התפלל בצף החמה והיה מתפלל שמונה-עשרה בדרכות במשך שלושת רבעי שעה. כן דאג להקמת מקוה טהרה בשכונה.

לעת זקנותו, כשקשתה על רבי שמואל יעקב ההליכה, ובפרט לביהכ"נ הפרושים שהיה במעלה ההר, החליט להקים ביהכ"נ סמוך לביתו במבנה שהיה בבעלותו, אותו שכרו ממנו עד כה לצורך שימוש כמתבן, היה זה בערך בשנת תש"ג. ר' שמואל יעקב וילדיו טרחו בגופם כדי לייפות ולפאר את בית הכנסת – בעיסה של קש, נוצות וסיד טיחו את קירות העץ. אף הכניו צורות של פרחים וקבעו אותם בתקרה לנוי. ביהכ"נ נקרא "אהל יעקב" ע"ש רבי שמואל יעקב. תושבי השכונה רג"י לים לכנותו אף בכינוי "קעניג שוהל", היות ורבים מצאצאי חתנו רבי אלעזר מרדכי קבעו בו את מקום תפילתם.

סיפור מעניין מסופר בהקשר לחידושו של ביהכ"נ ושיפוצו. שבת אחת בבוקר, נכנס יהודי לביהכ"נ, לבוש בבגדי חול. לפליאת המתפ-

רבי אלעזר מרדכי קעניג זצ"ל

לבלוא לנפשו בשכונת גבעת שאול, בימים אלו היה מגיע מדי יום לביתו של רא"מ, והיו שניהם ממתיקים דור והוגהים בורות' ה" חידיו ששאלו"ג עשות. בין גבית היה הוורשי של הורשיעאל לאתפרעי מילומדם. את תורת הנסתר למד מפי המקובל הצדיק רבי חיים שאול דוויק וצ"ל ח"י הארפה שלמה' על 'אוצרות חיים'. כשהיה מגיע לביתו של רבי חיים שאול, היה הר"ש כולו לפניו קומתו, ר"ל לקראתו על עס רעה, וקורא בקול: "א' לעורא בא"א לעורא בא"א". בסוף היה היה ח"ש סג' נהור, ומסופר שבקדושתו הרגיש שרא"מ מתקרב לביתו, ועוד לפני שנפתח את הדלת כבר אמר: "א' לעורא בא"א לעורא בא"א".

הנאון הקדוש של ה'תרת חסד' ביקש לסדר ולערוך את תשור' בותיו, מהן הודפס שו"ת תורת חסד ח"ג. אף שהיה מסובל בייסורים, חדיקות ועניות, ובכפר בשנות מלחמת העולם הראשונה שהיה רעב גדול ושיכל לא אחד מבניו, וכן התאלמן מספר פעמים, בכל אותם זמנים אדל משה אהלאל של תורה, בה היו כל ששועיו והגיוני.

אחד מגדולי המקובלים בירושלים סיפר, כי פעם התחבט זמן רב ובענינו צמח בספר 'עץ חיים', ושאל להרהר מחכמי הקבלה ונלאו לפי תורתו. יצאו לו שיפנה רבי אלעזר מדרש, וכששטח לפניו את שאלתו תירכס אומד יישב לו את הדברים בבהירות נפלאה. מעשה ביהודי שהע- ירכס אומד עליו שירצחוהו נפש, והסכנה היתה מוחשית, עד שבא לו ר' אלעזר מדרש ככתב לו קמע, ופסקו האידימים עליו.

ביוויו ראשון נשא את מרת חנה רחל ע"ה לבית משפחת קפלן, משפחה חסידיית ושוורשית מרוסיה, וממנה נולדו לו ארבעת ילדיו הראשונים. הקטנה מבניהם נולדה כאן בארה"ק ובעת לידתה נפטרה זוג' רב'.

לאחר מכן נשא ביוו"ש את מרת אסתר פרומט ע"ה בת הר"ח שמואל יעקב גרינברג.

רבי שמואל יעקב נולד בשנת תר"ל בעיר ווישקוב, לאחר נישואיו לזוגתו מרת גיטל בעליזאהן גויס לצבא של הצאר ניקולאי ונלקח ליעד בלתי ידוע. ביתנים נולד בנו הבכור, וזוגתו כיבדה את רב העיר הג"מ

וראדו נכנס לעגלה בה יושב הרבי כשהיא מתרחקת מהמקום. הוא נותר משתומם על עמדו ולא הצליח להבין את פשר הענין. למחרת בלילה פשטו עגבים ובוזו את כל התנויות שבאזור, ורק על חנותו דילגו. אז הוא הבין כי רבו הצדיקים וראה ברוח קדשו את מה שיתרחש וביקש לפדות את הגניבה יום קודם לכן.

זוג' מרת רויזא בת הרה"ח רבי גרשון הכהן לוי ז"ל אב"ד ליטומור
סס, שהיה בן אחר בן לאחי הש"ד הרב יונה מנחם נחום אבד"ק סוכטשוב,
חתנו של הרה"ח שמואל אהרן קאידונווער (מהרש"ק) ז"ע, שהיה רב
בערנפערט, פראג, קראקא ופיוורדא. מחבר הספרים 'תפארת שמואל'
על התורה ועל הש"ס, 'ברכת שמואל' על התורה, 'אמונת שמואל' -
שר"ת.

רבי אפרים פישל ז"ל נפטר ביוהכ"פ תרמ"ז.

א. הרה"ח רבי אלעזר מרדכי ז"ל. ב. הרה"ח רבי חיים משה ז"ל. ג. הרה"ח רבי חנוך העניך ז"ל. ד. הרה"ח רבי יחיאל מיכל ז"ל. ה. הרה"ח רבי יצחק אייזיק ז"ל.

א. הרה"ח רבי אלעזר מרדכי קעניג זצ"ל

נקרא "אלעזר" ע"ש הרה"ק מקו'ניץ רבו של אביו, והשם "מרדכי" יש אומרים שהוא ע"ש הרה"ק מאיז'ביצא. כל ימיו היה מתמיד עצום ולא

למשפחותם
לבית אבותם

תולדות משפחות מיוחסות בישראל

מחדכי ברנשטיין

משפחת קעניג - ממשפחות פולין החשובות והמיוחסות ומראשוני יהודי לודז' ❖ מאבות המשפחה שעלו לארץ ישראל היה הרה"ח רבי אליעזר מרדכי קעניג זצ"ל, מדמויות ההוד של שכונת גבעת שאול בירושלים ומי שעל שמו נקרא בית הכנסת 'קעניג שוהל' בשכונה ❖ עליו ועל צאצאיו בפרק הראשון בסדרה

משפחת קעניג

המשפחות המסתעפות

ברגד ברונר בר-זאב גולדברג-ידלר גולדמן גרוסמן דויטש וונדר וייסנשטרן וילהלם וינברג וינלס וינר ולנד טיקווינסקי
 ירקוני כהן ליכטנשטיין לרמן סגל סופר סמט פבזנר פלוסקולובסקי פרידמן קיפניס קניגסברג קניק קעניג קרביץ
 קדמר ראובן רבינוביץ רוזנפלד רז שטרן שניידר שפירא שראורצקי

משפחת קעניג החשובה אשר מקורה מלודז' שבפולין, מוכרת ומר-
שרשת כיום היטב בשלל קהילות הקודש של היהדות החרדית בארה"ק
ובחו"ל על כל גווניה וחוגיה.

התרגום האידוישאי של שם המשפחה על כל שום והנחית בראיית
 אליה בבטיסא או בכתב, כמו גם קניג או קניגס, ודודו, "דוד" או "מלך".
 המשפחה מקובלת, כי הם מתייחסים לרבי שאול אוהאל – משה בן
 פופלין ליום אחד כפי המעשה הידוע, ובעקבות כך נקרא קעניג – "מלך".
 אמונה יש לעיין, כי בספר 'אבות עשרה לבנים' מובאים תולדות אצאצאיו
 של רבי שאול אוהאל, לא מוזכרת שם תחילה המקשרת בינו לבין
 אבי משפחתו, ודודו, "הרה" או "חיים קעניג" וכו'.

משפחה חשובה זו, אשר כאמור מקורה מלודו' שבפולין וראשה נמנו בין ראשוני מתיישביה היהודים, הכתה שורשים בעיר, ומבדיקה שנעשתה: בנפסק החברה קדישא ברישום המצבות של בית הקברות בעיר לודו', נפסקו 160 נפשות ממשפחת קעניק, עם השמות הנפוצים במשפחה: פישל, גדליה ורוזיא.

כמו אצל משפחות רבות מיישוב הגולה, ועלמו עקבות אבות של בני המשפחה בני מלחמות העולם, ובייחוד בשואה האיומה אשר כילתה מיליונים בישראל וביניהם נכדו גם משפחות אדמו"רי שלמות. כמאמר התוב "אחד מעיר ושניים ממשפחה" כן היה גורלה של משפחה זו, אשר רק יחידים מבניה נותרו לפליטה ומהם פניה יהוד לבית אלוהים המפורת. כאשר קמה אום ניצבא, כשהבולט בהם אום הרה"צ רבי אלעזר מרדכי שושקטקע יגרושעבא שכונת גבעת שאול. הרשעים הללו הירשוש מחדש את האילן אשר של פארותיו לכל עבר, ורעים השנים נמנו על בני המשפחה מיטב יקירי ארץ הקודש, ביניהם חסידים וצדיקים מפי רסמים, רבנים וראשי ישיבות, עסקני ופרנסים ציבור, אנשי חסד וצורה. בנסבות אלו, אין בריתו את הרשימה והמונעו ממלאה ההכילות של כלל בני המשפחה, אולם למרות זאת נחרגו הפעם ממנהגו ונציג עדים קצרה זו, בתקוה שאולי ישנם מי מבין הקהילה הנכבדים חיויר: פירם לשיין והשתתין את הרשימות שבידינו, ובכך להשלים את התמיר נה במלואו לחפץ ונקבשת בני המשפחה. (וזאת לאור נסיונות קורמים כאשר הצלחנו בעזרת הקוראים לאתר צאצאים נוספים של משפחות).

■ ■ ■

הראשון מאבות המשפחה ששמו ידוע, הוא הר"צ רבי חיים קטני זצ"ל. אין לנו הרבה פרטים אודותיו אלא זאת, שלמד בחברותא והר"ק רבי פישל מסיקוביק וז"ע תלמיד ה'נועם אמא'ך. הוא וחמיו הרה"ח באיגורו לולסקי התגוררו בעיר קרובות. באותם ימים אסרו על יהודים לגור בערים הגדולות בפולין, וורשה ולודז', והם היו בין 16 המשפחות היהודיות הראשונות שקיבלו רישון בשנת תקס"ו להתגורר בלודז', ומהם קי הישוש היהודי בלודז'. הם היו ידועים וספקנידי עסקנידי הקהילה היהודית בעיר, וכן השאר תרמו את בית הקברות.

רבי חיים זצ"ל היה מגזע הקדוש הג"מ רבי יחיאל מיכל כ"ץ מנעמי רוב ה"ה, מגדולי חכמי דורו. נספה בפרעות כ' סיון ת"ח אחר שעורר קהל קהל עתלו לקדש את; בן הג"מ אלעזר כ"ץ אבד"ק זלאטשוב זצ"ל חתן הג"מ יחיאל מיכל עפשטיין זצ"ל, חתן הג"מ רבי מרדכי יפה זצ"ל בעל הלבושים.

בנו של רבי חיים קעניג זצ"ל, היה הרה"ח רבי גדליה ז"ל. שימש כבעל-תוקע אצל הרה"ק מאז'ביצא זי"ע. היה נגיד ונידב וסייע רבות לצרכי הקהילה בעיר לודז'. נפטר ה' שבט תר"ז.

וצאצאיו: א. הרה"ח רבי אפרים פישל. ב. הרה"ח רבי עזריאל (אשר) ישראל. ג. הרה"ח רבי יחיאל מיכל. ד. מרת גאלדא, בעלה הרה"ח רבי שמואל זנוויל ברגר מלודז'. ה. הרה"ח רבי דב בער. ידועים לנו פרטים רק על בנו הגדול ר' אפרים פישל וצאצאיו.

הרה"ח רבי אפרים פישל קעניג ז"ל

הרה"ר רבי אפרים פישל קרעניג זצ"ל היה הגמירארה"ק רבי אליהו מקוהניץ זצ"ל. בתקופה מסוימת בה לא היה הרבה לעדת חסידיו קוהניץ' התחנפו בעצלו של הרה"ק מוילבורג, שחיבבו מאוד. ופוסתים רבי אפרים פישל, חסידים רבים, שפעם עבר הרבי לידך הטבע אירעו לו בזכות רבו הקדשו. מסופר, שפעם עבר הרבי ליד שנות החסריות וההתבשרה של רבי אפרים פישל, ביקש ממנו בעלי-ההנהלה שישעור במקום וניהל עליו להכנס לקחת משם חפץ כלשהו ולהביאם אליו. כשרבי אפרים פישל הבחין באדם נוטל חפץ ממונתו, דלק אחריו

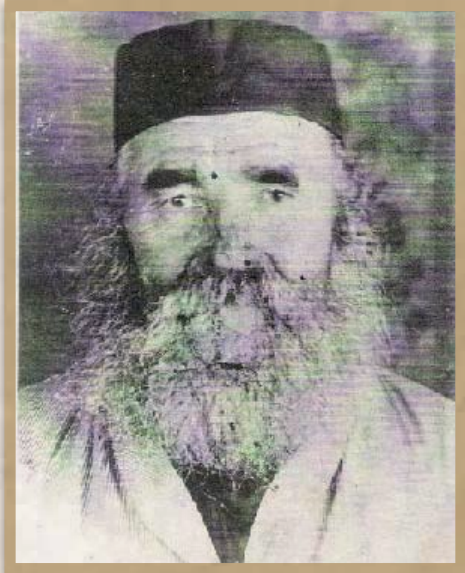
18 | המבשר קהילות | יום רביעי, כ"א שבט תשע"ד

מצבת רבי אלעזר מרדכי קעניג זצ"ל

ד"ק מרדכי, חיבורו של רבי אלעזר מרדכי קעניג על השאלות

רבי שמואל יעקב וינברג חתנו של רבי אלעזר מרדכי קעניג, מייסד בית כנסת אהלי עקב - קעניג שוהל

מיינדל ע"ה, גם הוא מבני משפחת קעניג (ייתכן והיא בתו של ר' חנוך [להלן בפרק ב'] אחיו של ר' אלעזר מרדכי, שמופיעה ברשומות בני המשפחה כמי שנעקד^ה בשואה האיומה הז'^ה). (הוריו: מ' קיילה גיטל ע"ה, אשת חיל ויראת שמים, בצעירותה עלתה בגפה לארה"ק, ולימים הוברר כי למזימה נשלחה עבור שאר בני משפחתה, כאשר עם פרוץ תקופת המלחמה שכרה מבנה עליו הכריזה כמתפרה וכך הצליחה לשכנע את השלטונות והשיגה אישורי עליה - סרטיפיקטים עבור אחיותיה בנימוק שהמתפרה זקוקה לידים עובדות. התגוררה בבנין שרכשה בקרן הרחובות עבודת ישראל - כיכר השבת בירושלים. עסקה כל ימיها בצדקה וחסד. נפ' י"ג מנ"א תשמ"ז.

מרת חוה ע"ה, נולדה כ"ט תמוז תרע"א ונפ' י"ז טבת תשל"י. בעלה ר' משה ברנר ז"ל, גבאי בית הכנסת המרכזי בבית הכנסת צפון בתל אביב. נפ' י"ח תמוז תשס"ט. ננטמן בביה"ח בחולון.

מ' וויזא שושנה, נפטרה בדמי ימיה בגיל 50 בשנת תשל"ה. בעלה ה"ה צבי ולנד.

2. **ה"ה ר' אפרים פישל שמואל** הי"ד, נספה בשואה בוורשה.

3. **מ' שרה רחל**, בעלה ה"ה ר' אהרן מרדכי (בן ר' משה חיים קעניג ז"ל אחיו של ר' אלעזר מרדכי). (הוריו: אפרים; זהבה, יונה).

4. **מ' בדורה פעסא** ע"ה, נולדה בארץ הקודש, צעירת ילדיו של רבי אלעזר מרדכי מווגתו הראשונה מרת חנה רחל ע"ה, שנפטרה בעת לידתה. סובת לב ויקרה, נזנעה וחסודה, תפילותיה שגורות על לשונה, הרבתה להעטיר ולשפוך שיח ותחינה ליד שריר בית מקדשנו הכותל המערבי. גמלה חסדים עם הבויות והתמסרה למעשי צדקה וחסד, אוהבת תורה ולומדיה ותומכת בהם. מכספה תרמה לשיבות ומוסדות תורה כשוהי מקפידה להעביר בעצמה את הכספים למשרדי המוסדות, ואף בשנות קצנותה ושיבתה היתה משרכת רגליה למטרה זו. נפטרה ט"ז אדר תשס"ג ונטמנה בהר המנוחות.

בעלה הרה"ח רבי אברהם אבא קניגסברג ז"ל, ירא שמים ובר לבב, ממשפחה של חסידיו אלכסנדר. הסתופף בצל צדיקים כ"ק מרגן האדמו"רים בעל 'חלקת יהושע' מביאלא זי"ע ובעל היקרא דמלכא' מוועהיל זי"ע. נהנה מגיע כפיו בחנות הנעליים שבבעלותו, שהיתה ממוקמת בשער הכניסה לשוק מאה שערים והיתה ידועה לכל בעזרה וביחס המיוחד שבעליה מספק לכל אחד. כך גם ידעו רבים לספר על מעשי צדקה וחסד שר' אברהם אבא ניהל במקום, כאשר היה מעניק נעליים חינם אין כסף או הנחות משמעותיות לבעלי משפחות נזקקות ומעוטי יכולת שפקדו את המקום, והכל בהסתרה ובהצנע, כאשר גם לבני ביתו הקרובים נודע על כך רק לאחר פטירתו מפ' בעלי' המעשה. הוא ובניו היו מתפללים קבועים בביהכ"נ קעניג שוהל' בגבעת שאול. בזמן השיפוצים הם אף סייעו ביד רחבה והשקיעו רבות לרומם ולפאר את בית ה. נפ' ב' שבט תשלה ונטמן בהר הזיתים.

(הוריו: ה"ה ר' נתנאל העניך ז"ל, יקר שבערכי, ישר דרך וירא שמים. כל ימיו צעד בנתיבות ואורחות טובים, החינוך הטוב שקיבל בבית הוריו היו לו לסמל ולדוגמה, ובצעירותו היה מהיחידים מבני כיתתו וגיליו שנשארו בדרך התורה והדת בצל המצב הרוחני הקשה ששרר אז בירושלים כאשר היצר ארב לבני הנוער מבית ומוחוץ ורבים חללים הפיל. קבע עתים לתורה לצד עיסוקו בעבודת הקודש במחלקת הערי רובין המהודרת של 'העדה החרדית' בירושלים, בה עמל במסירות נפש לתקן את עניני העירוב על תלו וכהלכות, כאשר למי, חלה גומר בגיל מרחקים ומטפס לגבהים בכל הזמנים והמצבים, בימי קור ושלג כבימי

ללים סיפר, כי הוא מתגורר במוצא, והשבת החליט לבוא ברגליו לירושלים כדי להתפלל במנין. כשהתקרב לעיר, ביהכ"נ הראשון שמצא בין ההרים היה בית-כנסת זה. "הסיבה שאני לבוש בגדי חול היא כדי שלא יישרטו בגדי השבת שלי בקוצים, ולא יתלכלכו מאבק הדרכים. גם על נעלי השבת חסתי, שלא יינזקו מדריכה על אבנים בדרך הארר כה" - סיפר.

כשעלה לתורה, הוא הפתיע את המתפללים כשנידב 100 לירות – סכום עתק בימים ההם – לבנין ביהכ"נ. משראו המתפללים כי יש עדנה לביהכ"נ, התלהבו ואמרו: "אם אורח זה נותן מאה לירות, אף אנו המתפללים הקבועים נתחייב כל אחד על תשלום של 200 לירות ונבנה מבנה מפואר ומרשים". מכסף זה שנאסף הם הפכו את המבנה הישן לבנין חדש ויפה, כיאה לבית אלוקים.

רבי שמואל יעקב נפטר בכ"ד שבט תשי"ז, ומנח"כ בהר המנוחות. בתו, זוג' של רבי אלעזר מרדכי, **מרת אסתר פרומט** עבדה כמזכיר-תו של הניצב הבריטי בארץ-ישראל. על גודל צדקותה מסופר, שפעם אחת חילק הניצב מתנה לכל עובדי המשדר – תליון זהב. כשקיבלה את התליון לידיה, שמה לב כי חרוטה בו צורת ע' וסירבה לקבלו, למרות שערכו היה רב. למחרת הפתיע הניצב את כולם, כשהביא במיוחד בשבילה תליון זהב עם מגן דוד. שאר העובדות היהודיות ביקשו אף הן תליון כזה. אך הניצב אמר: "רק יהודיה כזו ששומרת על עקרונותיה, גם במחיר של הפסד מתנה יקרה, זכאית לכך". כך זכתה לקדש שם שמים. אדוניה האנגליים ניסו פעם לכפות עליה לעבוד גם בשבתות וימים טובים, אך היא הודיעה בעוז כי היא מוכנה לעזוב את משרתה אך לא תחלל את השבת. או אז פרצו הם בצחוק ואמרו שרק רצו לנסותה, ואכן פטורה מעבודה בשבת, וערכה ונאמנותה עלו בעיניהם. היו פעמים שראתה אגרת שהגיעה עבור הניצב, שעלולה להזיק לאיזה יהודי או לפרוץ את גדרי הדת, והיתה מעלימה את האגרת מהניצב אף שסיכנה עצמה בכך, ועליידי זה מנעה גזירות רעות מאחיה היהודים. פיזרה את רוב כספה לצדקה והשאירה אך מעט לביתה.

פעם פוצצו אנשי האצ"ל מטען במשרדי הניצב הבריטי, שרבים נפגעו ממנו. לאחר הפיצוץ גילו כי היא לא היתה בזמן הפיצוץ במבנה, וכיון שכך חשדו כי שיתפה פעולה עם אנשי האצ"ל ולכן ידעה שעומד להתרחש פיצוץ. לאחר חקירות התברר, כי באותה שעה יצאה עם מכתב לדואר, וכך ניצלו חייה בנס. נפטרה בכ"א אדר תשל"ה.

הרה"ח רבי אלעזר מרדכי חיבר ספר 'רקח מרדכי' על השאלות, והביאו לדפוס בשנת ת"ש. בשם הספר רמזו שמו: "רקח" - גימטריה "אלעזר מרדכי". מרן מהר"ץ דושינסקיא זי"ע כותב עליו בהסכמה לס' פרו: "ברוח פ' שניים גדול בתורה וביראת שמים, נודע לשם ולתהילה מאד נעלה". בהסכמת בית הדין של 'העדה החרדית' תיארוהו: "החסיד יר"א מרבים שקדן בתורה". מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר העיד עליו: "אוצר בלום בתורת ה". והגאון מטעפליק רבי שמשון אהרן פולונסקי זצ"ל מעיד עליו: "האי גברא רבא ויקרא שוקד על התורה ולומד ולימד הרבה". נפטר ט"ז מנחם-אב ת"ש.

צאצאיו (מזיו"ר):

- הרה"ח **רבי אברהם שמריהו** ז"ל. גם הוא עלה עם אביו לארה"ק, ובימי הפרעות בירושלים התפלל גם עליו וביקשו לרצחו נפש, וערבים מידידי הצלילוהו מיד ההמון. בעקבות זאת חזר לפולין, שם פתח בית מסחר וחרושת לטקסטיל, אולם לא ארכו שם ימים, וחלה ונפטר בגיל צעיר ביום א' דר"ח אדר תרצ"א ומנח"כ בביה"ח בלודז'. זו' מרת פייגא

ר' משה קניג יחד עם ידידה וינברג (אח של סבתא אסתר ור' יוסף הלל קניג על בני הכותל

ר' משה קניג יחד עם ידידה וינברג (אח של סבתא אסתר ור' יוסף הלל קניג על בני הכותל

מחילול שבת, היה מזכה גם את הרבים ומדי ערש"ק היה מסתובב ותוקע בחצוצרה מוכספת ומתריע על כניסת השבת.

כלכל, בכל עניני זיכוי הרבים היה ראש וראשון, אם בארגון הנוער בגבעת שאול שבמסגרתו היה מארגן חברות תהילים ופרקי אבות, ואם בארגון סדרי לימוד מיוחדים לאברכים ביומי דפגרא וימי צום, כאשר מלבד המלגה הכספית היה דואג להביא מזונות ומשקאות לשבירת הצום לרווחת הקהל. בשנת תרצ"ד היה ממקימי ישיבת 'תורה ויראה' יחד עם רבי ישראל אמריקנער ז"ל, וברבות בשנים שימש שם כמלמד תשב"ד והעמיד תלמידים הרבה. נפטר בצעירותו כשהוא אך בגיל 52 לחייו ביום ב' מרחשוון תשכ"ט. זוגתו החשובה שעמדה לימינו בכל פעולותיו המבורכות נפטרה כ"ג כסלו תשל"א.

(הוריו: הרה"ח **רבי חיים חזקיהו** ז"ל. נולד ערב ראש השנה תרצ"ז, איש חסיד, תלמיד-חכם וירא שמים מרבים. כבר מצעירותו נודע כמי תמיד עצום ובבחרותו נבחן על סדרים שלמים בגמרא וקיבל על כך תעודות מגדולי ישראל. ניצל כל רגע ללימוד התורה ולא ביטל את זמנו לריק. בכל הזמנים והשעות לא משה הגמרא מידו. גם בעת אכילתו ואף כששכב לישון היה זה עם גמרא או ספר קדוש בידיו ולא פסיק פומיה מגירסא. היה בעל אמונה ובטחון גדול ואף סובביו הושפעו ממנו במידה זו. היו לו ידיעות והבנה רבה בבניי החינוך ובתחומי ההלכה ורבים נהנו ממנו עצה ותושיה. השתדל ושמח לעזור לכל אחד, איש שיחה חביב ונעים ומקבל פני כל אדם בסבר פנים יפות, ולאחר שיחה עמו יצאו הכל מחווקים. התמסר עד מאד לחינוך צאצאיו לתורה ויראת שמים, ובגישתו המיוחדת התנהלו הדברים בדרכי נועם ובחן נפלא. מדי שבת בשבתו היה עומד בתענית הייבור עד שגמר את כל ספר התהילים, ומלי בד התשובה "כחל בהשגחה פרטית" שהיה עונה לשאלות של בני הבית,

ר' יוסף הלל בחתונת בנו ר' יהודה

אבא שליט"א עם אחיו ר' יודל ור' ישעיה זצ"ל

השירים' במתן ובכוונה. היה מחושב בכל זמניו, ולצד פרנסתו במלאך-כת הקודש כסופר סת"ם ובמפעל הקלף שניהל יחד עם אחיו יבלחט"א ר' מנחם הי", קבע עתים לתורה ומדי יום הקפיד להשתתף במספר שיעורים בגמרא ודף היומי וכן במקצועות ההלכה והשולחן ערוך ועוד. תפילותיו היו בנעימות ובכוונה, ובהיותו מראשוני המתפללים שפקדו את ביהכ"נ היתה לו קביעות לגשת לפני התיבה בתחילת כל תפילות השבת. נפ' ד' סיון ערב שבעות תש"ע. זוג' מרת חנה תחל' לבית איינהורן.

מרת נעמי תחל', בעלה ה"ה ר' משה יהודה שניידר ז"ל. נולד כ"ח תשרי תרח"צ בלסביה לאביו רבי אהרן ב"ר משה יהודה ז"ל. עוד בטרם המלחמה היגר עם הוריו לאמריקה, ובצעירותו למד והתחנך במתיבתא 'תפארת ירושלים' של מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל. אח"כ למד בישיבת 'תורה ודעת', ובמסגרת לימודיו שם אף קיבל סמיכה שזעקו מי יפרנסנו ויכלכלנו מעתה. כל זאת, כשלעצמו חי בדוחק ובעי ניות מרובה, והיה די לו בקב חרובין.

אהבת הבורא, תורתו ומצוותיו בערו בעצמותיו, חייב מצוות והידר בהן עד מאד. בחג הסוכות היה מקים בחצרו סוכה ענקית ומפוארת ולא יצא ממנה למשך כל ז' ימות החג מלבד לקריאת התורה, ומדי ליל חול שבת והודיע לו כי מחסן הספרים שלו בשכונת מאה שערים עולה באש.

5. **אסתר וויזא**. נפטרה בעודה תינוקת, ב' אלול תער"ב.

6. הרה"ח **רבי יוסף הלל** ז"ל. מיקירי ופניני החן בשכונת גבעת שאול בירושלים, תלמיד-חכם וירא שמים, ברוך הכשרונות וכביר המעש, ער צאת השבת ורק אז פנה לבדוק ולאמור את הפסדיו. ברוב זמירותו

בס"ד

יום ו' לסדר "הילדים אשר חנן אלוקים"

/ כתב הר"ר יוסף הלל קניג שליט"א /

נתבקשתי לכתוב מאמר על סבינו הדגול ה"ה ר' חיים רוזנהפט ז"ל

בעומדי לכתוב חשבתי מה אכתב על אישיות כה גדולה סבא ז"ל היה איש יקר איש אמת בעל יסורים ובעל ניסיונות רבים שהצליח לעמוד בהם כל ימי חייו מעודו ילד רך לימים שהתייתם מאביו ואמו עד יסורי הגוף והנפש בערוב ימיו. בכל נסיונות החיים לא איבד את השמחה שהייתה לו "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה". סבא ז"ל היה חי בשמחה.

זכורני שהרגיש קשר מיוחד למרנא בעל הקהילות יעקב צצוק"ל שביום פטירתו הגיע לביתנו ברח' ר' עקיבא ולקח את כולנו יחדיו להלוויה ואצטט את דברי הגמ' שנזכרתי באותו הזמן ונחרט בליבי "כל מי שהיה באשכתיא דרבי מוזמן לחיי העולם הבא" אנחנו עמדנו ברח' רשב"ם ממש מראשוני המלווים הרחוב עוד היה שמם אך הוא הרגיש את הקשר המיוחד לסטייפלער זצ"ל אני נזכר שבערב בר-המצווה שלי זיידע ז"ל היה מרוגש מאד הוא קרא לי ואמר לי יוסי בא נלך לחנות הספרים ונקנה ספר חשבתי נו. ספר אך נכנסתי עימו בצוותא ואמר לי איזה ספר שתבחר אקנה לך וכך הוי קניתי את המלבי"ם על התנ"ך ספר יקר ערך בימים ההם יב' כרכים ואמר שהעיקר שיהיה לי את הכח לגדול בתוריא"ש.

באופן תמידי כשהיה מדבר עם רבש"ע היה מניף את אצבעותיו כלפי שמיא ואומר הוא עוזר הוא נותן הוא המסייע ואומר "מאין יבא עזרי-עזרי מעם ה' עושה שמיים וארץ"

חוש הומור מיוחד היה לו היו מודיעים לו פלוני ה' ירחם הלך לבית עולמו היה אומר שיהיה בריא.

אני נזכר שאמא ע"ה סיפרה שביום מן הימים שכח שכרתו לו את הרגל והתרומם ממושבו ונשתטח על הרצפה ובמקום שיכבה על מר גורלו עשה מכל העניין צחוק גדול וסיפר לכל אורח שנקרא לדרכו ששכח שאין לו רגל ה"י

כל דבר שהיה מתחדש לו בידישקייט היה מנסה לעשות הכי טוב התחדש לו חומרא בתפילין הזמין את המהודר ביותר העיקר להתקרב לבורא עולם

נתפלל שימליץ טוב בעדינו ממרומים וזכותו תשפיע עלינו שפע רב ממרומים אכי"ר

"כל מה דעביד רחמנא לטב עביד"

/ יוסף הלל אולחוב /

נמצאים אנו בפרשת וישלח בפגישתו של יעקב עם עשיו והכנתו למלחמה לתפילה ולדורון, בפרשיות אלו אנו למדים על יעקב אבינו, ובהם מסופר על הקשיים אשר היו לו. כשתקפו אליפז ורצה להורגו ולבסוף "רק" לקח את כל כספו. ומוזכר במדרש שחיבר אז את התפילה בתהילים שיר למעלות וכו' עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ, כשאמר לעצמו והתחזק, וכי עלי לאבד את תקוותי מבוראי, ובהמשך הרמאות של לבן עם רחל ולאה , וכן כשהיה צריך לברוח מעשיו שרצה להורגו ולמרות כל זאת לא איבד את אמונתו ותמיד בטח בד'. כמו שכתוב במדרש על הפסוק 'וייפגע במקום' - ביקש לעבור ונעשה כל העולם כמין כותל לפניו, הרגיש שהמצב קשה כמו כותל שאינו מצליח לעברו, ואז 'ילן שם וכו' ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמיימה והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו'. ובארו בספרים הק' שעניין הסולם בא לרמז שהרי באותו זמן לא היו אתו כלל מלאכי לשומרו כי מלאכי ארץ ישראל עלו וחוץ לארץ ירדו ואם כן , נשאר אתו רק הקדוש ברוך הוא. ככתוב 'והנה ד' ניצב עליו וגו' ופירש רש"י לשומרו. דהיינו שהקדוש ברוך הוא בעצמו שמר עליו. ודוגמת זה מצאנו במדרש על הפסוק 'כי בא השמש' כיבה השמש שהשקיע הקב"ה גלגל של חמה בשביל לדבר עם יעקב, משל לאוהבו של מלך שבא אצל המלך אמר כבו את הפנסים שאני מבקש לדבר עם אוהבי בצנעה, והרי זה בא ללמד שכשנדמה לו שיש חושך וכיבוי אורות, דווקא אז, הוא הזמן של קירבה וביטחון בה', ובזה מלמדת אותנו התורה ללכת בדרכי יעקב לבטוח ולהאמין שהכל לטובה, ב"ה יש לנו את הזכות ללמוד ענין זה מזיידע שליט"א שתמיד מחזק אותנו בכל מצב, אף שנדמה לעיתים שהאור אינו מאיר כ"כ שעלינו לדעת "שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד"..... וכמנגינה הידועה ששגורה על לשונו ומתפזמת באזנונו בכחל מצב שאנחנו צריכים חיזוק, ייתן לו הקב"ה בריאות ונחת דשנים ורעננים יהיו, להמשיך בדרכו בקודש להתחזק ולחזק אותנו ואת כל הסובבים, אמן.

גוט שאבעס!

ר' משה כץ < ר' מאיר הכהן כץ אבי הש"ך אר' יונה נמחם נחום אחי הש"ך אר' אהרן < ר' אלעזר < ר' פנחס < ר' אליעזר < ר' יהודה לייב כץ> ר' פנחס אר' גרשון הכהן לוינ <חתנו ר' אפרים פישל קעניג וזוג' מרת רויזא אר' אלעזר מרדכי קעניג < ר' יוסף הלל <אבינו רועינו ר' אפרים פישל שליט"א

ר' משה הכהן נשוי למרת געלא בתו של ר' זיסקינד בינג שנפ' בשנת שנה' ר' משה נפ' בשנת שנד' ונקבר בבאנהייזין אביו ר' אפרים גימפל כץ נפ' בשנת שכ' בפרנקפורט וזוג' מרת רייצע בתו של ר' יעקב כץ

בן ר' חיים כץ שהיה אדם אמיד ונכבד כחבר בקהילת פפד"מ וזוג' מרת גיטל בת ר אורי פייביש מוורמס

בן ר' נפתלי הרץ כץ

רב אלעזר מרדכי קעניג ז"ל בר' יוסף הלל

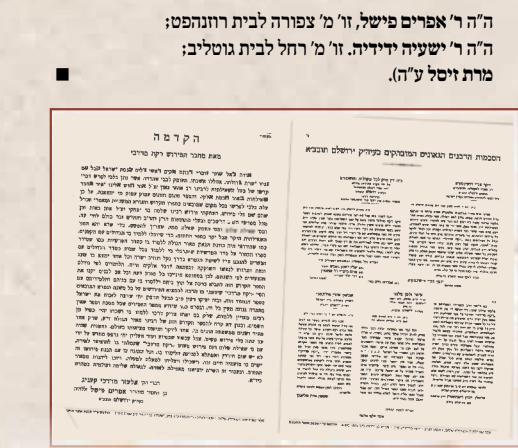

רב חיים חוקיהו קעניג ז"ל בר' יוסף הלל

במרכ: רבי יוסף הלל קעניג ז"ל בר' אלעזר מרדכי, מיטין נראה ר' ישכר דב קניגסברג

לא הוציא מילה מפיו. כל ימיו ציפה וייחל לגאולה והיה מרבה לשוחח על כך, כשניכרים בו הכמיהה והכיסופין לגאולה השלמה. נפ' כ"ח אייר תשס"ז בהיותו בגיל 70. זו' מ' נחמה ע"ה בת רבי שמשון חיים שכטר ז"ל. נולדה בתוך אב ובשל כך נקראה בשם "נחמה". היתה אשה יקרה צנועה וחסודה ומסתפקת במועט. ספר התהילים ותפילות שונות היו שגורים על לשונה כסדר ומסרה את נפשה לחינוך הילדים, דבר שהיה בראש מעייניה ומאווייה ורבות הקריבה לשם כך. נפ' כ"ח אדר תש"ע. הרה"ח רבי אלעזר מרדכי זצ"ל. תלמיד־חכם וירא שמים מרבים, יגע בתורה מתוך הדחק, הודרך בייסורים וקיבלם באהבה. למד תורה בישיבת מיר, שם התחבב על מרן הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל, שעמד על קנקנו וחיבבו בצורה בלתי רגילה עד שהועיד אותו ללמוד עם מי שלימים היה לראש הישיבה – ה"ח מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, וכל ימיו הכיר לו רנ"צ טובה על לימוד מיוחד. כן למד בחברותא עם הגאון רבי שלמה פיישר שליט"א ראש ישיבת איתרי, והיו כל השנים בידידות מופלגת, וכן התדבק והגה בספריו 'בית ישי', כאשר ספר זה היה האחרון שלמד ביום פטירתו בערש"ק. מסר נפשו בצורה מפליאה

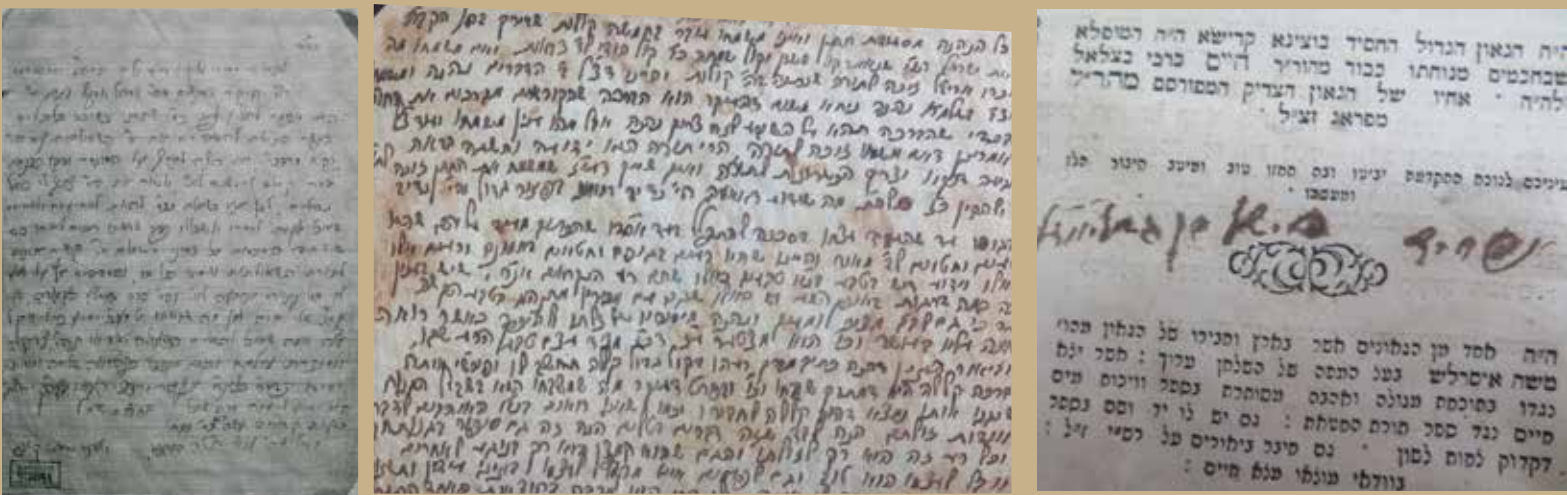

ר' משה כץ < ר' מאיר הכהן כץ אבי הש"ך אר' יונה נמחם נחום אחי הש"ך אר' אהרן < ר' אלעזר < ר' פנחס < ר' אליעזר < ר' יהודה לייב כץ> ר' פנחס אר' גרשון הכהן לוינ <חתנו ר' אפרים פישל קעניג וזוג' מרת רויזא אר' אלעזר מרדכי קעניג < ר' יוסף הלל <אבינו רועינו ר' אפרים פישל שליט"א

ר' משה הכהן נשוי למרת געלא בתו של ר' זיסקינד בינג שנפ' בשנת שנה' ר' משה נפ' בשנת שנד' ונקבר בבאנהייזין אביו ר' אפרים גימפל כץ נפ' בשנת שכ' בפרנקפורט וזוג' מרת רייצע בתו של ר' יעקב כץ

בן ר' חיים כץ שהיה אדם אמיד ונכבד כחבר בקהילת פפד"מ וזוג' מרת גיטל בת ר אורי פייביש מוורמס

בן ר' נפתלי הרץ כץ

מכתב מהסבא רבי אלעזר קניג לשי עגלון

דרשת נישואי ר' אפרים פישל אביו של ר' אלעזר מרדכי זצ"ל

חתמת ידו של ר' אפרים פישל אביו של ר' אלעזר מרדכי

הערות אקטואליות בכשרות המאכלים.

בשנה שעברה ביארצייט של סבתינו ז"ל נשאלתי ע"י אחד מבני המשפחה על כמות הקמח המלא שצריך להפריש חלה, עניתי מה שעניתי ופתאום מתברר שהמאזינים שהיו בסביבה כלל לא ידעו מהכללים האלו, וגם השנה הנושא הזה עלה שוב, ולכן חשבתי לעצמי לחדד ואולי להוסיף עוד כמה נקודות שלדעתי יעניין את הציבור.

א. **הפרשת חלה בקמח מלא** הנושא שהזכרנו, מאחר וכיום גרעיני החיטה נטחנים ומופרדים מהסובין ושאר הסיבין שיש בגרעין החיטה, ורק אח"כ מוסיפים את הסובין, יוצא שבקמח מלא צריך להוסיף 15% מהכמות שנוהגים להפריש על אף הפירסום שהיה ביתד נאמן לאחרונה, אין שינויים.

ואם כבר מדברים על נושא של הפרשת חלה אני יוסיף כמה נקודות שלדעתי יעניין

ב. **קניידל\קישקע** אם עושים כמות גדולה (בשמחה, או כשמקפידים וכדו') נהגו להפריש חלה בלא ברכה אפילו שזה מיועד לבישול ולא לאפייה אם זה מצטרף לעיסת חיוב ואם אופים את זה חייב גם בברכה.

ג. **בורקס מוכן קפוא**, שאם מכינים כמות גדולה על אף שהפרישו חלה במפעל, זה מצטרף שוב לעיסת חיוב ונהגו להפריש שוב בלא ברכה.

ד. **עוגות טורט** אם נעשה בכמות גדולה שמגיע לעיסת חיוב נקרא בהלכה בלילה רכה נהגו להפריש פעמיים, אחד מהבלילה עצמה לפני האפייה וגם אחרי האפייה כשהוא כבר אפוי.

ה. **קוגל אטריות** שאפילו שהוא כרגע מצטרף מחדש לעיסת חיוב לא נהגו להפריש מאחר והוא מעשה קדירה. (הרב אלישיב זצוק"ל נהג להחמיר ולהפריש)

נעבור נושא שונה אבל באותו נושא. הגדרת ברכתו מזונות

קרוטונים ברכתו מזונות ואפילו שהוא לא נילוש במי פירות או בגלל שהוא מטוגן בשמן עמוק ואו מאחר והלחם מיוצר אך ורק למטרה זו ואינו ראוי לאכילה כ"כ וגם הוא קשה כפת כסנין.

סופגניות שלמעשה מיוצר מקמח ומים בכל זאת ברכתו מזונות בגלל שהוא מטוגן בשמן עמוק. אני מציין את זה כי לאחרונה התפרסם שיש ספגניות שנאפות בתנור ולכן הברכה היא שונה, מידע זה אינו נכון, כיום ישנם שני מפעלים שכמעט ב-100% כל הסחורה מגיע ממפעלים אלו והם מתחילים לייצר הרבה זמן לפני העונה ומקפידים את המוצר ויש מקומות שמכניסים לחימום לפני שזה מגיע ללקוח, ולכן הברכה לא משתנה.

מקווה שהועלתי ועזרתי בהבאת הנושאים האלו.

בברכת שלא תצא תקלה תחת ידי,

שבת קדש פרשת וישלח משפחת קעניג- תשפ"ה

